

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University

วารสารสหศาสตร์

วารสารสหศาสตร์ Interdisciplinary Studies Journal

ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)
Vol.24 No. 1 (January - June 2024)

ISSN 1513-8429

ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)

วารสารสหศาสตร์

อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)
ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยอยู่ในกลุ่มที่ 2

บทความหรือข้อคิดเห็นใดๆ ในวารสารสหศาสตร์เป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล และกองบรรณาธิการ
ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์ในการนำบทความไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาแต่ให้อ้างอิง
แหล่งที่มาให้ครบถ้วนสมบูรณ์

สารบัญ

บทบรรณาธิการ

Editorial.....1

บทความวิจัย

การพัฒนาระบบและกลไกการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายเรือ
Development of Systems and Mechanisms for Educational
Quality Assurance of the Royal Thai Naval Academy.....2-18

สันติ งามเสวีรัฐ

Santi Ngamsert

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
Strategic Performance Based Budgeting Administration,
Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University.....19-35

งามญา ศรีพอ

Ngamyia Sripor

ภัทร์ พลอยแหวน

Phut Ploy wan

ประสิทธิภาพของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลบนช่องทาง Facebook Ads Manager กรณีศึกษา ร้าน NN159 Shop The Effectiveness of Digital Marketing Communications on Facebook Ads Manager : A Case Study of NN159 Shop.....	36-47
เอมมิกา มานะลอ <i>Ammiga Manalor</i>	
ดร. มนจิรา ธาดาอำนวยชัย <i>Montira Tada-amnuaychai</i>	
ประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจของผู้ต้องขังหญิงและแนวทางการดูแล Traumatic Experiences of Women in Prison and Treatment Framework.....	48-67
ยศวีดี ทิพยมงคลอุดม <i>Yodsawadi Thipphayamongkol-udom</i>	
สุนนทิพย์ จิตสว่าง <i>Sumonthip Chitsawang</i>	
การยอมรับของครอบครัวและการรับรู้ผลต่อสุขภาพของชายรักชาย ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก Acceptance of Family Members and Their Perceptions on Health Related Effects Among Men Who Have Sex With Men (MSM) in Amphoe Muang, Phitsanulok Province.....	68-85
เมธเศรษฐ โขจิตานนท์ <i>Metasate Kositanont</i>	
รณภูมิ สามัคคีคารมย์ <i>Ronnapoom Samakkeekarom</i>	
พรทิพย์ จอมพุก <i>Pornthip Chompook</i>	

Integrated Learning Model for Environmental Education
Among Students in a Higher Education Level.....86-97

Seree Woraphong

Attapol Kanjanapongporn

บทบรรณาธิการ

วารสารสหศาสตร์ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 ยังคงมีความหลากหลายของเนื้อหาทั้งในด้านศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ จากบทความภายในเล่มมีเนื้อหาสำคัญในฉบับนี้ได้เน้นบทความวิจัย เช่น การพัฒนาระบบและกลไกการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายเรือ การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ประสิทธิภาพของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลบนช่องทาง Facebook Ads Manager กรณีศึกษา ร้าน NN159 Shop ประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจของผู้ต้องขังหญิงและแนวทางการดูแล และการยอมรับของครอบครัวและการรับรู้ผลต่อสุขภาพของชายรักชาย ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นต้น ซึ่งกองบรรณาธิการหวังว่าบทความมีความหลากหลายและน่าสนใจเหล่านี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาด้านวิชาการต่อไป กองบรรณาธิการ ขอขอบคุณผู้เขียนบทความและคณะทำงานทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวารสารในครั้งนี้ จนลุล่วงไปด้วยดีอีกวาระหนึ่ง หวังเป็นอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้รับความรู้ความเข้าใจรวมทั้งเกิดแนวความคิดใหม่ ที่ได้จากการอ่านบทความและนำไปสร้างสรรค์ผลงานวิชาการที่เป็นประโยชน์มีคุณภาพทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการต่อไป

กองบรรณาธิการ

การพัฒนาระบบและกลไกการดำเนินงาน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายเรือ

สันติ งามเสริฐ¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนายเรือ (รร.นร.) และ 2) เพื่อพัฒนาระบบ กลไก และแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน คัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบบันทึกข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านกำลังพล : ผู้บริหารระดับสูงยังขาดการนำองค์กรด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน กำลังพลส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในงานประกันคุณภาพศึกษาค่อนข้างน้อย การย้ายบรรจุกำลังพลบ่อยครั้งส่งผลให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง 2) ด้านวัสดุและอุปกรณ์ : ขาดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนงานประกันคุณภาพการศึกษา และ 3) ด้านการจัดการ : การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานยังไม่เหมาะสม การกำหนดกรอบคุณภาพยังไม่ชัดเจน การกำหนดแผนงานไม่ชัดเจน และการกำกับติดตามงานตามวงจรคุณภาพ Plan Do Check Action (PDCA) ยังไม่มีประสิทธิภาพ

2. ระบบ กลไก และแนวทางในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. มีเป้าหมายคือ รร.นร. สามารถดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ ขั้นตอนการดำเนินงานเชิงระบบ ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ ดังนี้ 2.1) ปัจจัยนำเข้า: เตรียมปัจจัยนำเข้าให้พร้อมสำหรับการสนับสนุนการดำเนินงาน ได้แก่ ศักยภาพของบุคลากร (จำนวน และความสามารถ) งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ และระบบการจัดการงานการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันที่มีประสิทธิภาพ 2.2) กระบวนการ: ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมการ ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร วางแผนการดำเนินงาน แต่งตั้งคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนระบบ กำหนดกรอบคุณภาพ จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษา และพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงาน ขั้นดำเนินการ การประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน จำนวน 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การเตรียมการตรวจประเมินคุณภาพ ขั้นที่ 2 การตรวจประเมินคุณภาพ ขั้นที่ 3 การส่งรายงานผลการประเมิน และ ขั้นที่ 4 การนำผลการประเมินไปพัฒนาคุณภาพ และ ขั้นดำรงสภาพและพัฒนาต่อเนื่อง เป็นการดำรงสถานะความพร้อมการดำเนินงาน การทบทวนผลการดำเนินงาน และบูรณาการผลการดำเนินงาน 2.3) ผลผลิต : รายงานการประเมินตนเองและผลการ

¹ อาจารย์ ฝายศึกษา โรงเรียนนายเรือ, E-Mail : santingamsert@gmail.com

ประเมินระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน และ 2.4) ข้อมูลป้อนกลับ : เป็นขั้นการนำผลการประเมินที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการปฏิบัติงานในปีการศึกษาถัดไป

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพการศึกษา, โรงเรียนนายเรือ

Development of Systems and Mechanisms for Educational Quality Assurance of the Royal Thai Naval Academy

Santi Ngamsert¹

Abstract

This research has two objectives which are 1) to analyze problems and obstacles in the operation of educational quality assurance of the Royal Thai Naval Academy (RTNA) and 2) to develop systems, mechanisms and guidelines for educational quality assurance of RTNA. The analysis method for this research is qualitative research. Group of experts and working group are the key informants for data gathering, and the selection was purposive sampling. The tools for gathering data were structure interview and recording form. Data analysis was content analysis. The conclusions of this research were as follow as;

1. Problems and obstacles in the operation of educational quality assurance of RTNA were in the amount of 3 aspects. The first aspect regarded personnel component. The background, understanding and knowledge in educational quality assurance of high-level executives were not meet the quality as same as most of people regarding educational quality assurance. Job relocation resulted in a lack of continuity in operations. The second aspect regarded materials and equipment component. RTNA lacked an information database system for supporting educational quality assurance work. Lastly, the third aspect regarded management. The appointment of the operational committee was inappropriate and not suitable. The quality framework and planning were unclear and monitoring task was not effective.

2. RTNA 's operational goals are educational quality assurance implemented consistently and efficiently according to PDCA annually. Inputs, processes, outputs and feedback are components for stimulating workflow systematically. 2.1) Input: inputs preparation should be ready for work consisting. There are personnel potential, budget, materials, equipment and educational quality assurance management system. 2.2) Process: there are 3-step working processes which are preparatory phase, action phase and maintaining status and continuous development phases. Preparatory phase are activities that

¹Royal Thai Naval Academy, E-Mail : santingamsert@gmail.com

must be performed as follows: appointment of committee, a quality framework setting, manual creation, and information database systems development to support educational quality assurance. Action phase, it is an educational quality assessment at the curriculum and institutional levels, consisting of 4 steps as followings, the first step the preparing for the quality assessment, the second step the implementation of quality assessments, the third step the assessment reporting and the forth step the applying assessment results to improve quality. Maintaining status and continuous development phase is for maintaining operational readiness status, performance review and integration of performance. 2.3) Output: the output of this stage is a curriculum and institutional level self-assessment report. 2.4) Feedback: it is the step in which the assessment results are used as information for planning the next academic year's performance.

Keywords: Educational Quality Assurance, Royal Thai Naval Academy.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562 มาตรา 3 วรรค 3 ระบุว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ หมายถึง สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ไม่อยู่ในสังกัด อว. (ราชกิจจานุเบกษา, 2562 : 72 – 73) ดังนั้น รร.นร. ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษา ระดับอุดมศึกษาของกองทัพเรือ (ทร.) จึงต้องอยู่ภายใต้การกำกับมาตรฐานตามพระราชบัญญัตินี้ โดยเนื้อหาที่ระบุในมาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัตินี้ และตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา กำหนดให้สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามบริบทของแต่ละสถาบัน โดยความเห็นชอบของสภาสถาบันอุดมศึกษา เพื่อสร้างความเชื่อมั่นว่าสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ได้จัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างน้อยเป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษา ตามพันธกิจ และยุทธศาสตร์ของสถาบัน โดยการกำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในและการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก เพื่อเป็นระบบและกลไกในการกำกับการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษานั้น ๆ ตลอดจนต้องปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้เรียน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชนว่าสถาบันดังกล่าวจะสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ราชกิจจานุเบกษา, 2565 : 58 – 66)

การประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่รับผิดชอบต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย การประกันคุณภาพระดับหลักสูตร และระดับสถาบัน โดยสถาบันเป็นผู้ดำเนินการกำกับติดตามเองทั้งหมด ส่วนการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกนั้น ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา กำหนดให้สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) หรือ สมศ. เป็นหนึ่งในหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา (คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา, 2564) ซึ่งการดำเนินงานของ สมศ. นั้น ได้กำหนดให้มีการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาในทุก ๆ 5 ปี ทั้งนี้การประกันคุณภาพการศึกษาภายในนั้น

จะให้อิสระเสรีแก่สถาบันการศึกษาในการเลือกใช้กรอบมาตรฐานและแนวทางในการกำกับมาตรฐานตามที่สถาบันการศึกษานั้น ๆ ต้องการ แต่ต้องเป็นกรอบมาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป เช่น การดำเนินการตามคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557 เป็นต้น ส่วนการประกันคุณภาพการศึกษาภายนอกนั้น จะต้องดำเนินการตามหน่วยที่ อว. รับรองให้เป็นหน่วยประเมิน จากผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ที่ผ่านมา พบว่า ระบบและกลไกการดำเนินงานฯ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร กล่าวคือ รร.นร. ยังขาดแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารและปฏิบัติงานของ รร.นร. ยังไม่เห็นภาพการประกันคุณภาพการศึกษาที่ตรงกัน (โรงเรียนนายเรือ, 2565)

จากปัญหาด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ตามที่กล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการบริหารงานของ รร.นร. กล่าวคือ ขาดระบบและกลไกในการขับเคลื่อนงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ดี และส่งผลให้ รร.นร. ไม่มีข้อมูลและสารสนเทศที่เพียงพอสำหรับการสะท้อนคุณภาพการจัดการศึกษา ผู้บริหารไม่มีข้อมูลที่ทันสมัยและเพียงพอสำหรับการตัดสินใจในด้านการบริหารอย่างทันทั่วทั้งที่ขาดข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการสนับสนุนงานด้านการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครูอาจารย์ การสนับสนุนเครื่องช่วยการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ รร.นร. จะได้รับรู้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ชัดเจนมากขึ้น และ รร.นร. จะได้ระบบ กลไก และแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารและปฏิบัติงานมีกรอบและแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ทุกคนเห็นภาพตรงกัน และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อน รร.นร. ให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีสมรรถนะที่สอดคล้องตามที่ ทร. ต้องการ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.
2. เพื่อพัฒนาระบบ กลไก และแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. วิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา และนำเสนอระบบ กลไก และแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.

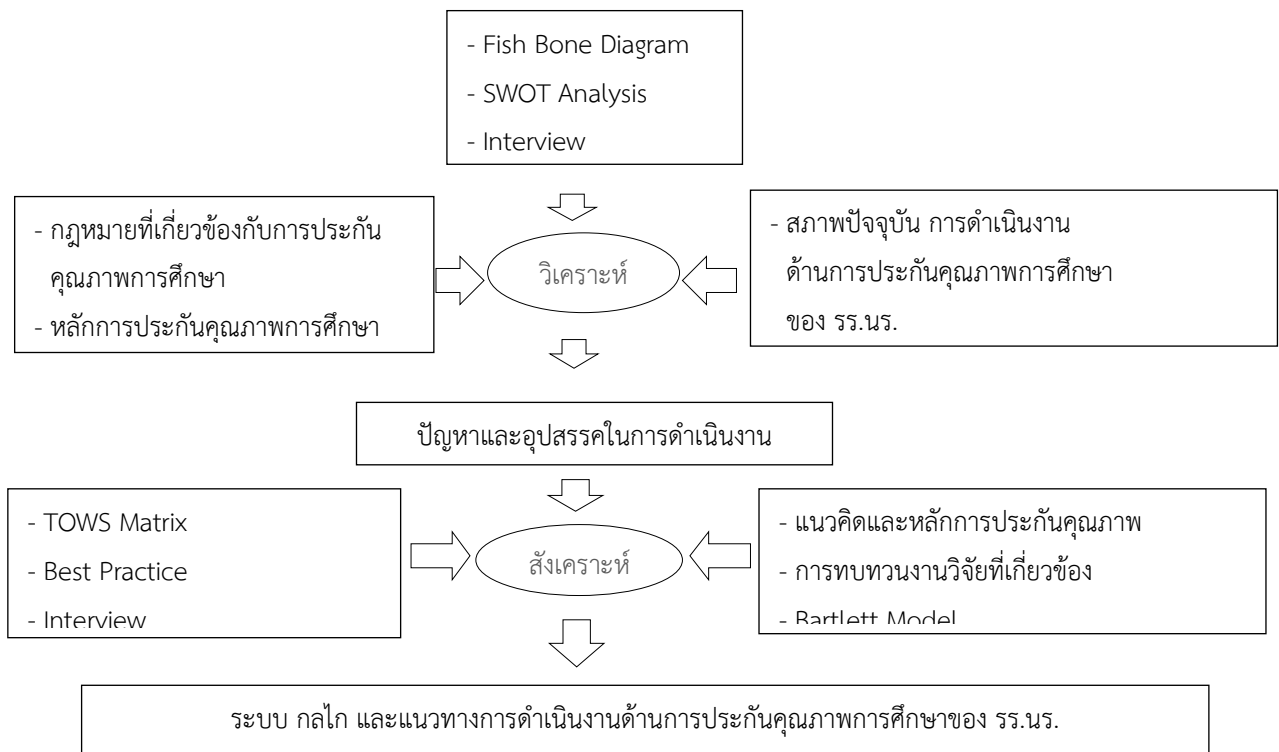
2. แหล่งข้อมูลเป็นการศึกษาจากคู่มือ เอกสารทางราชการ บทความวิจัย บทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งในรูปแบบเอกสารและข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและต่างประเทศ รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งในและนอกกระทรวงกลาโหม (กท.)

3. ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย จำนวน 6 เดือน (มกราคม – มิถุนายน พ.ศ. 2566)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเริ่มต้นด้วยการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน จากนั้นดำเนินการระบุปัญหาและสาเหตุของปัญหาด้วยเครื่องมือแผนภูมิก้างปลา (Fish Bone Diagram) (มหาวิทยาลัยมหิดล, 2564) จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ด้วยเครื่องมือ SWOT Analysis กำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix (Mind Tool Ltd, 2015) จากนั้น ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ แนวคิดและหลักการประกันคุณภาพการศึกษา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นระบบ กลไก และแนวทางในการดำเนินงานของ รร.นร. ตามกรอบ Bartlett Model (Bartlett, H. C. & Holman, G. P. & Somes, T. E., n.d.) โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย รายละเอียดตามแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้อง คู่มือ เอกสารทางราชการ บทความวิจัย บทความวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งในรูปแบบเอกสารและข้อมูลในระบบอินเทอร์เน็ตทั้งภายในและต่างประเทศ และการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งภายในและนอก กท. จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นผลการวิจัย

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 2 กลุ่ม คัดเลือกด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

2.1 กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา จำนวน 4 นาย แบ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญภายใน กท. จำนวน 2 นาย และผู้เชี่ยวชาญภายนอก กท. จำนวน 2 นาย โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ ต้องมีประสบการณ์ในการเป็นผู้ประเมินภายในทั้งระดับหลักสูตรและระดับสถาบันไม่น้อยกว่า 3 ปี

2.2 ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. จำนวน 6 นาย มีเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ 1) เป็นคณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. และ 2) มีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำรายงานการประเมินตนเองในระดับหลักสูตรหรือระดับสถาบัน

3. เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และแบบบันทึกข้อมูล ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการวิเคราะห์ค่า IOC (Item of Objective Congruence) พบว่าค่า IOC มีค่าระหว่าง 0.66 – 1.00 และการตรวจสอบความเป็นปรนัยของข้อคำถาม (Objectivity)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการดังนี้

การศึกษาข้อเท็จจริงจากเอกสาร และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ 1) ผู้ปฏิบัติงานซึ่งถูกสัมภาษณ์ในประเด็นปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงาน จุดเด่น จุดด้อย โอกาส ภัยคุกคาม แนวทางการดำเนินการแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. และ 2) ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งถูกสัมภาษณ์ในประเด็นสิ่งที่ควรจัดการ ปัจจัย กิจกรรมที่ควรดำเนินการเพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด และศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation)

6. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

6.1 การศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้ทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.

6.2 การวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหา โดยใช้เครื่องมือแผนภูมิแกงปลา

6.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis เพื่อให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสในการพัฒนา และภัยคุกคามในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน

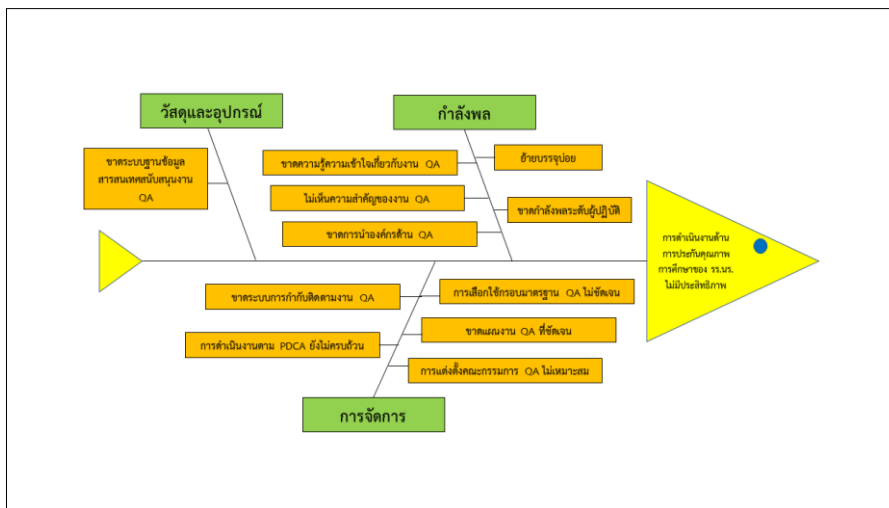
6.4 การพัฒนาระบบ กลไก และแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ด้วยการศึกษานวนคิด ทฤษฎี หลักการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ปฏิบัติงาน การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix การศึกษาแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จากสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพัฒนาระบบฯ โดยใช้ Bartlett Model เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. และ 2) เพื่อพัฒนาระบบ กลไก และแนวทางในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน ซึ่งผู้วิจัยใช้เครื่องมือแผนภูมิแก๊งปลาในการวิเคราะห์ พบปัญหาที่สำคัญ คือ การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ไม่มีประสิทธิภาพ โดยมีสาเหตุหลักและสาเหตุรองของปัญหา ได้แก่ 1) ด้านกำลังพล : กำลังพลที่ปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษายังขาดความพร้อมในการปฏิบัติงาน 2) ด้านวัสดุและอุปกรณ์ : ขาดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสนับสนุนงานการประกันคุณภาพการศึกษา และ 3) ด้านการจัดการ : การจัดการงานด้านประกันคุณภาพการศึกษาไม่มีประสิทธิภาพ

ภาพที่ 2 แสดงปัญหา สาเหตุหลัก และสาเหตุรองของการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.

ด้านกำลังพล (Man) จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน พบปัญหาที่สำคัญคือ กำลังพลของ รร.นร. ยังขาดความพร้อมในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสามารถนำเสนอผลการวิเคราะห์ปัญหาได้ดังนี้

- 1) ผู้บริหารระดับสูงของ รร.นร. ยังขาดการนำองค์กรด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม
- 2) กำลังพลของ รร.นร. ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
- 3) กำลังพลส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสำคัญกับงานประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร ส่งผลให้การดำเนินงานที่ผ่านมา คือ ขาดความร่วมมือจากกำลังพลในภาพรวม
- 4) การย้ายบรรจุกำลังพลบ่อยครั้งส่งผลให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาขาดความต่อเนื่องและไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
- 5) ขาดกำลังพลระดับผู้ปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษา เนื่องจากที่ผ่านมาการแต่งตั้งคณะกรรมการและองค์ประกอบของคณะกรรมการยังไม่เหมาะสม

โดยมีข้อมูลสนับสนุนที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“บุคลากรยังไม่เข้าใจและเห็นความสำคัญของงานการประกันคุณภาพการศึกษา กำลังพลส่วนใหญ่ยังถือว่างานประกันเป็นการเพิ่มงาน ปัญหาต่าง ๆ ไม่ได้ได้รับการแก้ไข”

ผู้ถูกล้มภาษณ์คนที่ 1, 2 และ 4

“ผู้รับผิดชอบยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาไม่เพียงพอสำหรับการเลือกและการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของ รร.นร.”

ผู้ถูกล้มภาษณ์คนที่ 4, 5 และ 6

“ผู้บังคับบัญชาระดับสูงขาดการนำองค์กร การกำกับติดตามการดำเนินงานในภาพรวม และให้ความสำคัญกับงานประกันคุณภาพการศึกษาค่อนข้างน้อย”

ผู้ถูกล้มภาษณ์คนที่ 1, 3 และ 5

ด้านวัสดุและอุปกรณ์ (Material) จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน พบปัญหาหลักคือ รร.นร. ยังขาดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนงานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีข้อมูลสนับสนุนที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

“หน่วยขึ้นตรง รร.นร. ยังขาดการจัดเก็บรวบรวมเอกสาร/หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับงานประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นระบบ และง่ายต่อการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ”

ผู้ถูกล้มภาษณ์คนที่ 2, 4, 6

ด้านการจัดการ (Management) จากการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงาน พบปัญหาที่สำคัญในเรื่องระบบการจัดการงานการประกันคุณภาพการศึกษาที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) การแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษายังไม่เหมาะสม กล่าวคือ คณะกรรมการฯ ยังไม่สามารถขับเคลื่อนระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องคณะกรรมการฯ ที่ถูกแต่งตั้งส่วนใหญ่เป็นผู้บริหาร ส่งผลให้ขาดกำลังพลผู้ปฏิบัติงาน อีกทั้งการย้ายบรรจุกำลังพลบ่อยครั้ง ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง กรรมการบางท่านไม่มีความรู้และความเข้าใจในงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาเท่าที่ควร

2) การกำหนดกรอบคุณภาพด้านการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน

3) การกำหนดแผนงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันยังไม่ชัดเจน

4) การดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA¹ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

5) ขาดกระบวนการในการกำกับติดตามงานที่มีประสิทธิภาพ

โดยมีข้อมูลสนับสนุนที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

¹ PDCA คือ วงจรคุณภาพการดำเนินงาน ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การปฏิบัติตามแผน (Do) การประเมินผล (Check) และการนำผลประเมินที่ได้ไปปรับปรุงการดำเนินงานและเป็นข้อมูลในการวางแผนการปฏิบัติงานในปีต่อไป (Action)

“ผู้รับผิดชอบยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพการศึกษาไม่เพียงพอสำหรับการเลือกและการนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของ รร.นร.”

ผู้ถูกสัมภาษณ์คนที่ 1, 2 และ 6

“ขาดกระบวนการในการติดตามงาน/ความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.”

ผู้ถูกสัมภาษณ์คนที่ 2, 3, 5 และ 6

“ไม่มีแผนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ไม่มีการกำหนดผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงานตามองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ตามกรอบฯ ไม่มีการกำกับติดตามผลการดำเนินงานตามกรอบฯ เป็นประจำทุกเดือน”

ผู้ถูกสัมภาษณ์คนที่ 3, 5 และ 6

ผลวิเคราะห์สถานะแวดล้อม (SWOT Analysis) เพื่อประเมินความพร้อมและศักยภาพของ รร.นร. ในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. วิเคราะห์จุดแข็ง (Strengths)

- 1.1 รร.นร. มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถที่หลากหลายสาขา โดยเฉพาะครู-อาจารย์
- 1.2 มีงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา

2. วิเคราะห์จุดอ่อน (Weaknesses)

- 2.1 การปรับปรุงโครงสร้างและการย้ายบรรจุกำลังพลบ่อยครั้ง ส่งผลให้กำลังพลของ รร.นร. ขาดความเชี่ยวชาญในงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา
- 2.2 กำลังพลของ รร.นร. ในภาพรวมให้ความสำคัญ มีความรู้ และมีส่วนร่วมในงานการประกันคุณภาพศึกษาค่อนข้างน้อย ส่งผลให้การดำเนินงานตามวงจร PDCA ยังไม่มีประสิทธิภาพ
- 2.3 ระบบการจัดเก็บเอกสาร/หลักฐานที่เกี่ยวข้องกับงานการประกันคุณภาพการศึกษายังขาดประสิทธิภาพ (ไม่มีระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษา)
- 2.4 ผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจเพียงพอ
- 2.5 การนำองค์กรด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

3. วิเคราะห์โอกาส (Opportunities)

- 3.1 มีการประเมินคุณภาพจากองค์กรภายนอก (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา : สมศ.) เพื่อการสะท้อนผลการดำเนินงาน
- 3.2 มีเกณฑ์คุณภาพที่ใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาที่เป็นมาตรฐาน เช่น เกณฑ์คุณภาพเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) ซึ่ง รร.นร. สามารถนำมาปรับใช้ในการดำเนินงานของสถาบันได้
- 3.3 สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ และโรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราชที่พร้อมให้การสนับสนุนช่วยเหลือ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

4. วิเคราะห์ภัยคุกคาม (Threats)

- การกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประกันคุณภาพการศึกษาจากหน่วยเหนือ มีการปรับเปลี่ยนเป็นระยะ ส่งผลให้ รร.นร. ต้องปรับเปลี่ยนมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานนั้น ๆ

2. ผลการพัฒนาระบบ กลไก และแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.

2.1 การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน

การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. โดยใช้เครื่องมือ TOWS Matrix พบว่าสามารถกำหนดกลยุทธ์ในการดำเนินงานได้จำนวน 9 กลยุทธ์ ดังนี้

สถานการณ์ที่ 1 (จุดแข็ง-โอกาส)

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานการประกันคุณภาพการศึกษา

สถานการณ์ที่ 2 (จุดอ่อน-ภัยคุกคาม)

กลยุทธ์ที่ 2 เร่งรัดการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

สถานการณ์ที่ 3 (จุดอ่อน-โอกาส)

กลยุทธ์ที่ 3 ส่งเสริมการใช้เกณฑ์คุณภาพที่ได้มาตรฐานและเอื้อต่อการบริหารงานของสถาบัน

กลยุทธ์ที่ 4 เร่งรัดการพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสนับสนุนงานประกันคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมความร่วมมือของบุคลากรของ รร.นร. ในงานการประกันคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 6 พัฒนาประสิทธิภาพระบบการจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถาบัน

กลยุทธ์ที่ 7 ส่งเสริมการนำองค์กรด้านการประกันคุณภาพการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 8 ส่งเสริมงานด้านการประกันคุณภาพจากความสำเร็จของหน่วยงานอื่น

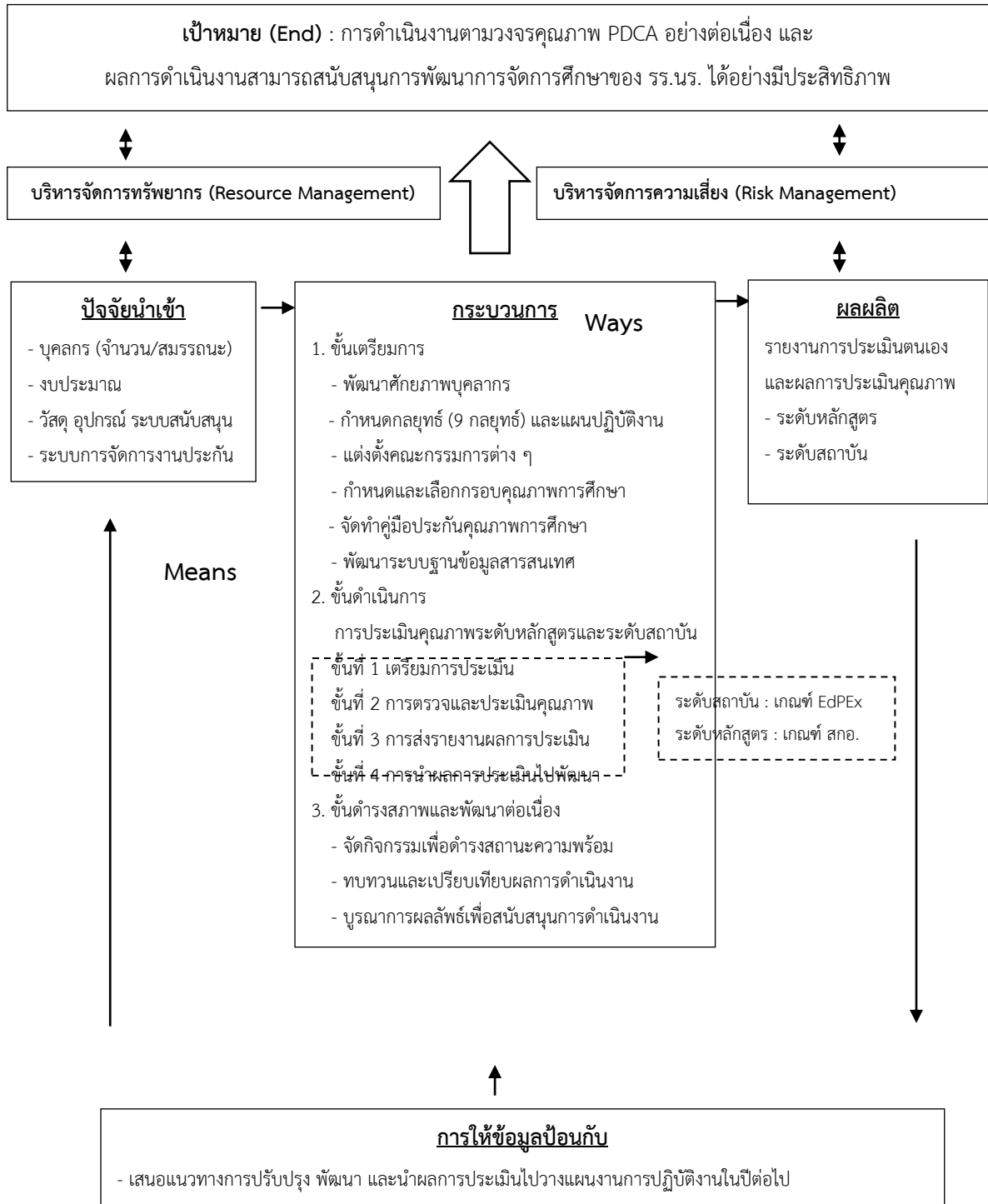
สถานการณ์ที่ 4 (จุดแข็ง-อุปสรรค)

กลยุทธ์ที่ 9 ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมด้วยศักยภาพที่หลากหลาย

2.2 ระบบ กลไก และแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.

การพัฒนาระบบฯ ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา การวิเคราะห์ สภาวะแวดล้อม การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานด้วยเครื่องมือ TOWS Matrix จนได้กลยุทธ์ในการดำเนินงาน จำนวน 9 กลยุทธ์¹ และนำผลการศึกษาแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ มาสังเคราะห์เป็นระบบ กลไก และแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. โดยใช้กรอบตามตัวแบบบาร์ตเลตต์ (Bartlett Model) ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมาย วิธีการ เครื่องมือ การบริหารความเสี่ยงในการดำเนินงาน และการบริหารข้อจำกัดด้านทรัพยากร รายละเอียดดังแผนภาพที่ 3

¹ รายละเอียดตามข้อ 2.1

แผนภาพที่ 3 ระบบ กลไก และแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.

ระบบ กลไก และแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ที่พัฒนาขึ้นจากงานวิจัยนี้ ให้ความสำคัญกับกระบวนการเชิงระบบ เน้นความเชื่อมโยงกันระหว่างปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และการให้ข้อมูลป้อนกลับ มีการกำหนดหน้าที่ของคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ อย่างชัดเจน

เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนระบบที่พัฒนาขึ้น มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ รร.นร. สามารถดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาตามวงจรคุณภาพ PDCA ได้อย่างต่อเนื่อง ผลลัพธ์ของการดำเนินงานสามารถสนับสนุนการพัฒนาการจัดการศึกษาของ รร.นร. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ระบบยังให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของ ปัจจัยนำเข้า ได้แก่ จำนวนและศักยภาพของบุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ระบบการจัดการที่ดี เพื่อให้ปัจจัยนำเข้าต่าง ๆ มีความพร้อมสำหรับการสนับสนุนการดำเนินงาน กระบวนการ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1) ขั้นเตรียมการ ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานให้ครอบคลุมทั้ง 9 กลยุทธ์ การจัดทำแผนการปฏิบัติงาน การแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ เพื่อเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน (คณะกรรมการบริหารกลยุทธ์ การพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษา คณะกรรมการบริหารคุณภาพ คณะกรรมการจัดทำโครงร่างองค์กร และผลลัพธ์ และคณะกรรมการประกันคุณภาพระดับหลักสูตร) ซึ่งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ มีหน้าที่แตกต่างกัน และสนับสนุนการดำเนินงานระหว่างกัน การกำหนดและเลือกกรอบคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของ รร.นร. กล่าวคือ การประกันคุณภาพระดับหลักสูตรใช้กรอบคุณภาพจำนวน 6 องค์ประกอบ¹ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560) ส่วนการประกันคุณภาพระดับสถาบัน ใช้เกณฑ์คุณภาพเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ หรือ EdPEX ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการกระบวนการที่ดีและส่งต่อผลการดำเนินงานไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ โดยให้ความสำคัญกับการนำองค์กร การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน การให้ความสำคัญกับลูกค้า การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ การให้ความสำคัญกับการบุคลากร การปฏิบัติการ การปรับปรุงกระบวนการทำงาน และการรายงานผลลัพธ์ของกระบวนการ (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2560) นอกจากนี้จะต้องจัดทำคู่มือประกันคุณภาพการศึกษา และพัฒนาระบบฐานข้อมูลสารสนเทศสนับสนุนการดำเนินงาน 2) ขั้นดำเนินการ เป็นกิจกรรมการประเมินคุณภาพในระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน และ 3) ขั้นดำรงสภาพและพัฒนาต่อเนื่อง เป็นการจัดกิจกรรมเพื่อดำรงสถานะความพร้อม การทบทวนและเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน และการบูรณาการผลลัพธ์เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน เพื่อให้ได้ ผลผลิตที่ต้องการ คือ รายงานการประเมินตนเองและผลการประเมินคุณภาพทั้งในระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน อีกทั้งยังให้ความสำคัญกับการนำข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงและพัฒนางาน บริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ ให้พร้อมสำหรับการสนับสนุนงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า บริหารจัดการความเสี่ยง ในเรื่องความไม่สมดุลกันระหว่างเป้าหมาย วิธีการทรัพยากรที่มีอยู่ โดยขั้นตอนการประเมินคุณภาพการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา จะแบ่งเป็นการประเมินคุณภาพในระดับหลักสูตรและระดับสถาบัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานที่สำคัญ 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการตรวจประเมินคุณภาพ

1.1 คณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ วางแผนเพื่อรับการประเมินคุณภาพการศึกษา

¹ กรอบการประเมินคุณภาพระดับหลักสูตร ตามที่ สกอ. กำหนด จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ การกำกับมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษา นักศึกษา อาจารย์ หลักสูตร การเรียนการสอนและการประเมินผู้เรียน และสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

1.2 คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (SAR) ในระดับหลักสูตรหรือระดับสถาบัน แล้วแต่กรณี

1.3 คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องจัดส่ง SAR ให้คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษา ในระดับหลักสูตรหรือระดับสถาบัน แล้วแต่กรณี

1.4 กำหนดวันประเมิน และแจ้งให้หน่วยรับการประเมินทราบล่วงหน้า

1.5 คณะกรรมการที่เกี่ยวข้องจัดเตรียม และเสนอ รร.นร. เพื่อลงคำสั่งแต่งตั้งผู้ประเมิน ภายในระดับหลักสูตรหรือระดับสถาบัน แล้วแต่กรณี

ขั้นที่ 2 การตรวจประเมินคุณภาพ

2.1 ผู้บริหารและบุคลากรของหน่วยรับการประเมินพร้อมให้ข้อมูลเมื่อมีการร้องขอ และพร้อมสำหรับการสัมภาษณ์จากผู้ประเมิน

2.2 ผู้ประเมินนำเสนอผลการประเมินด้วยวาจา รวมทั้งแนวทางและข้อเสนอแนะ ในการดำเนินการ และส่งผลการประเมินต่อ รร.นร. ภายใน 7 วัน นับจากวันประเมิน

ขั้นที่ 3 การส่งรายงานผลการประเมิน

ผู้ประเมินส่งรายงานผลการประเมินให้หน่วยที่รับการประเมินทราบ

ขั้นที่ 4 การนำผลการประเมินไปพัฒนาคุณภาพ

รร.นร. นำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลประกอบการปรับปรุง พัฒนา และวางแผน การดำเนินงานของ รร.นร. ในปีการศึกษาต่อไป

การอภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบปัญหาเกี่ยวกับกำลังพลที่ปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. คือ ผู้บริหารระดับสูงของ รร.นร. ยังขาดการนำองค์กรด้านการประกันคุณภาพการศึกษา กำลังพลของ รร.นร. ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมในงานการประกันคุณภาพการศึกษาค่อนข้างน้อย อีกทั้ง การย้ายบรรจุกำลังพลบ่อยครั้งส่งผลให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาขาดความต่อเนื่อง และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินตนเองของฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ เมื่อปี การศึกษา 2564 ที่พบว่าการรับรู้งานด้านการประกันคุณภาพการศึกษายังไม่ครอบคลุมกำลังพลทุกระดับ (โรงเรียนนายเรือ, 2565) จึงส่งผลให้กำลังพลในภาพรวมยังมีความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญในงาน การประกันคุณภาพการศึกษาน้อยตามไปด้วย ดังนั้น รร.นร. จึงต้องมีการดำเนินการเป็นลำดับแรก ๆ คือ การพัฒนา ศักยภาพของกำลังพล รร.นร. ให้มีความรู้และความเข้าใจในงานการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบปัญหาด้านวัสดุและอุปกรณ์ กล่าวคือ รร.นร. ยังขาดระบบฐานข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนงาน ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา เช่น ระบบที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูล จัดเก็บเอกสารหลักฐานต่าง ๆ การประมวลผล และการนำเสนอข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งปัญหาดังกล่าวยังคงเป็นปัญหา เดิมที่ สมศ.เคยให้ข้อเสนอแนะแก่ รร.นร. เมื่อครั้งมีการประเมินภายนอกรอบที่ 3 ในปี พ.ศ.2556

โดยเสนอแนะให้ รร.นร. พัฒนาระบบฐานข้อมูลสนับสนุนการจัดการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2556) ซึ่งสอดคล้องตามที่ระบุในคู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557 ที่กล่าวไว้ว่าการวัดและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา การวัดและวิเคราะห์ผลการดำเนินงานจะไม่สามารถทำได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพหากปราศจากฐานข้อมูลและระบบสารสนเทศที่เป็นจริง ถูกต้องตรงกันทุกระดับ ตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับหลักสูตร ระดับคณะวิชา และระดับสถาบัน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560) นอกจากนี้จากผลการวิจัยในครั้งนี้นี้ยังพบว่า รร.นร. มีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดการงานประกันคุณภาพการศึกษา คือ การกำหนดกรอบคุณภาพที่ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานยังไม่ชัดเจน อีกทั้งการดำเนินงานประกันคุณภาพตามวงจรคุณภาพ PDCA ของ รร.นร. ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และขาดกระบวนการในการกำกับติดตามงาน/การติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงาน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของงานประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปรียา สงค์ประเสริฐ (2564) ที่ระบุว่าการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง ตรวจสอบได้ และมีความเชื่อถือได้ ตามหลักการ PDCA อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี โปทวิ และ มนตรี วงษ์สะพาน (2564) ที่ทำวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ซึ่งผลการวิจัยที่สำคัญคือการประกันคุณภาพการศึกษาจะต้องมีคู่มือ ระบบ และกลไก เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถาบัน

จากผลการวิจัยที่พบว่าแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. ประกอบด้วย ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และข้อมูลป้อนกลับ และควรเลือกใช้เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ (EdPEX) เป็นกรอบมาตรฐานในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับสถาบันของ รร.นร. นั้น สอดคล้องตาม มศว. ซึ่งก็เลือกใช้เกณฑ์ EdPEX เป็นกรอบในการควบคุมมาตรฐานการจัดการศึกษาของสถาบัน และยังสอดคล้องตามที่ Liviu Matei and Julia Iwinska (2016) ได้กล่าวถึงวิธีคิด 5 ประการ ของฮาร์วีย์และกรีนเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้นจะต้องมุ่งสู่ความเป็นเลิศ กล่าวคือการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงมาตรฐานสูงสุดที่ควรจะเป็น และให้ความสำคัญกับการจัดการกระบวนการ (Process) เพื่อส่งผ่านไปยังผลลัพธ์ที่ต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเกณฑ์ EdPEX ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการเชิงระบบและให้ความสำคัญกับกระบวนการ (เกณฑ์ EdPEX หมวดที่ 1 – 6) มีการประเมินกระบวนการ ได้แก่ มีแนวทางการดำเนินงาน (Approach) มีการถ่ายทอดงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ (Deployment) มีการเรียนรู้ (Learning) และการบูรณาการกระบวนการทำงานระหว่างกันในสถาบัน (Integration) (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2560) ทำให้มั่นใจว่าตัววัด สารสนเทศ และระบบการปรับปรุง ส่งเสริมซึ่งกัน และสร้างความสอดคล้องระหว่างกระบวนการต่าง ๆ ในระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ระดับองค์กร นอกจากนี้มีการประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานในปัจจุบัน (Level) มีการศึกษาแนวโน้มผลลัพธ์การดำเนินงานที่ดีขึ้น (Trend) มีการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานกับคู่แข่งที่เหมาะสม (Comparisons) และมีการบูรณาการผลลัพธ์การดำเนินงาน กระบวนการทำงาน เพื่อสนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย

ด้านการจัดการศึกษาของสถาบัน ซึ่งหาก รร.นร. นำเกณฑ์ EdPEX มาใช้เป็นกรอบในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ร่วมกับมีระบบการกำกับติดตามการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ที่ดี ย่อมส่งผลให้การบริหารการศึกษาของ รร.นร. มีประสิทธิภาพ และสามารถส่งผ่านผลผลิต คือ นร.ที่มีสมรรถนะตามที่ ทร. ต้องการต่อไป

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. รร.นร. มีระบบและกลไกในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ มีมาตรฐาน ทุกคนเห็นภาพตรงกัน และสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้ รร.นร. ก้าวไปสู่ความสำเร็จในการบริหารการศึกษาที่เป็นเลิศทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
2. รร.นร. ได้ผลสะท้อนกลับที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาในแต่ละปีการศึกษาที่ตรง และเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การพัฒนาครูอาจารย์ การพัฒนานักเรียนนายเรือ การพัฒนาระบบสารสนเทศและสื่อการสอน และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายในของ รร.นร.
3. รร.นร. สามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้และสมรรถนะหลักที่สอดคล้องตามที่ ทร. ต้องการ
4. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดมีความมั่นใจในคุณภาพการจัดการศึกษาของ รร.นร.
5. รร.นร. มีความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับหลักสูตร และในระดับสถาบันจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตลอดเวลา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 รร.นร. ควรนำปัญหา สาเหตุของปัญหาที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยปัญหาด้านกำลังพล ด้านวัสดุและอุปกรณ์ และด้านการจัดการระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปพิจารณาและจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนของปัญหา เพื่อวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้หมดสิ้นไป

1.2 รร.นร. ควรนำระบบ กลไก และแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปปรับใช้เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร. โดยเฉพาะการใช้เกณฑ์ EdPEX เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับสถาบันแบบค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากเป็นเกณฑ์ที่ได้รับการยอมรับแล้วว่าสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาได้จริง

1.3 สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาอื่น ๆ สามารถนำระบบ กลไก และแนวทางที่ได้จากงานวิจัยในครั้งนี้ไปปรับใช้ในการดำเนินงานในสถาบันการศึกษาของตนเองได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเพื่อติดตามและประเมินผลความสำเร็จภายหลังจากที่ รร.นร.นำระบบ กลไก และแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.

2.2 ควรวิจัยเพื่อศึกษาความพร้อมและแนวทางในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศสนับสนุนงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาของ รร.นร.

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2564). *ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา หน่วยงานประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา*. [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์].
- ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. เรื่อง หลักเกณฑ์การประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในส่วนที่เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (14 พฤศจิกายน 2565). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 268 ง. หน้า 58 – 66.
- ปรียา สงค์ประเสริฐ. (2564). รูปแบบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. *วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์*. 6, (3), 33-47.
- มหาวิทยาลัยมหิดล, คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล. (2564). *วิเคราะห์ถึงราก (Root Cause Analysis) ช่วยแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน*.
https://www.si.mahidol.ac.th/th/division/um/download_detail.asp?id=41
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ฝ่ายพัฒนาคุณภาพ. (2560). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในส่วนงานสนับสนุนวิชาการ (AS –EdPEX) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระราชบัญญัติการอุดมศึกษา พ.ศ.2562. (1 พฤษภาคม 2562). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก. หน้า 72 – 73.
- โรงเรียนนายเรือ, ฝ่ายศึกษา. (2565). *รายงานการประเมินตนเองของ ฝ่ายศึกษา โรงเรียนนายเรือ ประจำปีการศึกษา 2564*. [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์].
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). *คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2557 (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. ภาพพิมพ์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2556). *รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม ระดับอุดมศึกษา โรงเรียนนายเรือ*. [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์].

อัญชลี โปทวิ และ มนต์รี วงษ์สะพาน. (2564). การพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา
หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. *วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*. 12, (1), 294-304.

Mind Tool Ltd. (2015). *หลักการวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)*. <https://shorturl.asia/FgEkH>

Bartlett, H. C., Holman, G. P., Somes, T. E. (n.d.). *The Art of Strategy and Force Planning*.
(n.p.), pp. 17-33.

Matei, L. and Iwinska, J. (2016). *Quality Assurance in Higher Education : A Practical
Handbook*. Central European University Yehuda Elkana Center for Higher Education
Budapest. Hungary. pp. 12 – 17.

การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

งามญา ศรีพอ¹

ภัทร์ พลอยแหวน²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในบุคลากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) และ 3) เพื่อพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ศึกษาข้อมูลในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน โดยใช้แบบสอบถามจากประชากรที่ศึกษาวิจัย 147 คน มีผู้ตอบแบบสอบถามกลับ 125 คน แบ่งเป็นสายวิชาการ 62 คน สายสนับสนุน 63 คน และการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information In-Depth Interview)

ผลการวิจัยพบว่าระดับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.81) เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 3 อันดับดังนี้ ด้านการวางแผนงบประมาณ ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.85) ด้านการตรวจสอบภายใน ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.66) และด้านการคำนวณต้นทุน ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.81) ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันได้แก่เพศ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร อายุการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) ไม่แตกต่างกัน ซึ่งเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) ดังนี้ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากน้อยที่สุด 3 อันดับดังนี้ 1) ด้านระบบการจัดซื้อจัดจ้างควรพัฒนาการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 1.02) 2) ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการควรเผยแพร่การรายงานข้อมูลทางการเงินให้บุคลากรทราบ ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 1.17) 3) ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณควรพัฒนาการหางบประมาณจากแหล่งอื่นเพิ่มเติม ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.79)

คำสำคัญ: การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์, มาตรฐานการเงิน 7 ด้าน, สถาบันอุดมศึกษา

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ,

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล, Email: ngamya.sri@mahidol.edu (Corresponding author)

² รองศาสตราจารย์ ดร., ภาควิชาสังคมศาสตร์, คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหิดล, Email: phut.plo@mahidol.ac.th

STRATEGIC PERFORMANCE BASED BUDGETING ADMINISTRATION, FACULTY OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES, MAHIDOL UNIVERSITY

Ngamyia Sripor³

Phut Ploywan⁴

Abstract

This research aims to study 1) The level of budget management that focuses on performance in accordance with the strategy according to the seven financial standards (7 hurdles); 2) To compare opinions on budget management focused on performance according to the strategic goals within personnel with different factors on the seven financial standards (7 hurdles); and 3) To present guidelines for developing performance-focused budget management in alignment with the strategy of the Faculty of Social Sciences and Humanities at Mahidol University, based on the seven financial standards (7 hurdles). The study, conducted in the fiscal year 2023, utilized a mixed-methods approach. Data were collected through questionnaires distributed to a population of 147 participants, with 125 respondents returning completed questionnaires. The participants were divided into academic (62 individuals) and support staff (63 individuals). Additionally, in-depth interviews were conducted with a key information group to gather primary data.

The research findings indicate that the level of performance-oriented budget management according to the strategic financial standards of the 7 Hurdles in the Faculty of Social Sciences and Humanities at Mahidol University is at a high level ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.81). The average scores, ranked from highest to lowest, are as follows: budget planning ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.85), internal auditing ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.66), and cost calculation ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.81). Individual factors such as gender, education level, employee type, and years of work experience do not significantly differ in their perceptions of performance-oriented budget management according to the strategy based on the 7 Hurdles financial standards. To further develop performance-oriented budget management in accordance with the strategy and the 7 Hurdles financial standards, the following recommendations are suggested, ranked from lowest to highest average scores: 1) Develop procedures for procurement by creating an operational manual for procurement practices ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 1.02), 2) Improve financial reporting and performance disclosure by disseminating financial information reports to employees ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 1.17), and 3) Enhance financial management and budget control by seeking additional budget sources ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.79).

Keywords: Strategic Performance Based Budgeting, 7 Hurdle, Higher Education Institution

³ Master of Public Administration students Department of Public Policy and Government Management, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, Email: ngamyia.sri@mahidol.edu (Corresponding author)

⁴ Associate Professor Dr., Department of Social Sciences, Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, Email: phut.plo@mahidol.ac.th

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2543 สำนักงบประมาณได้มีการปฏิรูประบบงบประมาณ ปรับระบบการงบประมาณ เป็นระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน (Performance-Based Budgeting: PBB หรือ Result-Based Budgeting) ที่คำนึงถึงผลสำเร็จของงานตามกลยุทธ์และนโยบายของภาครัฐเป็นสำคัญ ซึ่งเริ่มต้นในปี โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อรักษาวินัยทางการคลังและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปี ดังนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว สำนักงบประมาณได้มีการปรับกระบวนการงบประมาณ จากเดิมที่มีการกำหนดนโยบายการจัดสรรงบประมาณครอบคลุมภารกิจพื้นฐาน ของหน่วยงานของรัฐ มี ลักษณะการจัดทำงบประมาณแบบล่างขึ้นบน (Bottom – Up) ให้มีลักษณะแบบบนลงล่าง (Top – Down) โดยมีการกำหนด “ทิศทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี” ขึ้นบนพื้นฐานของนโยบายรัฐบาลที่มี ลำดับความสำคัญสูง ซึ่งให้ความสำคัญกับการกำหนดจุดเน้นในการจัดสรรงบประมาณตามนโยบายเร่งด่วน ของรัฐบาล และวาระแห่งชาติที่สำคัญ เพื่อให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ สามารถนำไปใช้ เป็นแนวทางในการกำหนดลำดับความสำคัญของภารกิจของหน่วยงาน และใช้เป็นกรอบในการจัดทำค่าของ งบประมาณรายจ่ายประจำปี ซึ่งในระยะแรกของการจัดทำทิศทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี มิได้มีการกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดเช่นในปัจจุบันที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่าย ประจำปีอย่างชัดเจน แต่กำหนดประเด็นสำคัญต่าง ๆ ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้าน ความมั่นคง และด้านการบริหารจัดการทั่วไป ที่สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่ง ราชอาณาจักรไทย แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายสำคัญของรัฐบาล โดยให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ นำประเด็นเหล่านี้มาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนและเสนอขอ งบประมาณในแต่ละปี ทิศทางการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี จึงเป็นเสมือนเครื่องมือในการแปลง แผนพัฒนาและนโยบายสำคัญระดับประเทศไปสู่การปฏิบัติผ่านกลไกงบประมาณ (พรปวีณ์ แสง อรุณ, 2562)

การที่มหาวิทยาลัยของรัฐออกนอกระบบทำให้แต่ละสถาบันเกิดแรงขับเคลื่อนมุ่งเน้นการปฏิรูป และปรับปรุงระบบการเงิน และรูปแบบการหารายได้ มีการขยายระบบการให้บริการทางการศึกษาที่ หลากหลายเพื่อให้ได้มาซึ่งแหล่งรายได้เพิ่มขึ้น มหาวิทยาลัยบางแห่งเริ่มก่อตั้งกองทุนคงยอดเงินต้น (Endowment Fund) พยายามลดสัดส่วนรายได้จากงบประมาณแผ่นดินและรายได้จากทรัพย์สินทางปัญญา ของมหาวิทยาลัย (Intellectual Services) มีการจัดตั้งหน่วยงานศิษย์เก่าสัมพันธ์ (Alumni Relations) เพื่อ ระดมทรัพยากรจากศิษย์เก่า มีการจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษาทางธุรกิจการค้า (Consultant Service) สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เน้นการบริหารแบบมุ่งเน้นผลกำไร หรือศูนย์ต้นทุน เพื่อแยกให้เห็นถึงผลตอบแทน ของแต่ละหน่วยงานได้ชัดเจน และบางแห่งนำระบบการบริหารงานการเงินจากกิจการในเครือต่างประเทศมา ใช้เพื่อให้เหมาะสมกับการประเมินผลการดำเนินงานและการตรวจสอบจากผู้แทนในต่างประเทศ (ไพโรจน์ ภัทรนรากุล, 2547)

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นส่วนงานหนึ่งภายใต้การกำกับดูแล ของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) มีพันธกิจด้านการเรียนการสอน การวิจัย

และการให้บริการทางวิชาการ ในการดำเนินงานของคณะฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากมหาวิทยาลัยมหิดล และการจัดหารายได้จากงบประมาณเงินรายได้ผ่านการให้บริการตามพันธกิจที่ผ่านมาผลการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปี ของคณะฯ ถือว่าไม่เป็นไปตามประสิทธิภาพการใช้งบประมาณ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้รวมร้อยละ 83.08 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผลการเบิกจ่ายงบประมาณแผ่นดินและงบประมาณเงินรายได้รวมร้อยละ 86.12 อ้างอิงจากหนังสือกรมบัญชีกลาง เรื่องการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ให้หน่วยรับงบประมาณดำเนินการเบิกจ่ายตามเป้าหมายการเบิกจ่ายภาพรวมร้อยละ 93.00 จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ เพื่อให้ทราบการบริหาร และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารงบประมาณ โดยคาดหวังว่าผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลเพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารงบประมาณให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในบุคลากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับงบประมาณ

คำว่า “งบประมาณ” มาจากภาษาอังกฤษว่า “budget” หมายถึง กระเป๋าใบใหญ่ซึ่งเสนาบดีคลังของพระเจ้าแผ่นดินใช้บรรจุเอกสารต่าง ๆ ซึ่งแสดงถึงความต้องการของประเทศ และทรัพยากรที่มีอยู่ไปแถลงต่อรัฐสภา ต่อมาใช้อุปมาว่าการรวมสิ่งของจำนวนหนึ่งเข้าด้วยกัน (ไพศาล ชัยมงคล, 2526)

“งบประมาณ” ตามพจนานุกรมหมายความว่า บัญชี หรือจำนวนเงินที่รวมกำหนดรายรับ-รายจ่าย ในปัจจุบันงบประมาณมิได้มีความหมายแต่เพียงเอกสารประมาณการรายได้-รายจ่ายของรัฐบาลเท่านั้น งบประมาณหมายถึงแผนการปฏิบัติการในรอบระยะเวลาหนึ่งของรัฐบาล โดยปกติเป็นหนึ่งปี ซึ่งแสดงออกเป็นจำนวนเงินที่ประมาณว่าจะต้องใช้จ่ายในการปฏิบัติงานนั้น พร้อมทั้งแสดงแหล่งที่มาและวิธีการหาเงินมาเพื่อใช้จ่ายตามแผนงานนั้น (พนม ทินกร ณ อยุธยา, 2534)

รัฐบาลเป็นผู้จัดทำงบประมาณในฐานะของฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติหรือรัฐสภา เป็นผู้อนุมัติให้ตราเป็นพระราชบัญญัติและฝ่ายบริหารก็นำไปปฏิบัติเห็นไปตามนั้น ดังนั้นในหลักการดังกล่าว จึงพอสรุปความหมายของงบประมาณได้ว่า หมายถึง จำนวนเงินอย่างสูงที่รัฐสภาอนุญาตให้ฝ่ายบริหารใช้จ่ายตามแผนงาน งานหรือโครงการที่รัฐบาลมีแผนการใช้จ่ายงบประมาณในรอบระยะเวลาหนึ่งปีงบประมาณ โดยแสดงให้เห็นรัฐสภาทราบว่ารัฐบาลมีรายได้ที่จะนำมาใช้จ่ายจากกิจการใดบ้าง เป็นจำนวนเงินเท่าใด มีวิธีการได้เงินมาอย่างไรเพื่อให้รัฐสภารับทราบประกอบการพิจารณาอนุมัติงบประมาณด้วย (พัลลภ ศักดิ์โสภณกุล, 2547)

นักวิชาการและนักปฏิบัติได้ให้คำนิยามของงบประมาณไว้อย่างมากมายหลายทฤษฎี และหลายความคิดเห็น แต่ถ้าจะวิเคราะห์และทำความเข้าใจให้แตกฉานให้ถึงรากเหง้าขององค์ความรู้ก็สามารถทำความเข้าใจได้ว่า “งบประมาณ” หมายถึง การคาดคะเนตัวเลขอันอาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยมีการสรุปยอดตัวเลขออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ด้วยการอาศัยเหตุผลเชิงตรรกะ และหลักฐานเชิงประจักษ์สนับสนุน ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะทำให้การบริหารการเงินขององค์กรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (กิตติ บุณนาค, 2549)

พจนานุกรมของเวบสเตอร์ (Webster’s Third New International Dictionary, 1981) ได้ให้ความหมายของงบประมาณไว้ว่า หมายถึงข้อความที่ระบุถึงสภาพทางการเงินขององค์กรหนึ่งซึ่งมีรายละเอียดครอบคลุมถึงประมาณการรายจ่ายที่วางแผนการใช้จ่ายในช่วงเวลาหนึ่ง หรือแผนการประสานระหว่างการเงินทรัพยากร (ทั้งเงินและกำลังคน) กับรายจ่ายที่คาดว่าจะต้องใช้

เจสซี เบอร์กเฮด (Jesse Burkhead, 1996) ได้ให้ความหมายของงบประมาณไว้ว่า เงินหรือเงินเพิ่มการใช้จ่ายสาธารณะ ซึ่งจะประกอบด้วยรายรับและรายจ่ายของรัฐ แต่ต่อมาความหมายของงบประมาณได้เปลี่ยนแปลงไป หมายถึง เอกสารซึ่งเป็นแผนทางการเงินของรัฐที่ต้องผ่านการยอมรับจากฝ่ายนิติบัญญัติในลักษณะเช่นนี้ งบประมาณจึงเป็นเครื่องมือซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติใช้ควบคุมฝ่ายบริหารที่สามารถสะท้อนให้เห็นอำนาจขั้นสุดท้ายของฝ่ายนิติบัญญัติ

จากนิยามความหมายดังกล่าวข้างต้น กล่าวโดยสรุปว่า งบประมาณ หมายถึง เครื่องมือที่สำคัญสำหรับขับเคลื่อนแผนการดำเนินงานหรือนโยบายให้เกิดขึ้นได้ โดยงบประมาณจะแสดงถึงแผนการประมาณรายรับ-รายจ่ายล่วงหน้าที่มีกำหนดระยะเวลาที่แน่นอน งบประมาณจะมีความสอดคล้องกับเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่หน่วยงานกำหนดไว้ มีการจัดลำดับความสำคัญของการดำเนินงานเพื่อให้สามารถจัดสรรงบประมาณให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

แนวคิดเกี่ยวกับระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์

สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2553) กล่าวว่า หลักการสำคัญของระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ที่สำคัญ 6 ประการ คือ

1. มุ่งเน้นผลสำเร็จตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ คือการให้ความสำคัญกับความสำคัญกับความสำเร็จตามเป้าหมายในทุกกระดับ ตั้งแต่เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติจนถึงเป้าหมายการให้บริการของกระทรวงและหน่วยงาน

2. เน้นหลักการธรรมาภิบาล เป็นระบบที่เน้นหลักการธรรมาภิบาลหรือหลักการบริหารจัดการที่ดี โดยมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในแต่ละระดับที่ชัดเจน เริ่มตั้งแต่รัฐบาลรับผิดชอบต่อผลสำเร็จตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ระดับชาติเพราะเป็นผู้บริหารและผู้กำหนดนโยบายสูงสุดของประเทศสู่ระดับกระทรวงหรือรัฐมนตรีที่รับผิดชอบต่อผลสำเร็จตามเป้าหมายการให้บริการของกระทรวงและระดับหน่วยงานหรือหัวหน้าหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อผลสำเร็จของผลผลิตที่ส่งผลโดยตรงต่อประชาชน

3. การมอบอำนาจการบริหารจัดการงบประมาณ เพื่อสนับสนุนให้กระทรวงและหน่วยงานสามารถบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและยุทธศาสตร์ในการให้บริการที่มีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกันในแต่ละระดับ จึงได้มีการมอบอำนาจการบริหารจัดการงบประมาณให้กับกระทรวงและหน่วยงานมากขึ้น พร้อมทั้งผ่อนคลายนโยบายต่าง ๆ ให้มีความคล่องตัวในการบริหารจัดการงบประมาณมากขึ้นด้วย

4. การเพิ่มขอบเขตความครอบคลุมของงบประมาณ การจัดทำงบประมาณรายจ่ายที่ผ่านมามีขอบเขตจำกัดอยู่เพียงค่าใช้จ่ายของกิจกรรมที่ใช้จ่ายจากงบประมาณแผ่นดินเท่านั้น ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ใช้เงินนอกงบประมาณเช่น เงินกู้ เงินช่วยเหลือ และเงินรายได้ของหน่วยงาน เป็นต้น ดังนั้นการนำเงินนอกงบประมาณมาพิจารณาร่วมกันกับงบประมาณรายจ่ายประจำปีจะทำให้แผนการเงินโดยรวมของภาครัฐมีความสมบูรณ์ ครอบคลุมและสามารถใช้ประโยชน์ในการวางแผนทางการเงินและการคลังได้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

5. การประมาณการงบประมาณรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง เป็นการวางแผนงบประมาณรายจ่าย 3 ปีล่วงหน้าจากค่าใช้จ่ายที่หน่วยงานได้รับอนุมัติในปัจจุบัน ภายใต้สมมติฐานว่าไม่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายสำหรับแผนงานต่าง ๆ เหล่านั้น ซึ่งจะช่วยให้มั่นใจได้ว่าสัดส่วนของค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในอนาคตนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาประเทศในแต่ละด้าน

6. การติดตามประเมินผลความสำเร็จตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ การรายงานผลการดำเนินงานที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อเป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานของทุกหน่วยงานว่าได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้หรือไม่ โดยมีตัวชี้วัดผลสำเร็จในทุกมิติทั้งปริมาณ คุณภาพ เวลา และค่าใช้จ่าย ไว้อย่างชัดเจนเพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการบริหารงบประมาณ ตลอดจนเป็นการแสดงความรับผิดชอบต่อหน่วยงานต่อผลสำเร็จของงาน

สรุปได้ว่า ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (SPBB) เป็นระบบงบประมาณที่กำหนดโครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้รับผิดชอบการดำเนินงานไว้ 3 ระดับ คือ รัฐบาล กระทรวง และส่วนราชการ โดยใช้เป้าหมายและยุทธศาสตร์เป็นตัวนำไปสู่ความสำเร็จที่ต้องการ กระบวนการทำงานจะมีความเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ส่วนราชการจะต้องปฏิบัติงานภายใต้กระทรวงซึ่งรับนโยบายจากรัฐบาลไปปฏิบัติ และมีจุดมุ่งหมายสุดท้ายคือ เป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ โดยมีระบบ

การติดตามและประเมินผลความสำเร็จของแต่ละระดับจากตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ซึ่งรัฐบาลกำหนดระยะเวลาการปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณไปสู่ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ (SPBB)

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) ในสถาบันอุดมศึกษา

ในการพัฒนาระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถาบันอุดมศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจ และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องให้แก่บุคลากร เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและขับเคลื่อนการบริหารสถาบันอุดมศึกษาไปสู่เป้าหมาย จึงต้องมีการส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เครื่องมือหรือมาตรฐานทางการเงินทั้ง 7 ด้าน (ศูนย์ประสานงานปรับระบบงบประมาณ, 2545) ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงบประมาณ สถาบันอุดมศึกษาต้องจัดทำแผนกลยุทธ์ และนำกลยุทธ์ไปสู่การดำเนินงาน ซึ่งในกระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน พันธกิจ ผลลัพธ์ และตัวชี้วัดให้ชัดเจน นอกจากนี้สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการจัดทำประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง หรือการประมาณการรายจ่ายล่วงหน้า 3 – 5 ปี ของฐานค่าใช้จ่ายของแผนงาน/โครงการที่หน่วยงานได้รับอนุมัติในปัจจุบัน โดยต้องมีการปรับปรุงตัวเลขอย่างสม่ำเสมอ และมีเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานย่อยต่าง ๆ อย่างโปร่งใสและตรวจสอบได้

2. ด้านการคำนวณต้นทุนผลผลิต สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการคำนวณและประมาณการทรัพยากรหรือปัจจัยนำเข้า ซึ่งได้แก่ค่าใช้จ่ายทั้งหมด (Expenses) ที่นำมาใช้ในกระบวนการประกอบกิจกรรม เพื่อให้เกิดผลผลิตซึ่งมีคุณลักษณะและปริมาณตามที่กำหนด เนื่องจากการคิดต้นทุนกิจกรรม (Activity-Based Costing: ABC) เป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวางนั้น อาจทำให้เสียเวลาและค่าใช้จ่ายของสถาบันอุดมศึกษามากเกินไปจนความจำเป็น ดังนั้นในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่การพัฒนาวิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิตโดยใช้ระบบต้นทุนกิจกรรม สถาบันอุดมศึกษาอาจนำวิธีการคำนวณต้นทุนผลผลิตแบบผสมผสาน (การคำนวณต้นทุนการผลิตโดยใช้วิธีการคำนวณต้นทุนรวมจากงบประมาณที่สถาบันอุดมศึกษาได้รับ จำแนกตามหมวดงบประมาณ 5 หมวดได้แก่ งบบุคลากร งบดำเนินการ งบลงทุน งบเงินอุดหนุน และงบรายจ่ายอื่น ๆ มาใช้ เนื่องจากเป็นวิธีที่สามารถลงมือปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมได้ในระยะเวลาอันสั้น

3. ด้านระบบการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้ได้มาตรฐานที่จะนำไปสู่คุณภาพของการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาพึงดำเนินการใด ๆ ก็ตาม เพื่อให้ได้มาซึ่งวัสดุ สิ่งของและบริการที่มีคุณภาพและคุณลักษณะตามที่ต้องการ ในเวลาที่รวดเร็วและราคาที่เหมาะสม โดยไม่ให้ผิดระเบียบ มีความโปร่งใส และตรวจสอบได้ ทั้งนี้ สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการรวบรวมข้อมูลข่าวสารสำหรับการจัดซื้อจัดจ้างจากบุคคลและแหล่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องเช่น ผู้ขาย ผู้ใช้ ผลการจัดซื้อจัดจ้างที่ผ่านมา ฝ่ายการเงิน และฝ่ายแผนงาน มีการวางแผนการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง การกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะของวัสดุสิ่งของที่ต้องการ โดยให้หลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วม และเปิดเผยแผนการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบทั่วกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. ด้านการบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ ในการจัดระบบการเงินในสถาบันอุดมศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลสูงสุด สถาบันอุดมศึกษาต้องดำเนินงานตามนโยบายการเงิน และต้องมีการกำหนดตัวชี้วัดและการประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีความสามารถในการจัดหาเงินนอกงบประมาณทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษา เพื่อนำมาใช้ในการบริหารเงินนอกงบประมาณ ผู้บริหารจะต้องจัดสรรงบประมาณตามแผนงาน/โครงการ ให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับต้นทุนผลผลิต และการจัดซื้อจัดจ้างให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย

5. ด้านการบริหารสินทรัพย์ สถาบันอุดมศึกษามุ่งบริหารจัดการด้านงบประมาณให้มีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด โดยทำให้ต้นทุนผลผลิตของสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปตามพันธกิจและเป้าประสงค์ 1. งบประมาณแผ่นดินที่ได้รับจัดสรรในลักษณะงบประมาณแบบวงเงินรวมหรืองบประมาณในรูปแบบเงินก้อน (Block Grant) และถือเป็นเงินรายได้ ดังนั้นจึงเป็นอำนาจของสภาสถาบันอุดมศึกษาที่จะพิจารณาจัดสรรงบประมาณที่ได้รับตามแผนงานโครงการที่สถาบันอุดมศึกษาเสนอ โดยอาจนำเงินรายได้อื่นมารวมจัดสรรเป็นงบประมาณรายจ่ายประจำปีของสถาบันอุดมศึกษา 2. สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่วางระบบการเงินและบัญชี งานพัสดุที่เป็นของตนเอง 3. สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจะเป็นผู้ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของสถาบันอุดมศึกษาตามระเบียบที่สภาสถาบันอุดมศึกษากำหนด 4. ทบวงมหาวิทยาลัยโดยความร่วมมือของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานงบประมาณ จะพัฒนาระบบการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานได้แก่ การติดตามผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณ การรายงานผลประจำปี

6. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน สถาบันอุดมศึกษาต้องมีการนำเสนอข้อมูลทางการเงินเพื่อแสดงฐานะทางการเงินของสถาบันอุดมศึกษาให้แก่บุคลากรภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องให้ทราบถึงผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ และบรรลุประสิทธิภาพและประสิทธิผลหรือไม่อย่างไร รายงานทางการเงินของสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไปประกอบด้วย รายงานต้นทุนผลผลิต (ข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณในแต่ละผลผลิต) งบแสดงฐานะการเงิน (งบแสดงความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์ หนี้สิน และทุนหรือส่วนของผู้ถือหุ้น) งบแสดงผลการดำเนินงาน (ข้อมูลแสดงผลผลิต/ผลลัพธ์ ว่า เป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินของสถาบันอุดมศึกษาหรือไม่) และงบกระแสเงินสด (ข้อมูลแสดงแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินสด รวมทั้งเงินสดสุทธิที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงของสถาบันอุดมศึกษาในรอบระยะเวลาบัญชีนั้น)

7. ด้านการตรวจสอบภายใน เป็นการช่วยผู้ปฏิบัติงานทุกระดับของสถาบันอุดมศึกษาให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดียิ่งขึ้น และช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานในหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ในการดำเนินงานตรวจสอบภายใน คณะกรรมการตรวจสอบภายในมีการจัดทำแผนงานหรือปฏิทินการปฏิบัติการตรวจสอบ มีการประเมินความเสี่ยงและการควบคุมภายใน ในการดำเนินงานตรวจสอบภายใน สถาบันอุดมศึกษาต้องมีคู่มือแนวปฏิบัติและมาตรฐานการตรวจสอบ

มีระบบการควบคุมให้บุคลากรปฏิบัติงานตามขั้นตอนการตรวจสอบ มีการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ และมีการติดตามผลการตรวจสอบ (นันทรัตน์ เจริญกุล และพฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2554)

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่องการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยกลุ่มตัวอย่างคือประชากรทั้งหมดของคณะฯ จำนวน 147 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Stat) การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้การวิเคราะห์ และหาค่าเฉลี่ย \bar{x} และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Stat) การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล กับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) ในส่วนของการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็น จำแนกตาม ปัจจัยส่วนบุคคล ผู้วิจัยจะใช้สถิติ T – test independent สำหรับตัวแปรด้านเพศ และประเภทบุคลากร และ ANOVA (F-test) ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างสำหรับตัวแปรด้านระดับการศึกษา และอายุการปฏิบัติงาน การวิเคราะห์ความคิดเห็นการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิธีการจัดระบบข้อมูล (Typology Analysis and Taxonomy Analysis) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจำแนกและจัดหมวดหมู่ให้เป็นระบบ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้การสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant In-Depth Interview) และการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 8 ราย ประกอบด้วย รองคณบดีฝ่ายบริหาร รองคณบดีฝ่ายยุทธศาสตร์และพัฒนาระบบ รองคณบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์และสื่อสารองค์กร หัวหน้าภาควิชา หัวหน้างานคลังและสินทรัพย์ หัวหน้างานยุทธศาสตร์แผนและงบประมาณ ผู้แทนจากบุคลากรสายวิชาการ และสายสนับสนุน โดยการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล จะวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตามรายด้านมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) ที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดมาตั้งเป็นคำถามเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์หาแนวทางการพัฒนาต่อไป

ผลการศึกษา

เพื่อศึกษาระดับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามยุทธศาสตร์ ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มีระดับการบริหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 7 ด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดคือ ด้านการวางแผนงบประมาณ ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.85) ด้านการตรวจสอบภายใน ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.66) ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.81) ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 0.79) ด้านการบริหารสินทรัพย์ ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 0.78) ด้านการรายงานผลทางการเงินและผลการดำเนินงาน ($\bar{x} = 3.64$, S.D. = 0.90) และด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{x} = 3.61$, S.D. = 0.86) ซึ่งพิจารณารายข้อดังนี้

1. ด้านการวางแผนงบประมาณ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าด้านการวางแผนงบประมาณอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ คณะฯ มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของคณะฯ ($\bar{x} = 4.14$, S.D. = 0.78) การวางแผนงบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง 3 – 5 ปี ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.84) การกำหนดตัวชี้วัด และเป้าหมายในการดำเนินงาน มีความชัดเจน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของคณะฯ ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.89) แผนการดำเนินงานของคณะฯ สามารถปฏิบัติได้จริง และสอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.86) และมีการวิเคราะห์ SWOT เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมคณะฯ ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.86) ตามลำดับ

2. ด้านการตรวจสอบภายใน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า การตรวจสอบภายในอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ คณะฯ มีการตรวจสอบการปฏิบัติตามข้อกำหนดว่าดำเนินการตามนโยบาย กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.62) มีการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และผลลัพธ์ที่กำหนด ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.61) มีการตรวจสอบการบริหารว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับหลักการบริหารงานและกำกับดูแลที่ดี ในเรื่องความรับผิดชอบ ความเป็นธรรมและความโปร่งใส ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.64) มีการตรวจสอบทางการเงิน ครอบคลุมถึงการดูแลทรัพย์สินที่ชัดเจน ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.62) และมีการตรวจสอบระบบสารสนเทศ การเข้าถึงข้อมูลว่ามีประสิทธิภาพและมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ($\bar{x} = 3.62$, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

3. ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่า การกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุนอยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุด

ไปหาน้อยที่สุดดังนี้ คณะฯ การระบุผลลัพธ์ ผลผลิต ที่จะได้รับจากการดำเนินงานตามแผนงาน/โครงการ ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.78) การจัดทำรายงานผลและการคำนวณต้นทุนตามแผนงาน/โครงการอย่างเป็นระบบ และเหมาะสม ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.74) การนำระบบฐานข้อมูลทางด้านงบประมาณและแผนงาน/โครงการ มาใช้ในการคำนวณต้นทุน ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.80) การประเมินความคุ้มค่าของต้นทุนในแผนงาน/โครงการที่จะดำเนินการ ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.83) และการวิเคราะห์และประเมินทางเลือกที่จะทำให้ต้นทุนการดำเนินงานต่ำลงแต่ได้ผลลัพธ์เท่าเดิม ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.92)

4. ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ คณะฯ การมีแผนการบริหารงบประมาณประจำปีอย่างเป็นระบบ ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.82) การจัดสรรงบประมาณตามแผนงาน/โครงการ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.73) การรายงานผลการดำเนินงานการใช้งบประมาณประจำเดือน ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 0.81) การวิเคราะห์เปรียบเทียบ ติดตาม และประเมินความเสี่ยงทางการเงิน ($\bar{x} = 3.70$, S.D. = 0.81) และการพิจารณาจัดหางบประมาณเงินรายได้จากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่มีอยู่ ($\bar{x} = 3.55$, S.D. = 0.79)

5. ด้านการบริหารสินทรัพย์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าการบริหารสินทรัพย์อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ การมีระบบตรวจสอบข้อมูลสถานะ หรือสภาพของสินทรัพย์เป็นประจำ ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.77) การวางแผนจัดหาสินทรัพย์เพื่อทดแทนสินทรัพย์เดิม โดยมีการพิจารณาร่วมกับกรอบงบประมาณล่วงหน้าระยะปานกลาง ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.69) การกำหนดนโยบายและแนวทางการปฏิบัติในการบริหารสินทรัพย์ ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 0.71) การวางแผนการลงทุนในสินทรัพย์ที่ชัดเจน ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.72) และการวางแผนซ่อมบำรุงรักษาสินทรัพย์ รวมถึงงบประมาณรายจ่ายในการซ่อมบำรุง ($\bar{x} = 3.58$, S.D. = 0.99)

6. ด้านการรายงานผลทางการเงินและผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าการรายงานผลทางการเงินและผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ การรายงานผลทางการเงินและผลการดำเนินงานที่เป็นไปตาม แผนงาน/โครงการที่กำหนดไว้ตามแผนงานประจำปี ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.85) การวิเคราะห์ผลการดำเนินงานและรายงานทางการเงิน ให้มีความสอดคล้องกัน ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.83) การกำหนดตัวชี้วัดของผลลัพธ์การดำเนินงานที่ชัดเจน ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.80) คณะฯ มีตัวชี้วัดทางการเงิน ($\bar{x} = 3.57$, S.D. = 0.86) การรายงานข้อมูลทางการเงินให้บุคลากรได้รับทราบ ($\bar{x} = 3.38$, S.D. = 1.17)

7. ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายข้อพบว่าการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดดังนี้ การวางแผนการจัดซื้อจัดจ้างประจำปี ($\bar{x} = 3.74$, S.D. = 0.69) การจัดซื้อจัดจ้างอย่างเป็นระบบ มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ ($\bar{x} = 3.72$, S.D. = 0.89) การมีระบบการตรวจสอบและรายงานผลการจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{x} = 3.71$, S.D. = 0.75) การดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างที่มีราคาสมเหตุสมผล แต่ยังคงประสิทธิภาพของสินค้าและบริการ ($\bar{x} = 3.59$, S.D. = 0.94) และการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานทางด้านระบบจัดซื้อจัดจ้าง ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 1.02)

สอดคล้องกับงานวิจัยของประมุข ตีฉวีโต และสุเทพ ลีมอรุณ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในการดำเนินงานด้านวิชาการในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษาพบว่าภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการวางแผนจัดทำงบประมาณ อยู่ในอันดับสูงสุด

สอดคล้องกับงานวิจัยของจิรัญญา จันทร์ชื่น. (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีสภาพการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก

เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ในบุคลากรที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่าง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลพบว่ากลุ่มตัวอย่างจำนวน 125 คน แบ่งเป็นเพศชายจำนวน 44 คน และเพศหญิงจำนวน 81 คน ระดับการศึกษาแบ่งเป็นระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 35 คน ระดับการศึกษาปริญญาโทจำนวน 28 คน ระดับการศึกษาปริญญาเอกจำนวน 62 คน ประเภทบุคลากรแบ่งออกเป็นบุคลากรสายวิชาการจำนวน 62 คน และบุคลากรสายสนับสนุนจำนวน 63 คน และอายุการปฏิบัติงานแบ่งออกเป็น อายุต่ำกว่า 5 ปีจำนวน 42 คน อายุ 5 – 10 ปีจำนวน 27 คน อายุ 11 – 20 ปีจำนวน 37 คน อายุ 21 – 30 ปีจำนวน 16 คน และอายุมากกว่า 30 ปีจำนวน 3 คน

ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล กับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมและรายด้านปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร และอายุการปฏิบัติงาน ที่แตกต่างกันไม่มีผลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

สอดคล้องกับงานวิจัยของช่อพฤษ์ มุ่งมาลา และคณะ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 พบว่า ลักษณะสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามที่แตกต่างกันจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีระดับค่าเฉลี่ยเกี่ยวกับการบริหาร

งบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 2 ไม่แตกต่างกัน

เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ตามมาตรฐาน การเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

แนวทางการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ จำแนกตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (Hurdle) ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงบประมาณ แนวทางการพัฒนาด้านการวางแผนงบประมาณ ควรวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) จากสถานภาพจริงของคณะฯ เพื่อให้ได้ข้อมูล สภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริงอย่างตรงไปตรงมา โดยควรนำเครื่องมือทางวิชาการมาเป็นแนวทางในการ พัฒนาการดำเนินงาน ควรนำปัจจัยทางด้านบริบทของคณะฯ มาเป็นส่วนหนึ่งในการวิเคราะห์ให้เห็นภาพรวม อย่างเป็นระบบ จึงจะได้แผนปฏิบัติการที่มีจุดเน้นเชิงกลยุทธ์ที่ตรงเป้าหมาย นอกจากนี้ควรนำแนวนโยบายมาเป็น ส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการดำเนินงานได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ มหาวิทยาลัย อันจะส่งผลให้เกิดการสนับสนุนทั้งทางด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ จากมหาวิทยาลัย

2. ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน แนวทางการพัฒนาด้านการกำหนดผลผลิต และการคำนวณต้นทุนควรประเมินทางเลือกที่จะทำให้อัตราต้นทุนการดำเนินงานต่ำลงแต่ได้ผลลัพธ์ และ ประสิทธิภาพเท่าเดิม ในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ/โครงการ/กิจกรรมของคณะฯ ควรมีการวิเคราะห์ ความคุ้มค่ารายโครงการ โดยวิเคราะห์และจัดประเภทตามลักษณะของโครงการเช่น โครงการที่ดำเนินการ เพื่อตอบตัวชี้วัด โครงการที่เป็นแผนเชิงรุก โครงการประจำ หรือโครงการที่ต้องดำเนินการตามกฎหมาย จากนั้นจึงวิเคราะห์ ต้นทุนการผลิตต่อหน่วย (Cost Per Unit) เพื่อแสดงถึงผลลัพธ์ ผลผลิตที่จะเกิดขึ้นกับ ความคุ้มค่า และควรมีการทดลองดำเนินโครงการก่อนที่จะเสนออนุมัติดำเนินการจริง

3. ด้านระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ในการพัฒนาด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง คณะฯ ควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานทางด้านระบบจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้าง และการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 โดยคู่มือดังกล่าวนอกจากจะมีประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติงานเองแล้ว ยังเป็นแนวทางให้บุคลากรในคณะฯ ได้ทราบถึงแนวทางการจัดซื้อจัดจ้างพัสดุ นอกจากนี้การทำแนวทาง ดังกล่าวยังเป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) อีกด้วย เพื่อให้บุคลากรเกิดความมั่นใจว่าการดำเนินงาน มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

4. ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ การบริหารทางการเงินควรในการ พิจารณาจัดหางบประมาณเงินรายได้จากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่มีอยู่ เนื่องจากแนวโน้มการ จัดสรรงบประมาณจากมหาวิทยาลัย หรืองบประมาณแผ่นดิน มีแนวโน้มที่ลดลง คณะฯ ควรมุ่งเน้นเชิง นโยบายเพื่อการจัดการรายได้พึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน โดยให้สอดคล้องกับพันธกิจด้านการเรียนการสอน การ วิจัย และการบริการทางวิชาการ เช่น การจัดอบรม การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาคเอกชนในการให้

การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายลง เป็นต้น นอกจากนี้ควรปรับ การดำเนินการให้ยืดหยุ่น และช่วยอำนวยความสะดวกหรือสนับสนุนในกรณีที่บุคลากรได้รับทุนวิจัย หรือทุน ทางด้านการบริการวิชาการ เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่บุคลากรนั้น ๆ ทั้งนี้ในการดำเนินการ ดังกล่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของกฎระเบียบ และข้อบังคับ

5. ด้านการบริหารสินทรัพย์ คณะฯ ควรมีแผนการซ่อมบำรุงรักษาสินทรัพย์ อาคารสิ่งก่อสร้าง และสาธารณูปโภคอย่างต่อเนื่อง รวมถึงการประมาณการรายจ่ายในการซ่อมบำรุง เพื่อให้สามารถดำเนิน พันธกิจที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์อย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องต้องวางแผนการซ่อมบำรุงตั้งแต่ ได้สินทรัพย์ ในกรณีที่เป็นครุภัณฑ์ควรประเมินอายุการใช้งาน และควรวางแผนด้านงบประมาณในการจัดหา ก่อนที่ครุภัณฑ์ดังกล่าวจะสิ้นอายุการใช้งาน ทั้งนี้ควรรายงานสภาพของครุภัณฑ์และจัดทำเป็นข้อมูลให้เป็น ปัจจุบันเพื่อใช้ประกอบการวางแผนงบประมาณ และการตัดสินใจของผู้บริหาร

6. ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ การรายงานข้อมูลทางการเงินควรเผยแพร่ ข้อมูลให้บุคลากรรับทราบร่วมกัน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย และเพื่อให้ตระหนักรู้ถึงสถานการณ์ ทางการเงินของคณะฯ การเผยแพร่ทางการเงินสามารถทำได้โดยอิงตามตัวชี้วัดของเกณฑ์การประเมิน คุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment: ITA) นอกจากนี้เพื่อเป็นการป้องกันข้อมูลเชิงลึกทางการเงิน ควรมีลำดับชั้นของสิทธิในการ เข้าถึงข้อมูลดังกล่าวเพื่อความปลอดภัยของข้อมูล

7. ด้านการตรวจสอบภายใน การพัฒนาด้านการตรวจสอบภายใน ควรพัฒนาการตรวจสอบ ระบบสารสนเทศ การเข้าถึงข้อมูลว่ามีประสิทธิภาพ และมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล เนื่องจาก ปัจจุบันข้อมูลการเข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เป็นไปอย่างสะดวก และรวดเร็ว ดังนั้นการคำนึงถึงด้านความปลอดภัย ของข้อมูลจึงพึงกระทำเป็นอันดับแรก การป้องกันไม่ให้ข้อมูลถูกทำลาย เพื่อให้เกิดความมั่นคงปลอดภัยทาง ไซเบอร์ (Cyber Security) ซึ่งการพัฒนาแบ่งออกเป็น

1. การพัฒนาบุคลากรที่มีหน้าที่ในการดูแลระบบสารสนเทศ จะต้องมีการพัฒนา ตนเองอยู่เสมอ และรู้เท่าทันสถานการณ์ของความปลอดภัยในระบบสารสนเทศ เพื่อเตรียมพร้อมรับมือ หากมีปัญหาเกิดขึ้น

2. การพัฒนาบุคลากรผู้ใช้งานทั่วไปของคณะฯ ควรจัดให้มีการอบรม ในการรู้เท่าทันการใช้ระบบสารสนเทศ การป้องกันตลอดจนวิธีการจัดเก็บข้อมูลให้มีความปลอดภัยมากที่สุด

3. การพัฒนาระบบสารสนเทศ ในการพัฒนาวิธีนี้จำเป็นต้องใช้งบประมาณสูง แต่ เมื่อเทียบกับความเสียหายของข้อมูลที่อาจเกิดขึ้น มูลค่าความเสียหายสูงกว่างบประมาณรายจ่ายเพื่อป้องกัน

อภิปรายผล

ระดับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล โดยรวมมีการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วยด้านการวางแผนงบประมาณอยู่ในระดับมาก ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุนอยู่ในระดับมาก ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณอยู่ในระดับมาก ด้านการบริหารสินทรัพย์อยู่ในระดับมาก ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ด้านการตรวจสอบภายในอยู่ในระดับมาก

เมื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประเภทบุคลากร และอายุ การปฏิบัติงานกับการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดลพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

แนวทางการพัฒนาการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ตามมาตรฐานการเงิน 7 ด้าน (7 Hurdle) ของคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล ด้านการวางแผนงบประมาณควรวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุนควรประเมินทางเลือกที่จะทำให้ต้นทุนการดำเนินงานต่ำลงแต่ได้ผลลัพธ์และประสิทธิภาพเท่าเดิม ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างควรมีการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณควรในการพิจารณาจัดหางบประมาณเงินรายได้จากแหล่งอื่น ๆ เพิ่มเติม นอกเหนือจากที่มีอยู่ ด้านการบริหารสินทรัพย์ควรมีแผนการซ่อมบำรุงรักษาสินทรัพย์ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานควรเผยแพร่ข้อมูลให้บุคลากรรับทราบร่วมกัน ด้านการตรวจสอบภายในควรพัฒนาด้านการตรวจสอบระบบสารสนเทศ การเข้าถึงข้อมูลว่ามีประสิทธิภาพ และมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1) ผู้บริหารควรนำมาตรฐานการเงิน 7 ด้านมาเป็นนโยบายในการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ ทั้งด้านการวางแผนงบประมาณ ด้านการกำหนดผลผลิตและการคำนวณต้นทุน ด้านการจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านการบริหารทางการเงินและการควบคุมงบประมาณ ด้านการบริหารสินทรัพย์ ด้านการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินการ และด้านการตรวจสอบภายใน
- 2) ผู้บริหารควรจัดทำนโยบาย หรือแนวทางปฏิบัติเพื่อการบริหารงบประมาณอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งพาตนเองได้

3) ควรมีการเปรียบเทียบการบริหารงบประมาณระหว่างหน่วยงานอื่นกับคณะฯ เพื่อให้เห็นความแตกต่างในการบริหารงบประมาณ และเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารงบประมาณได้

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ควรจัดให้มีการอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจสำหรับบุคลากรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การเงินและบัญชี

2) ควรให้มีการรายงานผลของข้อมูลระหว่างหน่วยงานให้เป็นสาธารณะทั้งนี้เพื่อให้มีความโปร่งใส ยุติธรรมและสามารถตรวจสอบได้ ตามหลักการบริหารบ้านเมืองที่ดี และยังมีประโยชน์ในแง่ของการทำงานที่จะทราบสถานการณ์การดำเนินงานของคณะฯ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการผสมรูปแบบการวิจัยทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ เพื่อการรักษาวินัยการเงินการคลัง เสริมสร้างศักยภาพการเงินและการคลัง และเพื่อพัฒนาหลักธรรมาภิบาลการเงินและการคลัง

บรรณานุกรม

- กิตติ บุณนาค. (2549). **ระบบงบประมาณสมัยใหม่เพื่อการพัฒนาองค์กรของไทย**. กรุงเทพมหานคร: เอส แอนด์ จี กราฟฟิค.
- เกษม วัฒนชัย. (2541). **กลไกการควบคุมหน่วยงานของรัฐ**. รายงานการประชุมวิชาการประจำปี ทบวงมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2541. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- จิรัญญา จันท์ชื่น. (2563). **การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของกลุ่มเครือข่ายโรงเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ชัยสิทธิ์ เฉลิมมีประเสริฐ. (2544). **มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 Hurdles กับการจัดทำงบประมาณระบบใหม่**. กรุงเทพมหานคร: ชูระฟิล์ม แอน ไซเท็กซ์.
- ประมุข ตีฉิวโต และสุเทพ ลิ้มอรุณ. (2558). **การบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาในการดำเนินงานด้านวิชาการในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา**. Veridian E-Journal, Silpakorn University. 8(1) 274-290.
- พนม ทินกร ณ อยุธยา. (2534). **การบริหารงานคลังรัฐบาล**. กรุงเทพมหานคร: ศิลป์สยามการพิมพ์.
- พรปวีณ์ แสงอรุณ. 2562. **ย้อนรอยการจัดทำยุทธศาสตร์การจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปี**. วารสารการงบประมาณ. 16(54), 41-49
- ไพศาล ชัยมงคล. (2526). **งบประมาณแผ่นดิน**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ไพโรจน์ ภัทรนรากุล. (2547). **มหาวิทยาลัยของรัฐที่เป็นอิสระ: แนวคิด ทิศทางและรูปแบบที่ตอบสนองสังคมไทย**. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 44(1), 1-19.
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2553). **รายงานฉบับสมบูรณ์ (Final Report) การเพิ่มประสิทธิภาพการนำระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ไปปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Jesse Burkhead. (1996). **Government Budgeting**. New York: Jhon Wiley & Sons.
- Webster's Third New International Dictionary. (1981). G&C Merrian Company

ประสิทธิผลของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลบนช่องทาง Facebook Ads Manager กรณีศึกษา ร้าน NN159 Shop

เอมมิกา มานะลอ¹

ดร. มนต์ิรา ธาดาอำนวยชัย²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการโฆษณาในรูปแบบการมีส่วนร่วมและการรับรู้แบรนด์เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง เปรียบเทียบผลก่อนและหลังการทำแคมเปญ โดยเก็บข้อมูลก่อนและหลังการทำแคมเปญโฆษณา มีแคมเปญรวมทั้งหมด 9 แคมเปญ โดยแบ่งเป็น 7 แคมเปญรูปภาพ และ 2 แคมเปญวิดีโอ

ผลการทดลองพบว่าการทำแคมเปญได้ผลดีกว่าการไม่ทำแคมเปญ และการเลือกช่วงเวลาที่สามารถทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ Buddy Media (Sapo, 2564) การโพสต์ให้ถูกเวลาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ส่งผลในการเข้าถึงและการโต้ตอบของผู้ติดตาม และในส่วนของการทำคอนเทนต์รูปภาพสามารถตอบโจทย์ได้ดีกว่าการทำคอนเทนต์รูปแบบวิดีโอ ทำให้เห็นว่าการเข้าถึงรูปภาพสามารถเพิ่มการเข้าถึงได้มากกว่าวิดีโอ และผลจากการทำแคมเปญในครั้งนี้ทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้นและจำนวนการติดตามเพจที่เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

การวิจัยครั้งนี้จะสามารถช่วยให้เจ้าของธุรกิจหรือผู้ที่ขายสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางเฟซบุ๊กแฟนเพจจะสามารถเลือกใช้รูปแบบการทำโฆษณาและการทำคอนเทนต์ เพื่อนำไปต่อยอดธุรกิจของตัวเองหรือเป็นประโยชน์ต่อร้านที่ขายสินค้าในลักษณะเดียวกันได้อย่างแน่นอน

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การทำโฆษณา, การทำคอนเทนต์, การทำแคมเปญโฆษณา, ร้าน NN159 Shop

¹ นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารการตลาดดิจิทัล มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

E-mail: Pammiga19623@gmail.com

² ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรการสื่อสารการตลาดดิจิทัล คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

The Effectiveness of Digital Marketing Communications on Facebook Ads Manager : A Case Study of NN159 Shop

Ammiga Manalor¹

Montira Tada-amnuaychai²

Abstract

The objective of this research was to investigate the effectiveness of advertising in terms of brand engagement and brand awareness. This research was experimental study. Comparing the results before and after the campaign launch. There are nine campaigns based on data collected before and after the campaign's launch, with seven image campaigns and two video campaigns.

According to the experimental results, digital advertising campaigns were more effective than no digital advertising campaigns. Choosing the right time can also help you reach out to more people. This is consistent with the Buddy Media (Sapo, 2564) research concept that posting at the right time is one of the most important factors influencing Facebook page reach and interaction. In addition, creating image-based content may yield a better response than creating video-based content. It demonstrates that image content has a greater reach than video content. And the outcome of this advertising campaign could be reaching more target audiences and increasing the number of page followers. This study will help business owners or people who sell products online via a Facebook Fan Page decide on the best form of advertising and content creation. Obviously, to benefit a store that sells comparable products or to expand their own business.

Keywords: Effectiveness, Advertising, Content creating, Advertising campaign, NN159 Shop

¹ Student, Master of Communication Arts in Digital Marketing Communications, Bangkok University

² Ph.D., Faculty Member Responsible for the Program, Master of Communication Arts in Digital Marketing Communications, Bangkok University

บทนำ

เฟซบุ๊กก้าวขึ้นมาเป็นหนึ่งในโซเชียลมีเดียที่หลากหลายธุรกิจมองว่าน่าลงทุนสำหรับการทำโฆษณา เพื่อธุรกิจออนไลน์มากที่สุดในขณะนี้ ซึ่งข้อดีของเฟซบุ๊กมีความยืดหยุ่นในการทำการตลาดเป็นอย่างมาก ซึ่งสามารถที่จะลงสื่ออะไรก็ได้ ไม่ว่าจะเป็น รูปภาพ วิดีโอ หรือจะเป็นการไลฟ์สด ทำให้การทำโฆษณา การทำการตลาด การสร้างคอนเทนต์ยังมีอิสระทางความคิดมากยิ่งขึ้น แถมยังสามารถที่จะเข้าถึงผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมาย จำนวนคนหลายล้านคนได้อีกด้วย (Eukeik.ee, 2564) ถือได้ว่าเป็นช่องทางหนึ่งที่มีความน่าสนใจ ซึ่งการทำโฆษณา บนเฟซบุ๊กนั้น ยังมีเครื่องมือที่ช่วยให้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์อย่างมาก อย่างเช่น Page Insight ทำให้เจ้าของธุรกิจแบรนด์ตัวเองมากขึ้น ข้อมูล Audience Insight ทำให้เรารู้จักกลุ่มเป้าหมายลึกขึ้น เลือกใช้คอนเทนต์ และดึงความสนใจของผู้บริโภคออกมาได้ดียิ่งขึ้น ผ่านการทำโฆษณาบน Facebook Ads Manager ที่เข้ามา ช่วยจัดการดูแลระบบหลังบ้านและช่วยเพิ่มช่องทางการขาย เนื่องจากสื่อเหล่านี้สามารถเข้าถึงคนจำนวนมาก ได้ง่ายและรวดเร็ว ด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ เช่น การส่งข้อความ การแชร์รูปภาพ หรือวิดีโอ เป็นต้น อีกทั้งยังสามารถโต้ตอบและสื่อสารกันได้อย่างทันทีทันใด แต่หากกล่าวไปในทางธุรกิจ ด้วยความที่สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เข้าถึงกลุ่มลูกค้าเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว และเป็นช่องทางที่สามารถสื่อสารกันได้ตลอด 24 ชั่วโมง จึงทำให้ร้านค้าใช้เป็นช่องทางทั้งในการนำเสนอตนเองและสินค้า รวมไปถึงการใช้เป็นช่องทางการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า หรือพูดคุยตอบข้อซักถามถึงสินค้าและบริการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดช่องทางการสื่อสาร การตลาดดิจิทัล โดยณัฐกานต์ เต็มไตรรัตน์ (2562) ได้กล่าวว่า สื่อรูปแบบดิจิทัล และเครือข่ายสังคม ทำให้การเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็วเป็นการสื่อสารโดยตรงสำหรับผู้ที่มีความสนใจในสินค้าผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผ่านช่องทางดิจิทัลและสามารถบันทึกข้อมูลผู้บริโภคไว้ในระบบมาตรวจสอบได้ตลอดเวลาและเป็นช่องทางที่สามารถค้นหาผู้บริโภคที่มีอยู่หลายทางโดยจำแนกตามเครื่องมือช่องทางการสื่อสารการตลาดดิจิทัล นอกจากนี้ พงพานวิชัยที่ผ่านมา ของเมธินาฏ เอกธัญ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่องประสิทธิผลการสื่อสาร การตลาดดิจิทัลบนกูเกิล เสิร์ช (Google Search Ads) และ เฟซบุ๊ก (Facebook Ads) สำหรับผลิตภัณฑ์ สินค้าเครื่องสำอางค์แล้ว ธนาคารธนาชาติ จำกัต (มหาชน) ผลการศึกษาพบว่า การใช้แพลตฟอร์มมีหน้าที่กูเกิล เสิร์ช (Google Search Ads) และ เฟซบุ๊ก (Facebook Ads) ที่แตกต่างกันออกไป อีกทั้งยังมีประสิทธิผลในการเพิ่มจำนวนผู้ลงทะเบียนสมัครสินค้าเครื่องสำอางค์แล้ว จึงควรใช้ควบคู่กันเพื่อให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้ง บุญญา โกวาทิรัตน์ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบประสิทธิผลของการโฆษณาบนแพลตฟอร์ม เฟซบุ๊ก (Facebook Ads) และอินสตาแกรม (Instagram Ads) ต่อการมีส่วนร่วมของผู้บริโภคกรณีศึกษา แปรนต์ร้านอาหารยั้งข้าวขาว (Yoongkaokhaw) ในสถานการณ์ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID-19) ผลการศึกษาพบว่า แพลตฟอร์มเฟซบุ๊กมีประสิทธิผลในการสร้างการมีส่วนร่วมได้ดีกว่าแพลตฟอร์มอินสตาแกรม โดยเนื้อหาทั้ง 3 ประเภท แพลตฟอร์มเฟซบุ๊กมีจำนวนการมีส่วนร่วมที่มากกว่า มีจำนวนครั้งที่แสดงโฆษณาสูงกว่า รวมถึงราคาต่อผลลัพธ์ถูกกว่าแพลตฟอร์มอินสตาแกรม ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำแนวคิดและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการศึกษา การทำโฆษณาให้กับร้าน NN159 Shop ผ่าน Facebook Ads Manager

ร้าน NN159 Shop เป็นธุรกิจขายเสื้อผ้าผู้หญิง มีเพจบนเฟซบุ๊กเพื่อเป็นช่องทางในการสื่อสารและประชาสัมพันธ์ไปยังลูกค้า ด้วยลักษณะร้านที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าจึงสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้ ประเภทสินค้าที่ทางร้านจัดจำหน่าย ได้แก่ เสื้อผ้าผู้หญิง อาทิเช่น เซตผ้าพลีท เสื้อไขว้ผ้าเรยอน เสื้อยืด กางเกงเก็บพุง เป็นต้น ทางร้านจัดจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์เท่านั้น ซึ่งช่องทางการจำหน่ายอาจยังไม่หลากหลาย อีกทั้งยังมีร้านขายสินค้าออนไลน์ประเภทเสื้อผ้าจำนวนมาก คู่แข่งทางการตลาดสูง รวมถึงร้านที่ผู้คนยังไม่รู้จักมากพอ

จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญในการนำการสื่อสารการตลาดดิจิทัล และทำโฆษณาผ่าน Facebook Ads Manager มาใช้ในการศึกษาการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมายของเฟซบุ๊ก ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลบนช่องทาง Facebook Ads Manager ของร้าน NN159 Shop เพื่อนำมาศึกษาเพื่อดูประสิทธิภาพของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลบน Facebook ว่ามีประสิทธิผลเป็นแบบไหน และเพื่อดูความสนใจของลูกค้า การเข้าถึง การกดถูกใจเพจ ยอดขาย และประสิทธิผลของการสื่อสารการตลาดดิจิทัลบนช่องทาง Facebook Ads Manager ของร้าน NN159 Shop ว่ามีรูปแบบใดที่ใช้นำเสนอสื่อสารกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย เพื่อให้ผู้ประกอบการที่จำหน่ายเสื้อผ้าออนไลน์บนเฟซบุ๊กสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้ประกอบการตัดสินใจในการตั้งราคา รวมถึงสามารถนำไปทำการส่งเสริมการตลาดให้กับสินค้าเสื้อผ้าผู้หญิงที่ขายบนเฟซบุ๊กเมื่อมีการเพิ่มบริการในรูปแบบต่าง ๆ ที่สำคัญให้กับลูกค้า และการพัฒนาร้านค้าของตนให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการโฆษณาในรูปแบบการมีส่วนร่วม ผ่านจำนวนไลค์ คอมเมนต์ แชร์ จากแคมเปญโฆษณา โดยเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการทำแคมเปญโฆษณา เพื่อวัดจำนวนการกดไลค์ แชร์ คอมเมนต์ที่เพิ่มขึ้น
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการโฆษณาในรูปแบบการรับรู้แบรนด์ผ่านจำนวนการเข้าถึง การแสดงผล และจำนวนคนคลิกโพสต์ โดยเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการทำแคมเปญโฆษณา เพื่อวัดจำนวนการเข้าถึง การแสดงผล จำนวนการคลิกที่เพิ่มขึ้น
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลก่อนการยิงโฆษณา และ หลังการยิงโฆษณา เพื่อวัดจำนวนกลุ่มเป้าหมายต่อการเข้าถึง Facebook Ads Manager ร้าน NN159 Shop

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ทำการศึกษาข้อมูลและเปรียบเทียบ โดยการทดลองโพสต์รูป วิดีโอ เพื่อการโฆษณา ผ่านทางเฟซบุ๊กเพจร้าน NN159 Shop ซึ่งจะทำให้การวัดผลผ่านการยิงโฆษณา และจะเก็บข้อมูลเพื่อทำการเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง 2 เดือน ก่อนการยิงโฆษณา โดยเริ่มการเก็บข้อมูลย้อนหลังตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเมษายน พ.ศ. 2565 และในส่วนของผลการวัดผลจากการยิงโฆษณา

โดยการทำคอนเทนต์รูปภาพและวิดีโอ จะทำการวัดผลเป็นเวลา 1 เดือน ตลอดเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 เพื่อทำการเก็บผล การเข้าถึงโฆษณา การแสดงผลโฆษณา ศึกษาประสิทธิผลของการมีส่วนร่วม วัดผลจำนวนคนกดไลค์ คนกดติดตาม เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูล และเพื่อดูประสิทธิผลว่าคอนเทนต์แบบไหนที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดสำหรับเพจร้าน NN159 Shop รวมไปถึงกลุ่มเป้าหมาย เพื่อจะได้นำไปวิเคราะห์ศึกษาต่อไป

แหล่งข้อมูลที่ใช้ศึกษา มีดังนี้ 1) แหล่งข้อมูลโพสต์บนเฟซบุ๊กเพจร้าน NN159 Shop ย้อนหลัง 2 เดือน ก่อนการลงโฆษณา และ 2) แหล่งข้อมูลจากหลังบ้านในระยะเวลาที่ลงโฆษณาเป็นข้อมูลจำนวนการเข้าถึง การมีส่วนร่วมก่อนการทำโฆษณา และข้อมูลการวัดผลจากการยิงโฆษณาโดยการทำแคมเปญในเดือนพฤษภาคม เป็นระยะเวลา 1 เดือน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

1. เก็บข้อมูลการโพสต์รูปภาพ ย้อนหลัง 2 เดือน ตั้งแต่เดือนมีนาคมถึงเมษายน พ.ศ. 2565 เพื่อเก็บผล การเข้าถึงโฆษณา การแสดงผลโฆษณา จำนวนการกดไลค์ คอมเมนต์ แชร์ และการกดติดตามเพจ
2. เก็บข้อมูลการโพสต์รูปภาพ วิดีโอ หลังจากที่มีการยิงโฆษณา ตลอดเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 เพื่อเก็บผลการเข้าถึงโฆษณา การแสดงผลโฆษณา จำนวนการกดไลค์ คอมเมนต์ แชร์ และการกดติดตามเพจ
3. การเก็บข้อมูลโดยการรายงานผลก่อนการยิงโฆษณา และ หลังยิงโฆษณา เพื่อนำมาเปรียบเทียบเพื่อ วัดประสิทธิผลของการโฆษณาเพื่อหาความแตกต่าง ของการเข้าถึงโฆษณา การแสดงผล การกดไลค์ กดติดตาม การมีส่วนร่วม

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการทำวิจัย เป็นการเก็บในส่วนของคุณค่าในการเข้าถึง การมีส่วนร่วม จำนวนการกดไลค์ แชร์ คอมเมนต์ และการเข้าถึง การแสดงผล จำนวนการคลิกโพสต์ โดยข้อมูลนี้สามารถบอกได้ว่าเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของลูกค้าที่กำหนดได้มากแค่ไหน

ตรวจสอบข้อมูลก่อนการทดลองยิงโฆษณาทั้งรูปภาพ และ วิดีโอ ย้อนหลัง 2 เดือน ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเมษายน พ.ศ. 2565 จะทำการเก็บผลก่อนการทดลองยิงโฆษณาผ่านทางรูปภาพ และหลังจากการทำ แคมเปญยิงโฆษณาเป็นระยะเวลา 1 เดือน ตอนเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 ผ่านทางเฟซบุ๊ก ร้าน NN159 Shop เพื่อต้องการที่จะทราบถึงข้อมูลการทำโฆษณาและประสิทธิผลของโฆษณาว่ามีผลทำให้ลูกค้ารับรู้ แปรนด์ มีส่วนร่วมและนำไปสู่การตัดสินใจซื้อสินค้าหรือไม่

วิธีการเก็บข้อมูล โดยการเก็บข้อมูลก่อนการยิงโฆษณา โดยเก็บข้อมูลจากรูปภาพ ย้อนหลัง 2 เดือน ตั้งแต่มีนาคมถึงเมษายน พ.ศ. 2565 และหลังจากที่มีการยิงโฆษณาในรูปแบบโพสต์รูปภาพ และวิดีโอ ในเดือน พฤษภาคม เป็นระยะเวลา 1 เดือน ผ่านทางเฟซบุ๊ก ร้าน NN159 Shop เพื่อดูการเข้าถึง การแสดงผล การมีส่วนร่วมกับโพสต์ จำนวนคลิก ข้อความ รวมไปถึงยอดคนติดตามเพจ ร้าน NN159 Shop ที่เพิ่มขึ้นหรือไม่ รวมไปถึงกลุ่มเป้าหมายของคนเข้ามาในเพจว่าเป็นกลุ่มเป้าหมายแบบใด และส่งผลต่อยอดขายที่มากขึ้นหรือไม่

เมื่อนำข้อมูลก่อนที่เราจะทำการยิงโฆษณา ย้อนหลัง 2 เดือน และ หลังการยิงโฆษณาเป็นเวลา 1 เดือน ตลอดเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 เพื่อมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึก ให้เห็นความแตกต่างในเรื่องของ

การสร้างการรับรู้แบรนด์ การเข้าถึง การแสดงผล จำนวนการคลิกโพสต์ และการมีส่วนร่วมในโพสต์ เพื่อวัดจำนวนการกดไลค์ คอมเมนต์ แชร์ การกดไลค์ กดติดตามเพจร้าน NN159 Shop ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ซึ่งนำไปสู่การสร้างการรับรู้ให้คนรู้จักเพจของร้าน NN159 Shop มากขึ้น รวมไปถึงการกดไลค์ คอมเมนต์ แชร์ และทำแบรนด์รู้จักกลุ่มเป้าหมายของตัวเองชัดเจนมากขึ้น การเปรียบเทียบข้อมูลก่อนและหลังการยิงแอดโฆษณา การเปรียบเทียบการทำคอนเทนต์สามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขเพจร้าน รวมไปถึงการเลือกทำคอนเทนต์ที่น่าสนใจ ดึงดูดกลุ่มลูกค้า เพื่อต่อยอดและพัฒนาธุรกิจต่อไป และการเข้าถึงกลุ่มลูกค้าที่เพิ่มมากขึ้น นำไปสู่ยอดขายที่เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทำแคมเปญโฆษณาบนเฟซบุ๊กเพจเป็นระยะเวลา 1 เดือน (พฤษภาคม) และข้อมูลการลงโพสต์ย้อนหลัง 2 เดือน เพื่อนำมาใช้ประกอบการเปรียบเทียบ ซึ่งแสดงข้อมูลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบผลก่อนการยิงโฆษณา ในเดือนมีนาคมถึงเมษายน พ.ศ. 2565 และ หลังการยิงโฆษณาการทำแคมเปญในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565

ก่อนการยิงโฆษณา							
ชื่อภาพ/ชื่อชุดแคมเปญ	ระยะเวลาในการลง	การเข้าถึง	การแสดงผล	จำนวนการคลิกไลค์	จำนวนไลค์	จำนวนแชร์	จำนวนการแสดงความเห็น
รูปที่ 1	เดือนมีนาคม	35	39	-	-	-	-
รูปที่ 2	เดือนมีนาคม	66	68	-	2	-	-
รูปที่ 3	เดือนเมษายน	53	60	1	2	-	-
รูปที่ 4	เดือนเมษายน	87	97	2	2	-	-
หลังการยิงโฆษณา							
แคมเปญที่ 1	ระยะเวลา 7 วัน เดือนพฤษภาคม	5,150	7,974	25	-	4	-
แคมเปญที่ 2	ระยะเวลา 7 วัน เดือนพฤษภาคม	6,216	9,040	107	627	-	-
แคมเปญที่ 3	ระยะเวลา 7 วัน เดือนพฤษภาคม	413	418	23	2	-	-
แคมเปญที่ 4 (วิดีโอครั้งที่ 1)	ระยะเวลา 6 วัน เดือนพฤษภาคม	693	285	-	1	-	-
แคมเปญที่ 4 (วิดีโอครั้งที่ 2)	ระยะเวลา 2 วัน เดือนพฤษภาคม	486	285	-	2	-	-

แหล่งที่มา: NN159 Shop (2564)

ภาพที่ 1: แสดงสื่อที่ใช้ก่อนการยิงโฆษณา

รูปที่ 1	รูปที่ 2	รูปที่ 3	รูปที่ 4

ภาพที่ 2: แสดงสื่อที่ใช้หลังการยิงโฆษณา

แคมเปญที่ 1	แคมเปญที่ 2	แคมเปญที่ 3	แคมเปญที่ 4 (วิดีโอครั้งที่ 1)	แคมเปญที่ 4 (วิดีโอครั้งที่ 2)

โดยสรุปผลการวิจัยได้ 3 ข้อ ดังนี้

1. ผลวิจัยการทำแคมเปญโฆษณาในรูปแบบการมีส่วนร่วม โดยใช้ข้อมูลก่อนและหลังการทำแคมเปญโฆษณา เพื่อวัดจำนวนการกดไลค์ แชร์ คอมเมนต์ จากที่ได้ทำการเก็บข้อมูลก่อนทำการโฆษณาย้อนหลัง 2 เดือน ในเดือนมีนาคม และเมษายน พ.ศ. 2565 และข้อมูลหลังจากการทำโฆษณาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 จำนวน 2 แคมเปญ พบว่าเมื่อนำผลการศึกษาโดยใช้ข้อมูลก่อนและหลังการทำแคมเปญโฆษณา มาทำการเปรียบเทียบและวิเคราะห์พบว่า การโพสต์รูปภาพโดยไม่ได้มีการยิงโฆษณาจะทำให้คนเห็นโพสต์ได้แค่จำนวนหนึ่ง เนื่องจากเป็นเพจที่ค่อนข้างใหม่ และยังไม่เป็นที่รู้จักเท่าที่ควร รวมถึงการโพสต์รูปและการทำคอนเทนต์ไม่มีความน่าสนใจ ที่จะสามารถดึงให้ลูกค้าเข้ามายังเพจร้าน NN159 Shop ได้ ทำให้ส่งผลไปถึงจำนวนไลค์ที่ค่อนข้างน้อย รวมไปถึงการแชร์ คอมเมนต์ และการมีส่วนร่วมของลูกค้าต่อเพจน้อยมาก หลังจากได้เริ่มทำแคมเปญในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 จำนวน 2 แคมเปญ เห็นถึงความแตกต่างในเรื่องที่เกิดขึ้นของจำนวนการติดตามเพจ จำนวนของโลก และจำนวนการมีส่วนร่วมเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งระยะเวลาในการทำแคมเปญเราใช้ระยะเวลาในการยิงแอดโฆษณาเป็นจำนวน 7 วัน ในระหว่างวันที่ 11 ถึง 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 แคมเปญที่ 1 คอนเทนต์รูปสินค้าที่ไม่ใช่นางแบบสวมใส่สินค้าเสื้อผ้า งบประมาณวันละ 93.50 บาท รวม 7 วัน จำนวน 654.5 บาท สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ถึง 5,150 คน การมีส่วนร่วม 170 จำนวนคลิกโพสต์ 25 จำนวนการแชร์ 4 ในส่วนของแคมเปญที่ 2 คอนเทนต์รูปภาพที่มีนางแบบใส่สินค้าเสื้อผ้า งบประมาณวันละ

71.50 บาท รวม 7 วัน จำนวน 500 บาท พบว่ายอดโลกพุ่งสูงมากกว่าแคมเปญที่ 1 ถึง 627 โลก ทั้งที่จำนวนเงินในการยิงแอดโฆษณาต่ำกว่า ผลจากการคาดคะเนคิดว่าลูกค้าอาจจะชอบรูปภาพ คอนเทนต์ที่มีนางแบบสวมใส่สินค้าเสื้อผ้ามากกว่าที่ไม่มีนางแบบสวมใส่สินค้าเสื้อผ้า เลยส่งผลทำให้เกิดการเข้าถึงสูงถึง 6,216 คน การแสดงผล 9,040 การมีส่วนร่วม 613 คลิกลิงก์ 107 สามารถวิเคราะห์ได้ว่าการยิงแอดโฆษณาการทำแคมเปญมีผลไปในทิศทางที่ดีมากและมีความแตกต่างอย่างเห็นได้ชัด เมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการยิงแอดโฆษณา ส่งผลทำให้การทำแคมเปญในครั้งนี้มีจำนวนผู้ติดตามเพจที่เพิ่มขึ้น มีการส่งข้อความเพื่อถามรายละเอียดของสินค้าเป็นจำนวนมาก การทำแคมเปญในครั้งนี้ถือว่าประสบความสำเร็จและตอบโจทย์ในเรื่องของความแตกต่าง การเปรียบเทียบผล ก่อนและหลังการทำโฆษณาในรูปแบบการมีส่วนร่วมเพื่อวัดจำนวนการกดไลค์ แชร์ คอมเมนต์ เพชบุรีเพจร้าน NN159 Shop

2. ผลวิจัยการทำแคมเปญโฆษณาในรูปแบบการรับรู้แบรนด์ โดยใช้ข้อมูลก่อนและหลังการทำแคมเปญโฆษณา เพื่อวัดจำนวนการเข้าถึง การแสดงผล จำนวนการคลิกจากที่ได้ทำการเก็บข้อมูลก่อนทำการโฆษณาย้อนหลัง 2 เดือน ในเดือนมีนาคม และเมษายน พ.ศ. 2565 และข้อมูลหลังจากการทำโฆษณาในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2565 จำนวน 2 แคมเปญ พบว่าเมื่อนำผลการศึกษาโดยใช้ข้อมูลก่อนและหลังการทำแคมเปญโฆษณามาทำการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ พบว่า การโพสต์รูปภาพก่อนการทำโฆษณา ส่งผลทำให้จำนวนการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมายไม่ถึง 100 คน ทั้งที่ทั้ง 2 รูปภาพที่มีการโพสต์เป็นรูปภาพที่สวยงามและนางแบบสวมใส่สินค้าเสื้อผ้า แต่ไม่ได้ส่งผลไปถึงการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมายอาจเนื่องจากเพจเพชบุรีร้าน NN159 Shop เป็นเพจใหม่ที่ยังไม่เป็นที่รู้จัก หลังจากเมื่อได้ทำแคมเปญยิงแอดโฆษณาทั้ง 2 แคมเปญ ในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2565 พบว่า จำนวนการเข้าถึงและการมีส่วนร่วมเพิ่มขึ้น การทำแคมเปญที่ 3 คอนเทนต์รูปภาพใช้ระยะเวลาในการยิงแอดโฆษณาทั้งหมด 5 วัน ในระหว่างวันที่ 4 ถึง 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2565 งบประมาณ 500 บาท แต่จำนวนที่ใช้ไปเพียง 17.66 บาท ซึ่งเกิดปัญหาการยิงแอดโฆษณาที่เพชบุรีไม่ตัดเงินผ่านบัตรเครดิต และไม่สามารถที่จะชำระเงินผ่านช่องทางอื่น ๆ ได้ ทำให้ได้ผลลัพธ์ในการยิงแอดโฆษณาไม่ดีเท่าที่ควรที่ตั้งเป้าไว้ ส่วนสาเหตุอื่น ๆ อาจเกิดจากเพจร้าน NN159 Shop ยังไม่เคยทำการยิงแอดโฆษณาผ่านทางเพชบุรีเพจ ทำให้ทางเพชบุรียังไม่ทราบประวัติการจ่ายเงินว่าจะสามารถจ่ายเงินได้หรือไม่เมื่อทำการยิงแอดโฆษณา ส่งผลทำให้การยิงโฆษณาไม่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เราวางไว้ ผลเลยออกมาดังนี้การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 413 คน แสดงผล 418 การมีส่วนร่วม 26 จำนวนคลิกลิงก์ 23 จำนวนโลก 2 สามารถวิเคราะห์ได้ว่าถึงแม้จะเกิดปัญหาในการยิงแอดโฆษณาในครั้งแรก แต่ก็สามารถที่จะเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้นก่อนที่จะทำการยิงแอดโฆษณาอยู่ดี ทำให้เห็นว่าการยิงแอดโฆษณาสามารถเห็นผลที่แตกต่างมากกว่าการไม่ยิงแอดโฆษณา ในส่วนทางผู้วิจัยอยากทราบว่าคอนเทนต์วิดีโอจะสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายไปในทิศทางใดเราจึงทำแคมเปญที่ 4 คอนเทนต์วิดีโอ ระยะเวลาในการยิงแอดโฆษณาทั้งหมด 6 วัน งบประมาณทั้งหมด 1,200 บาท เกิดปัญหาเหมือนเดิมเช่นเดียวกับการทำการยิงแอดในแคมเปญที่ 3 ที่เกิดขึ้นทำให้จำนวนเงินที่ใช้ไปจากที่ตั้งไว้งบประมาณ 1,200 บาท ใช้ไปเพียง 95.88 บาท ส่วนผลลัพธ์ในการเข้าถึงก็สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย 693 คน การแสดงผล 285 การมีส่วนร่วม 293

จำนวน 1 โลก ถึงจะได้ผลมากขึ้นกว่าก่อนการยิงแอดโฆษณา แต่ผู้วิจัยคิดว่าถ้าไม่เกิดปัญหาดังกล่าวข้างต้น ที่กล่าวมาจะสามารถทำให้มีจำนวนการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เพิ่มสูงขึ้นมากกว่านี้อย่างแน่นอน

3. ผลวิจัยการเปรียบเทียบผลก่อนการยิงโฆษณา ย้อนหลัง 2 เดือน มีนาคมถึงเมษายน พ.ศ. 2565 จำนวน 4 รูปภาพ และ หลังการยิงโฆษณาในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 จำนวน 3 แคมเปญรูปภาพ และ 1 แคมเปญวิดีโอ จำนวน 2 ครั้ง ผลสรุปการเปรียบเทียบผลก่อนการยิงโฆษณาและหลังการยิงโฆษณา เพื่อวัดจำนวนกลุ่มเป้าหมายต่อการเข้าถึง Facebook Ads Manager ร้าน NN159 Shop พบว่า ผลก่อนการยิงโฆษณาทั้ง 4 รูปภาพ มีจำนวนการเข้าถึงจำนวนไม่ถึง 100 คน ซึ่งถือว่าน้อยมาก แต่เนื่องจากเพจเฟซบุ๊ก ร้าน NN159 Shop เพิ่งเปิดได้ไม่นาน และยังไม่เป็นที่รู้จักของกลุ่มเป้าหมายมากนักทำให้ข้อมูลเชิงลึกในด้านต่าง ๆ น้อย รวมไปถึงการมีส่วนร่วมกับเพจที่ค่อนข้างน้อยไม่ได้ส่งผลไปถึงการสั่งซื้อและยอดขายที่เพิ่มมากขึ้น แต่หลังจากที่ได้ทำการยิงแอดโฆษณาแคมเปญทั้ง 4 แคมเปญ พบว่าจำนวนการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วม โลก แชร์ คอมเมนต์ การติดตามเพจเฟซบุ๊ก ร้าน NN159 Shop เพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม จากจำนวนก่อนการทำแคมเปญพบว่าผู้ติดตามเพจอยู่ที่ 2,694 คน ผลหลังจากที่ทำแคมเปญทำให้เพิ่มจำนวนของผู้ติดตามมาได้ถึง 139 คน ทำให้เกิดผลรวมของผู้ติดตามเพจทั้งหมดจำนวน 2,892 คน ที่ติดตามเพจเฟซบุ๊ก ร้าน NN159 Shop อยู่ในตอนนี้ จำนวนการเข้าถึงสูงมีการเข้าถึงของกลุ่มเป้าหมาย 6,216 คน การแสดงผล 9,040 จำนวนโลก 627 ในแคมเปญที่ 2 และในส่วนของแคมเปญที่ 4 วิดีโอแอด โดยใช้คลิปเดียวกันแต่ลงเป็นจำนวน 2 ครั้ง รวมระยะเวลาทั้งหมด 8 วัน ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยมีการลงคลิปวิดีโอ ในระยะเวลา 6 วัน โดยที่ไม่ได้กำหนดรูปแบบโฆษณาระบุกลุ่มเป้าหมายโดยตรงเพื่ออยากทราบความแตกต่าง และทราบถึงกลุ่มเป้าหมายที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยเจาะไปยังกลุ่มเป้าหมายชายและหญิง อายุ 20 ถึง 65 ปี อาศัยอยู่ในประเทศไทย มีความสนใจเกี่ยวกับ เสื้อผ้าสตรี/ร้านขายเสื้อผ้า/เสื้อผ้าออนไลน์/ช้อปปิ้งออนไลน์/ เสื้อยืด/กางเกง/กางเกงขาสั้น/กางเกงออกกกำลังกาย ผลที่ออกมาทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการยิงแอดโฆษณา ที่กลุ่มเป้าหมายกว้างเกินไป ไม่สามารถเจาะเข้ากลุ่มเป้าหมายที่กำหนดได้ ทำให้แคมเปญโฆษณาที่เราวาง ในครั้งที่ 1 งบประมาณ 6 วัน รวม 1,200 บาท ใช้ไปแค่ 95.88 บาทเท่านั้น ดังนั้นเราจึงได้ใช้คลิปวิดีโอตัวเดิม แต่ทำการโพสต์ครั้งที่ 2 แต่ครั้งนี้ระยะเวลาในการทำแคมเปญน้อยกว่าครั้งที่ 1 เป็นระยะเวลา 2 วัน เพื่อต้องการทราบว่าสิ่งที่เราคิดจะถูกต้องไหม ถ้าเรามีการเจาะกลุ่มเป้าหมายที่แคบลง เมื่อวัดจากข้อมูลเชิงลึกจากการเข้าถึงทั้งหมดของเพจ ตั้งกลุ่มเป้าหมายใหม่ในครั้งที่ 2 ระยะเวลาในการลงโฆษณา 2 วัน งบประมาณ 200 บาท เจาะกลุ่มผู้หญิง อายุ 20 ถึง 35 ปี อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ 486 คน การแสดงผล 258 การมีส่วนร่วม 245 จำนวนโลก 2 โดยผลค่อนข้างดีและมีความแตกต่างอย่างมากโดยที่ทำการโฆษณาเพียงระยะเวลา 2 วันเท่านั้น แต่ผลลัพธ์ออกมาได้ดีทีเดียว ซึ่งทำให้เห็นว่าเมื่อเราเจาะกลุ่มเป้าหมายได้ถูกกลุ่มจะสามารถทำให้การเข้าถึงเพจเพิ่มสูงขึ้น และถ้าผู้วิจัยได้ทำการลงโฆษณาแคมเปญที่เพิ่มจำนวนวันขึ้น จะสามารถทำให้การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เราวางไว้มากกว่านี้อย่างแน่นอน ดังนั้น ขอสรุปว่าการทำแคมเปญทำให้การเข้าถึง การแสดงผล ประสบผลสำเร็จในการทำให้มี

คนติดตามเพจมากขึ้น การเข้าถึงมากขึ้นและทราบกลุ่มเป้าหมายของเราได้อย่างชัดเจน ว่ากลุ่มเป้าหมายของเพจเฟซบุ๊กร้าน NN159 Shop เป็นผู้หญิงที่อายุ 20 ถึง 35 ปี

อภิปรายผล

จากที่ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลก่อนการทำแคมเปญ 2 เดือน ช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายน พ.ศ. 2565 และผลการเก็บข้อมูลจากการทำแคมเปญในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2565 ได้ผลดังนี้ เมื่อเพจร้าน NN159 Shop ได้ทำแคมเปญคอนเทนต์รูปภาพและวิดีโอลง ผลปรากฏว่า กลุ่มคนที่เข้าถึงเพิ่มจำนวนที่สูงมาก ๆ ในจำนวนที่แตกต่างประมาณ 5,000 กว่าคน ซึ่งทำให้มีคนเห็นเพจร้าน NN159 Shop มากขึ้น มีการกดไลก์เพิ่มมากขึ้น การมีส่วนร่วมต่อโพสต์ที่มากขึ้น รวมไปถึงการเพิ่มจำนวนคนติดตามเพจที่มากขึ้น และส่งผลไปถึงการส่งข้อความเข้ามาถามเกี่ยวกับข้อมูลของสินค้า ซึ่งผลโดยรวมไปในทิศทางที่ดีขึ้นมาก โดยสอดคล้องกับแนวคิดของณัฐกานต์ เต็มไตรรัตน์ (2562) ได้กล่าวว่า สื่อรูปแบบดิจิทัล และเครือข่ายสังคม ทำให้การเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อผ่านช่องทางดิจิทัลของผู้บริโภค

จะเห็นได้ว่าการทำแคมเปญย่อมได้ผลดีกว่าการไม่ทำแคมเปญซึ่งดูจากยอดการเข้าถึงที่มีความแตกต่างกันถึงหลักพัน และการเลือกช่วงเวลาที่สามารถทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น ซึ่งก็สอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยของ Buddy Media (Sapo, 2564) การโพสต์ให้ถูกเวลาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งที่ส่งผลในการเข้าถึงและการโต้ตอบของผู้ติดตาม อัตราการมีส่วนร่วมจะเพิ่มขึ้น 20 เปอร์เซ็นต์ สำหรับเพจที่โพสต์และหลังเวลาทำการ เพิ่ม 18 เปอร์เซ็นต์ ในวันพฤหัสบดีและวันศุกร์ เมื่อเทียบกับวันอื่น ๆ และจะลดลง 3.5 เปอร์เซ็นต์ ในวันจันทร์และพุธเมื่อเทียบกับวันอื่น ๆ หากเพจเลือกช่วงเวลาที่ยังโพสต์ถูกจังหวะ ระบบอัลกอริทึมก็อาจจะจัดลำดับโพสต์ของเราให้เลื่อนขึ้นมาอยู่ในอันดับต้น ๆ ของหน้าฟีด และโพสต์ก็จะมีโอกาสไปปรากฏอยู่บนหน้าฟีดของผู้เล่น Facebook ได้เพิ่มขึ้น การโพสต์คอนเทนต์สม่ำเสมอจะช่วยให้เพจอยู่ในสายตากลุ่มเป้าหมาย จึงส่งผลให้การทำแคมเปญที่ 1 ถึง 4 มีจำนวนการเข้าถึงที่มาก โดยเฉพาะแคมเปญที่ 2 ที่ยอดการเข้าถึง 6,216 คน

ในส่วนของการทำคอนเทนต์รูปภาพสามารถตอบใจหทัยได้ดีกว่าการทำคอนเทนต์รูปแบบวิดีโอ ทำให้เห็นว่าการเข้าถึงรูปภาพสามารถเพิ่มการเข้าถึงมากกว่าวิดีโอซึ่งเป็นตามข้อมูลล่าสุดค่าเฉลี่ยของ Facebook Engagement ผลรวมจากทั่วโลก ประเทศไทยอยู่ที่ 0.07% โดย Engagement ที่ทำได้ดีที่สุดคือการโพสต์ข้อความ 0.13% การโพสต์รูปภาพ 0.11% วิดีโอ 0.08% และสุดท้ายคือการโพสต์ประเภทลิงก์ที่ส่งคนออกไปจากเฟซบุ๊ก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.03% ซึ่งน่าแปลกที่ค่า Engagement ของวิดีโอที่ต่ำกว่ารูปภาพ (Muangtum, 2565)

ในส่วนของการโพสต์รูปภาพในการทำแคมเปญ พบว่า รูปภาพที่มีนางแบบได้รับผลตอบรับดีมากกว่าการโพสต์รูปภาพที่ไม่มีนางแบบ จากการเก็บผลวิจัยพบว่า การลงแคมเปญโฆษณาจำนวนวันเท่ากัน แต่ในส่วนของงบประมาณที่ต่างกัน แคมเปญที่ 1 งบประมาณ 600 บาท แคมเปญที่ 2 งบประมาณ 500 บาท แต่กลับได้ผลตอบรับที่ดีกว่าสามารถทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น และนำไปสู่ผลของการมีส่วนร่วมยอดไลก์ แชร์ คอมเมนต์ ทำให้คนรู้จักเพจมากขึ้นส่งผลทำให้เกิดการส่งข้อความเข้ามาเพื่อถามถึงสินค้าของ

เพจร้าน NN159 Shop เป็นจำนวนมาก เนื่องจากการโพสต์รูปภาพที่มีนางแบบสามารถทำให้ลูกค้าสามารถเห็นสินค้าได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยภา โกวาทิรัตน์ (2564) ผลการศึกษาพบว่าแพลตฟอร์มเฟซบุ๊กมีประสิทธิผลในการสร้างการมีส่วนร่วมได้ดีกว่า มีจำนวนการมีส่วนร่วมที่มากกว่า มีจำนวนครั้ง que แสดงโฆษณาสูงกว่า รวมถึงราคาต่อผลลัพธ์สูงกว่าแพลตฟอร์มอินสตาแกรม แต่ถึงแม้จะสามารถทำให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้มากแต่ไม่สามารถไปถึงขั้นตอนการปิดยอดขายได้ เนื่องจากเพจร้านมีการตอบกลับข้อความลูกค้าที่ช้าทำให้ลูกค้าเกิดการเปลี่ยนใจที่มีผลต่อการซื้อสินค้า เพจร้าน NN159 Shop สินค้ามีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า และเพจไม่ทำการอัปเดตสินค้าในทุก ๆ วัน ส่งผลทำให้ลูกค้าเก่าและลูกค้าใหม่ที่เข้ามาเกิดความไม่ประทับใจ

จึงสรุปได้ว่าการทำคอนเทนต์บนเฟซบุ๊กจะสามารถตอบโจทย์การทำโฆษณาในเรื่องของการรับรู้แบรนด์และการมีส่วนร่วมแบรนด์ได้เป็นอย่างดีแต่ต้องเป็นภาพที่มีนางแบบสวมใส่สินค้า รู้กลุ่มเป้าหมายของเพจมากขึ้น การทำแคมเปญโฆษณามีส่วนช่วยในเรื่องของการเข้าถึง แสดงผล การมีส่วนร่วม จำนวนคลิกข้อความ รวมไปถึงยอดคนติดตามเพจเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในด้านการใช้เครื่องมือบนเฟซบุ๊ก

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเพียงการศึกษาและเก็บข้อมูลผ่าน Facebook Ads Manager ในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ซึ่งเป็นช่วงที่โซเชียลมีเดียเข้ามามีบทบาทสำหรับทุกธุรกิจ ทำให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างรวดเร็วเห็นได้ชัด เพราะฉะนั้นผู้วิจัยเลือกใช้ช่องทางนี้ ซึ่งก็คือเฟซบุ๊ก ในการเข้าถึงลูกค้าเพื่อเป็นอีกตัวช่วยให้ลูกค้ารับรู้ถึงแบรนด์และมีส่วนร่วมกับแบรนด์ ยิ่งแบรนด์เป็นที่รู้จัก ยิ่งส่งผลดีต่อแบรนด์ในหลากหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นความน่าเชื่อถือ การเพิ่มยอดขาย การโฆษณาผ่านเฟซบุ๊กถือเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ จำนวนการโพสต์อาจทำได้เพียงนำเสนอข้อมูลกับกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย แต่ยังสามารถใช้เครื่องมืออย่างอื่น อย่างเช่น การบูสท์โพสต์นั้นไปช่วยดึงความสนใจไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่ได้รู้จักแบรนด์ดีและช่วยขยายฐานลูกค้าได้เช่นกัน เพราะฉะนั้นการบูสท์โพสต์เป็นอีกหนึ่งแนวทางที่แบรนด์ควรให้ความสำคัญและลงทุน การเพิ่มปุ่ม Call to Action บนโพสต์สินค้า การส่งเสริมการตลาด เพื่อเชื่อมโยงไปยังส่วนที่เราต้องการให้ลูกค้าเข้ามาพบหรือสอบถามเข้ามาสั่งซื้อ ก็เป็นส่วนที่น่าสนใจเช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะในด้านการทำโฆษณาบนเฟซบุ๊ก

การศึกษาการทำโฆษณาเพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างการรับรู้แบรนด์บนเฟซบุ๊กก็เป็นหนึ่งในวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ๆ ร้านค้าออนไลน์จำเป็นต้องใช้เพื่อจะได้เข้าถึงลูกค้าเป้าหมายของตนเองได้ดียิ่งขึ้น และนำไปสู่การกดไลค์กดติดตามเพจที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลดีให้แบรนด์ในแง่ความน่าเชื่อถือ ความนิยมในบรรดากลุ่มลูกค้านั่นเอง

การศึกษาการทำโฆษณาเพื่อวัตถุประสงค์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับแบรนด์บนเฟซบุ๊กนั้นก็ถือเป็นอีกส่วนหนึ่งที่สำคัญในการทำการตลาดออนไลน์ เช่น การกดไลค์ การแสดงความคิดเห็น การแชร์เนื้อหาต่อ

ซึ่งสะท้อนถึงพฤติกรรมและความชื่นชอบของผู้บริโภคทั้งสิ้น ร้าน NN159 Shop สามารถนำสิ่งเหล่านี้ไปพัฒนาต่อยอดในด้านการทำโฆษณาให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายได้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในด้านของการนำเสนอเนื้อหาคอนเทนต์บนช่องทางเฟซบุ๊ก

ในส่วนของการนำเสนอเนื้อหาบนร้าน NN159 Shop ควรทำคอนเทนต์รูปภาพที่มีนางแบบสวมใส่เสื้อผ้า เจาะกลุ่มเป้าหมาย ผู้หญิงอายุ 20 ถึง 35 ปี ความสนใจ เสื้อผ้าสตรี/ร้านขายเสื้อผ้า/เสื้อผ้าออนไลน์/ช้อปปิ้งออนไลน์/เสื้อยืด/กางเกง/กางเกงขาสั้น/กางเกงออกกำลังกาย ควรลงรายละเอียดข้อความรูปภาพ วิดีโอให้มีความน่าสนใจมากกว่านี้ การทำคอนเทนต์วิดีโอจะสามารถช่วยเข้าถึงความรู้สึกของผู้บริโภคได้ง่าย และสร้างการจดจำ และเพิ่มในส่วนของการไลฟ์สด ในเพจร้าน NN159 Shop

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้ 1) ควรเจาะลึกลงไปในการศึกษาเนื้อหาว่า คอนเทนต์รูปแบบใดที่จะช่วยสร้างการรับรู้และมีส่วนร่วมแบรนด์ เช่น ช่วยให้การเข้าถึง การคลิก การไลก์ คอมเมนต์ แชร์ เพิ่มขึ้น และอาจจะเจาะลึกไปถึงรูปแบบและเนื้อหาแบบใดที่จะสามารถกระตุ้นให้ผู้บริโภคสนใจและมีปฏิสัมพันธ์กับแบรนด์ที่ดี เพื่อนำไปพัฒนาการสร้างเนื้อหาลงในเฟซบุ๊กเพื่อกระตุ้นให้มีกลุ่มลูกค้าใหม่ ๆ เข้ามา และ 2) ควรวางแผนในเรื่องของแคมเปญและระยะเวลาในการทำโฆษณาบนเฟซบุ๊กให้มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ณัฐกานต์ เต็มไตรรัตน์. (2562). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดดิจิทัล ของ บริษัท ดอกบัวคู่ จำกัด. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- บุญญา โภาภริต. (2564). เปรียบเทียบประสิทธิภาพของการโฆษณาบนแพลตฟอร์มเฟซบุ๊ก (Facebook Ads) และอินสตาแกรม (Instagram Ads) ต่อการมีส่วนร่วมของผู้บริโภค กรณี ศึกษาแบรนด์ร้านอาหารยั้งข้าวขาว (Yoongkaokhaw) ในสถานการณ์ Covid-19. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เมธินาฏ เอกธัญ. (2564). ประสิทธิภาพการสื่อสารการตลาดดิจิทัลบนกูเกิลเสิร์ช (Google Search Ads) และเฟซบุ๊ก (Facebook Ads) สำหรับผลิตภัณฑ์สินค้าเครื่องสำอางค์ใช้แล้วธรรมชาติ จำกัด (มหาชน). การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- Eukeik.ee. (2564). โลกโซเชียลมีเดียของคนไทย ในปี 2564 ที่น่าสนใจสำหรับนักการตลาด. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://marketeeronline.co/archives/209273>
- Muangtum, N. (2565). สรุป 26 Stat & Insight ผู้ใช้ Facebook YouTube Instagram Twitter TikTok และ WeChat 2022. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2565, จาก <https://www.everydaymarketing.co/trend-insight/data-insight-facebook-youtube-instagram-twitter-tiktok-and-social-media-digital-stat-2022>
- NN159 Shop. (2564). Facebook Page NN159 Shop. สืบค้นเมื่อ 21 มีนาคม 2565, จาก <https://www.facebook.com/NN159Shop>
- Sapo. (2564). วิธีการทำการตลาดบน Facebook ที่มีประสิทธิภาพ. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565, จาก <https://www.sapo.go.com/th/blog/effective-facebook-marketing-methods-a1025.html>

ประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจของผู้ต้องขังหญิงและแนวทางการดูแล¹

ยศวิดี ทิพยมงคลอุดม²

สุมนทิพย์ จิตสว่าง³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสบการณ์ที่ได้รับความรุนแรงของผู้ต้องขังหญิง ศึกษาผลกระทบของการถูกใช้ความรุนแรงต่อผู้ต้องขังหญิง และศึกษาการตอบสนองของเรือนจำและแนวทางการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ถูกใช้ความรุนแรง การวิจัยใช้วิธีการแบบผสมผสานระหว่างเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณผ่านการสำรวจแบบสอบถามกับผู้ต้องขังหญิง จำนวน 150 คน และการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ต้องขังหญิง 15 คนและเจ้าหน้าที่เรือนจำ จำนวน 11 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ต้องขังหญิงส่วนหนึ่งที่ได้รับ ความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจก่อนเข้าสู่เรือนจำนั้นได้รับผลกระทบทางสุขภาพจิตและร่างกายอย่างมาก ซึ่งส่งผลต่อการใช้ชีวิตในเรือนจำ โดยการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติความรุนแรงยังคงมีข้อจำกัดในการได้รับการดูแลที่ครอบคลุมและต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้คือ การพัฒนาระบบการสอบประวัติและการดูแลผู้ต้องขังหญิง การให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา การอบรมเจ้าหน้าที่เรือนจำ รวมถึงการกำหนดนโยบายการดูแลเฉพาะทางสำหรับผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติความรุนแรง

คำสำคัญ ประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจ, ผู้ต้องขังหญิง, แนวทางการดูแล

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุษฎีนิพนธ์ เรื่อง “ประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจของผู้ต้องขังหญิงและแนวทางการดูแล” ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² นิสิตระดับปริญญาเอก หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมและมานุษยวิทยา, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, E-mail: yodsawadi.t@gmail.com

³ รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม, คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ ประเทศไทย, Email: Sumonthip.c@chula.ac.th (Corresponding author)

Traumatic Experiences of Women in Prison and Treatment Framework¹

Yodsawadi Thipphayamongkol-udom²

Sumonthip Chitsawang³

Abstract

This research aims to study the traumatic experiences of women prisoners, the impact of violence on women prisoners, and the responses of prisons and the care provided for women prisoners who have experienced violence. The research employs a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative methods. Quantitative data was collected through surveys of 150 women prisoners, while qualitative data was obtained through in-depth interviews with 15 women prisoners and 11 prison staff. The study found that some female prisoners who have experienced physical and psychological violence suffer from mental and physical health issues, impacting their life in prison. The qualitative findings indicate a lack of comprehensive and ongoing support for female prisoners with a history of violence. Recommendations from this research include implementing a detailed screening process for female prisoners, providing ongoing psychological counseling, training prison staff, and establishing specific policies for the treatment of female prisoners with a history of violence.

Keywords: traumatic experiences, women in prison, treatment framework

¹ This article is a part of the of dissertation entitled “Traumatic Experiences of Women in Prison and Treatment Framework” for the Degree of Doctor of Philosophy in Criminology and Criminal Justice Department of Sociology and Anthropology Faculty of Political Science Chulalongkorn University.

² Ph.D.student, Criminology and Criminal Justice, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand,
E-mail: yodsawadi.t@gmail.com

³ Associate Professor Dr., Lecture of Criminology and Criminal Justice, Faculty of Political Science, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand. (Corresponding author)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาการถูกรบกวนรบกวนก่อนการถูกจองจำเป็นปัญหาที่สำคัญและมีผลกระทบในหลายด้าน ผู้ต้องขังหญิงที่ประสบกับการถูกรบกวนรบกวนก่อนการถูกจองจำมักมีปัญหาด้านสุขภาพจิต เช่น ภาวะซึมเศร้า วิตกกังวล และภาวะโพสตรอบเมติกสเตรส (Post-Traumatic Stress Disorder, PTSD) (Harlow, 2018) ภาวะซึมเศร้าทำให้ผู้ต้องขังหญิงรู้สึกหมดหวัง ไม่มีแรงจูงใจในการทำกิจกรรมต่างๆ และส่งผลต่อการดำเนินชีวิตในเรือนจำ ความวิตกกังวลทำให้ผู้ต้องขังหญิงมีความรู้สึกกังวล เครียด และส่งผลต่อสุขภาพจิตตลอดเวลา ในขณะที่ ภาวะผิดปกติทางจิตใจหลังเหตุการณ์รุนแรง (PTSD) ทำให้ผู้ต้องขังหญิงมีอาการต่างๆ ได้แก่ ฝันร้าย รู้สึกตื่นตัวตลอดเวลา มีความรู้สึกทางอารมณ์ที่ท่วมท้น ปัญหาด้านความทรงจำและสมาธิ ภาพเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนใจเกิดขึ้นซ้ำๆ เหมือนกับว่าเกิดขึ้นจริงอีกครั้ง

นอกจากนี้ การถูกรบกวนรบกวนก่อนเข้าสู่เรือนจำยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายของผู้ต้องขังหญิงอีกด้วย อาการปวดเรื้อรังเป็นปัญหาที่พบได้บ่อย ทำให้ผู้ต้องขังหญิงมีความเจ็บปวดทางกายที่ต่อเนื่องและรุนแรง ซึ่งอาจทำให้การดำเนินชีวิตในเรือนจำยากลำบากขึ้น (Williams, 2021) ปัญหาสุขภาพอื่น ๆ เช่น การบาดเจ็บที่ไม่ได้รับการรักษา และโรคเรื้อรังที่ไม่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ก็เป็นปัญหาที่พบได้บ่อยเช่นกัน สภาพแวดล้อมในเรือนจำที่ขาดการสนับสนุนทางสุขภาพจิตและการดูแลที่เหมาะสม ยิ่งทำให้ปัญหานี้เลวร้ายขึ้น (Brown & Bloom, 2020)

การตอบสนองของเรือนจำต่อผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ความรุนแรงก่อนการถูกจองจำเป็นปัจจัยสำคัญในการลดผลกระทบทางลบ การศึกษาพบว่าเรือนจำที่ให้การสนับสนุนทางจิตวิทยาและการให้คำปรึกษาสามารถ ช่วยลดอาการทางสุขภาพจิตและส่งเสริมการฟื้นฟูของผู้ต้องขังหญิงได้ (Clark, 2022) โดยจะช่วยให้ผู้ต้องขังหญิงได้มีโอกาสพูดคุยเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เจ็บปวดและได้รับคำแนะนำในการจัดการกับความวิตกกังวล นอกจากนี้ การสนับสนุนทางจิตวิทยายังช่วยให้ผู้ต้องขังหญิงได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ผ่านการพัฒนาตนเองที่จะช่วยเพิ่มความมั่นใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการปรับตัวหลังจากพ้นโทษ (Johnson, 2019) และสามารถลดโอกาสในการกลับมากระทำผิดซ้ำ ทำให้มีโอกาสกลับคืนสู่สังคมได้อย่างสมบูรณ์ (Smith et al., 2020) โดยผู้ต้องขังหญิงที่ได้รับการสนับสนุนจะมีโอกาสในการสร้างเครือข่ายที่แข็งแรง ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการหางานและการมีชีวิตที่มีคุณภาพหลังจากพ้นโทษ (Williams & Thompson, 2018) รวมถึงการพัฒนาทักษะชีวิตยังสามารถช่วยพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็น เช่น การจัดการกับความเครียด การสร้างความสัมพันธ์ที่ดี และการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการใช้ชีวิตประจำวันหลังจากการปล่อยตัว (Garcia, 2021)

อย่างไรก็ตาม การขาดทรัพยากรและการฝึกอบรมสำหรับเจ้าหน้าที่เรือนจำ ยังคงเป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไข (Davis, 2019) เจ้าหน้าที่เรือนจำที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมในเรื่องการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ความรุนแรง อาจไม่สามารถให้การสนับสนุนที่เหมาะสมได้ ทำให้ผู้ต้องขังหญิงไม่ได้รับการดูแลที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การวิจัยนี้มีความสำคัญในการศึกษาประสบการณ์ที่ได้รับความรุนแรงของผู้ต้องขังหญิง ผลกระทบที่เกิดขึ้น และการตอบสนองของเรือนจำ เพื่อหาแนวทางการดูแลที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสบการณ์ที่ได้รับความรุนแรงของผู้ต้องขังหญิง
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการถูกใช้ความรุนแรงต่อผู้ต้องขังหญิง
3. เพื่อศึกษาการตอบสนองของเรือนจำและแนวทางการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ถูกใช้ความรุนแรง

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) (Merton, 1968)

ทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) ของ Robert K. Merton อธิบายว่าความเบี่ยงเบนทางพฤติกรรมในสังคมเกิดขึ้นเมื่อบุคคลไม่สามารถบรรลุเป้าหมายทางสังคมที่มีค่าอย่างถูกต้องตามกฎหมายได้ Merton เสนอว่ามีความไม่สมดุลระหว่างเป้าหมายที่สังคมกำหนดและวิธีการที่บุคคลใช้เพื่อบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น ทำให้เกิด "ความกดดัน" ที่ผลักดันให้บุคคลเบี่ยงเบนไปจากมาตรฐานทางสังคมที่ถูกต้องตามกฎหมาย

การนำทฤษฎีความกดดันทางสังคมมาประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจของผู้ต้องขังหญิงก่อนการถูกลงโทษเข้าเรือนจำ ผู้ต้องขังหญิงมักเผชิญกับความรุนแรงและความยากลำบากก่อนการถูกลงโทษเข้าเรือนจำ ซึ่งประสบการณ์เหล่านี้สามารถอธิบายได้ด้วยทฤษฎีความกดดันทางสังคมของ Merton การเผชิญกับความรุนแรงและการขาดโอกาสในการบรรลุเป้าหมายที่สังคมยอมรับ ทำให้ผู้ต้องขังหญิงต้องเผชิญกับความกดดันทางสังคมและผลักดันให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบน

ทฤษฎี Battered Women Syndrome (BWS) (Walker, 1979)

ทฤษฎี Battered Women Syndrome (BWS) ถูกพัฒนาโดย Lenore Walker ในปี 1979 เพื่อนำมาอธิบายผลกระทบทางจิตใจและพฤติกรรมของผู้หญิงที่เผชิญกับความรุนแรงภายในครอบครัว BWS เป็นผลมาจากการเผชิญกับความรุนแรงทางกายและจิตใจซ้ำ ๆ จนทำให้ผู้หญิงมีอาการทางจิตและพฤติกรรมที่ไม่ปกติ ทฤษฎีนี้ประกอบด้วยสององค์ประกอบหลัก คือ วงจรความรุนแรง (Cycle of Violence) และผลกระทบทางจิตใจที่เกิดขึ้น

ผู้หญิงที่เผชิญกับ BWS จะมีผลกระทบทางจิตหลายประการ ได้แก่: 1) ภาวะซึมเศร้า (Depression) 2) ภาวะวิตกกังวล (Anxiety) 3) ภาวะโพสต์ทรอเมติกสเตรส (PTSD) และ 4) การเสื่อมสภาพทางจิตใจ (Learned Helplessness)

ผู้ต้องขังหญิงที่เคยประสบกับความรุนแรงภายในครอบครัวก่อนการถูกล่วงโทษเข้าเรือนจำมักเผชิญกับผลกระทบทางจิตใจที่อธิบายได้ด้วยทฤษฎี BWS การเผชิญกับวงจรความรุนแรงซ้ำ ๆ ทำให้ผู้หญิงเหล่านี้มีอาการซึมเศร้า วิตกกังวล PTSD และการเสื่อมสภาพทางจิตใจ

แนวทางการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ถูกใช้ความรุนแรง

การดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ความรุนแรงก่อนการถูกล่วงโทษเข้าเรือนจำสามารถพิจารณาจากทฤษฎี BWS ได้ ดังนี้

1. การให้การสนับสนุนทางจิตวิทยา : เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยลดผลกระทบทางจิตใจจาก BWS การให้คำปรึกษาช่วยให้ผู้ต้องขังหญิงได้มีโอกาสพูดคุยเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เจ็บปวดและได้รับคำแนะนำในการจัดการกับความรู้สึก (Clark, 2022)

2. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่เรือนจำ : เจ้าหน้าที่เรือนจำควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ความรุนแรง เพื่อให้สามารถให้การสนับสนุนที่เหมาะสม (Davis, 2019)

3. การจัดหาทรัพยากรที่เพียงพอ : การมีทรัพยากรที่เพียงพอในการดูแลทางสุขภาพจิตและสุขภาพกายจะช่วยให้ผู้ต้องขังหญิงสามารถฟื้นฟูสุขภาพจิตและร่างกายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Brown & Bloom, 2020)

4. การส่งเสริมการศึกษาและการฝึกอาชีพ : การให้โอกาสทางการศึกษาและการฝึกอาชีพจะช่วยให้ผู้ต้องขังหญิงมีทางเลือกในการบรรลุเป้าหมายที่ถูกต้องตามกฎหมายหลังจากพ้นโทษ (Johnson, 2020)

การนำทฤษฎี BWS มาประยุกต์ใช้ในการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ความรุนแรงก่อนการถูกล่วงโทษเข้าเรือนจำ จะช่วยให้การดูแลมีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

โรคเครียดหลังเหตุสะเทือนขวัญ (Post-Traumatic Stress Disorder: PTSD)

โรคเครียดหลังเหตุสะเทือนขวัญ (PTSD) เป็นภาวะทางจิตใจที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลเผชิญกับเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรง เช่น การถูกทำร้าย การประสบอุบัติเหตุร้ายแรง หรือการอยู่ในสภาวะสงคราม ภาวะ PTSD นี้สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนที่ประสบเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความหวาดกลัวหรือความทุกข์ทรมานอย่างยิ่ง

อาการของ PTSD มีอาการที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล แต่อาการที่พบบ่อยได้แก่:

1. ความทรงจำที่กลับมาอีกครั้ง (Intrusive memories): ผู้ที่มี PTSD อาจมีความทรงจำที่ไม่พึงประสงค์กลับมาอีกครั้งเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจ อาจมีฝันร้ายเกี่ยวกับเหตุการณ์นั้น หรือมีภาพเหตุการณ์ในหัวที่กลับมาซ้ำ ๆ

2. การหลีกเลี่ยง (Avoidance): ผู้ที่มี PTSD มักพยายามหลีกเลี่ยงสถานที่ กิจกรรม หรือบุคคลที่ทำให้ตนเองนึกถึงเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจ

3. การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และความคิด (Negative changes in thinking and mood): ผู้ที่มี PTSD อาจรู้สึกหมดหวังในอนาคต มีความคิดที่ไม่ดีต่อตนเองและผู้อื่น หรือมีอาการซึมเศร้า

4. การตอบสนองทางกายที่มากเกินไป (Hyperarousal): ผู้ที่มี PTSD อาจมีอาการตื่นตระหนกหรือตื่นเต้นตลอดเวลา มีปัญหาในการนอนหลับ หรือมีอาการหงุดหงิดและโกรธง่าย

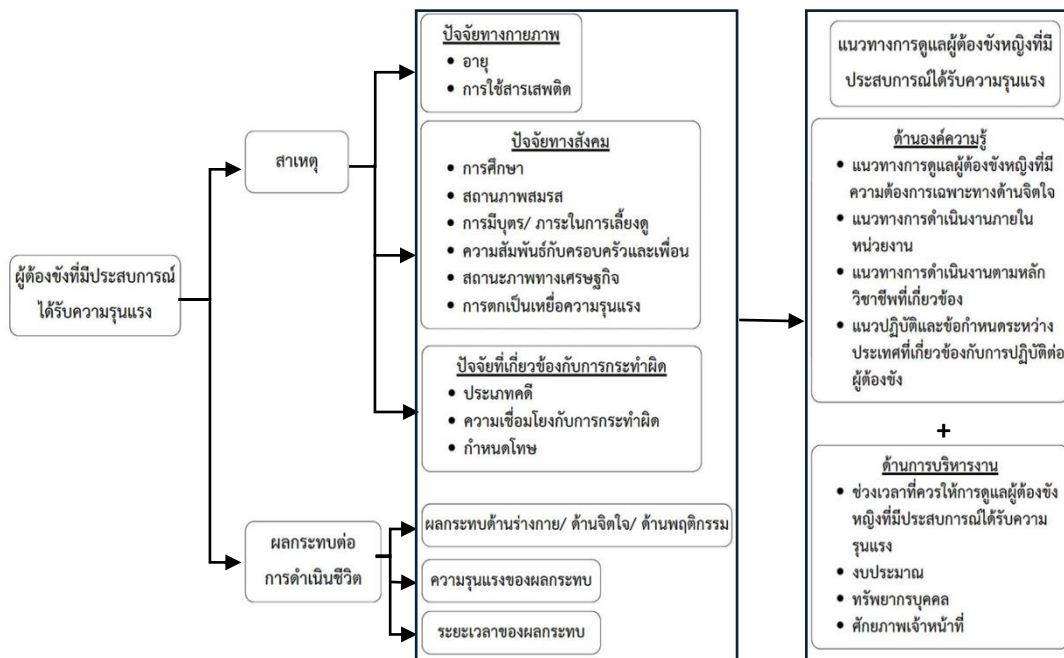
การนำ PTSD มาประยุกต์ใช้กับประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจของผู้ต้องขังหญิงก่อนการถูกลงโทษเข้าเรือนจำ

ผู้ต้องขังหญิงหลายคนเผชิญกับความรุนแรงและประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจอย่างรุนแรงก่อนการถูกลงโทษเข้าเรือนจำ เหตุการณ์เหล่านี้อาจเป็นการถูกทำร้ายทางกาย การล่วงละเมิดทางเพศ หรือการถูกคุกคามทางจิตใจ ซึ่งสามารถนำไปสู่การเกิด PTSD ได้

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

กรมราชทัณฑ์มีพันธกิจในการควบคุม แก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังเพื่อคืนคนดีสู่สังคม โดยเน้นย้ำการดำเนินงานสองประการหลัก ได้แก่ 1) การควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชญากรรมมาตรฐานด้านคุณภาพชีวิตตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 และมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ และ 2) การบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤติกรรมผู้ต้องขัง แบ่งการฟื้นฟูเป็นขั้นพื้นฐานและเฉพาะ โดยกรมราชทัณฑ์พัฒนารูปแบบการบำบัดฟื้นฟูเพื่อให้ผู้ต้องขังปรับตัวและกลับเข้าสู่สังคมได้ (นัทธี จิตสว่าง, 2546) โดยยึดตามข้อกำหนดกรุงเทพและมาตรฐานสากลอื่นๆ ในการดูแลผู้ต้องขังหญิง

4. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาและทำความเข้าใจประสบการณ์ความรุนแรงที่ผู้ต้องขังหญิงประสบก่อนเข้าสู่เรือนจำ โดยแบ่งกรอบแนวคิดออกเป็นสามส่วนหลัก ได้แก่

1. สาเหตุที่ผู้ต้องขังหญิงได้รับความรุนแรง สาเหตุของความรุนแรงที่ผู้ต้องขังหญิงประสบสามารถแบ่งออกเป็นสามปัจจัยหลัก ได้แก่

- ปัจจัยทางกายภาพ: อายุ, การใช้สารเสพติด
- ปัจจัยทางสังคม: การศึกษา, สถานภาพสมรส, การมีลูก/การเลี้ยงดู, ความสัมพันธ์กับครอบครัวและเพื่อน, สถานภาพทางเศรษฐกิจ, การตกเป็นเหยื่อความรุนแรง
- ปัจจัยเกี่ยวข้องกับกรกระทำผิด: ประเภทคดี, การกระทำผิด, กำหนดโทษ

2. ผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต: ผลกระทบจากการเผชิญกับความรุนแรงสามารถแบ่งออกเป็นหลายด้าน ได้แก่

- ผลกระทบด้านร่างกาย/จิตใจ/พฤติกรรม
- ความรุนแรงของผลกระทบ
- ระยะเวลาของผลกระทบ

3. แนวทางการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ได้รับความรุนแรง: แบ่งออกเป็น

- ด้านองค์ความรู้: แนวทางการดูแลสุขภาพจิตใจ, การดำเนินการแก้ไข, การฝึกอบรม
- ด้านการบริหารงาน: การจัดสรรทรัพยากร, การดูแลความปลอดภัย, การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง "ประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจของผู้ต้องขังหญิงและแนวทางการดูแล" ได้ใช้ระเบียบวิธีการศึกษาวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ซึ่งประกอบด้วยวิธีการเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในการดำเนินการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ 1) กลุ่มผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลาง จำนวน 150 คน สำหรับการตอบแบบสอบถาม และ 15 คน สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งการสุ่มแบบดังกล่าวเป็นการสุ่มแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) และ 2) เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในเรือนจำ จำนวน 11 ราย ได้แก่ เจ้าหน้าที่แดนรับตัว พยาบาล นักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายควบคุม ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์ในการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์การได้รับความรุนแรง และสมัครใจเข้าร่วมการสัมภาษณ์

สำหรับการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Collection) โดยใช้แบบสอบถามโดยผู้ต้องขังเป็นผู้ตอบแบบสอบถามเอง ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินความเครียด (ST5) แบบประเมินผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (PISCES-10) แบบประเมิน PTSD Screening Test และข้อเสนอแนะ โดยการเก็บข้อมูลจะเริ่มด้วยการอธิบายวิธีการทำแบบสอบถาม และชี้แจงในประเด็นการเก็บข้อมูลเพื่อพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูล โดยข้อมูลจะเป็นความลับและจะใช้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น

การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Collection) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่เรือนจำ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิด้วยการเผชิญหน้า (Face-to-face) ซึ่งมีการกำหนดประเด็นหลัก ๆ ไว้ล่วงหน้า แต่ให้ความยืดหยุ่นในการสนทนาเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์และความรู้สึกของผู้ต้องขังหญิง การสัมภาษณ์จะดำเนินการในลักษณะไม่เป็นทางการ (Informal Interview) เพื่อสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลายและเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถพูดคุยได้อย่างอิสระ ใช้สมุดและดินสอในการจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลแก่นสาระ (Thematic Analysis) เพื่อจัดกลุ่มประเด็นข้อมูลในกรอบและวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียดดังนี้:

เครื่องมือเชิงปริมาณ

1. แบบสอบถาม (Self-Report Questionnaire) ใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยรวบรวมจากการทบทวนวรรณกรรมและแบบสอบถามที่กรมสุขภาพจิตมีการใช้อยู่ในปัจจุบัน แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ได้แก่

1) ข้อมูลส่วนบุคคล : เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ต้องขังหญิง เช่น อายุ การศึกษา อาชีพ เป็นต้น 2) แบบประเมินความเครียด (ST5): ใช้ในการวัดระดับความเครียดของผู้ต้องขังหญิง 3) แบบประเมินผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (PISCES-10): ใช้ประเมินผลกระทบทางจิตใจจากเหตุการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจ 4) แบบประเมินความคิด ความรู้สึก และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้ประสบภาวะวิกฤต (PTSD Screening Test): ใช้ในการคัดกรองอาการ PTSD และ 5) ข้อเสนอแนะ: เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังหญิงแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

เครื่องมือเชิงคุณภาพ

ในการวิจัยเชิงคุณภาพนั้น ตัวผู้วิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญในการวิจัย เนื่องจากผู้วิจัยเป็นผู้ทบทวนเอกสาร สัมภาษณ์ เก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลข้อมูลด้วยตนเอง ผู้วิจัยควรศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ทำการวิจัยอย่างถ่องแท้ และครอบคลุมมิติต่าง ๆ ตลอดจนสังเกตเหตุการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นเพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ อีกทั้งยังมีความเป็นกลาง ไม่มีอคติกับผู้ให้ข้อมูล ตลอดจนรับการปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเพื่อให้งานวิจัยสำเร็จลุล่วงอย่างมีคุณภาพ

2. แบบสัมภาษณ์ผู้ต้องขังหญิงที่ประสบการณ์ได้รับความรุนแรง ประกอบด้วย 7 หัวข้อหลัก ได้แก่

1) ข้อมูลส่วนบุคคล 2) ประวัติการกระทำผิด 3) ประวัติเกี่ยวข้องกับยาเสพติด 4) ประวัติการตกเป็นเหยื่อความรุนแรง 5) ผลกระทบของการได้รับความรุนแรง 6) ความต้องการด้านการดูแลสุขภาพหลังได้รับความรุนแรง และ 7) ข้อเสนอแนะ

3. แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย 2 หัวข้อหลัก ได้แก่ 1) ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้ต้องขังที่มีประสบการณ์ได้รับความรุนแรง 2) ทศนคติของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่มีต่อผู้ต้องขังที่มีประสบการณ์ได้รับความรุนแรง

จริยธรรมในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่โครงการวิจัย 660472 เรื่องประสบการณ์ที่กระทบกระเทือนจิตใจของผู้ต้องขังหญิงและแนวทางการดูแลพิจารณาจริยธรรมการวิจัยโดยยึดหลัก ของ Declaration of Helsinki, the Belmont report, CIOMS guidelines และ The international conference on harmonization Good clinical practice (ICH-GCP) ตามใบรับรองโครงการวิจัยที่ COA No. 118/67 วันที่รับรอง 6 มีนาคม 2567 วันหมดอายุวันที่ 5 มีนาคม 2568

สรุปและการอภิปรายผลการวิจัย

ประสบการณ์ได้รับความรุนแรงและผลกระทบของการถูกใช้ความรุนแรงต่อผู้ต้องขังหญิง

จากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณนี้ โดยสามารถสรุปผลการวิจัยเชิงปริมาณได้ดังนี้

ลักษณะทางประชากรของผู้ต้องขังหญิง จากผลการสำรวจผู้ต้องขังหญิง 150 คน พบว่า ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 98.0) เป็นเพศหญิงตามเพศสภาพ และร้อยละ 2 เป็นทอม ในแง่ของอายุ ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่อายุ 51 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 22.7) รองลงมาคือ อายุ 31-35 ปี (ร้อยละ 18) โดยอายุเฉลี่ยของผู้ต้องขังอยู่ที่ประมาณ 56 ปี ในด้านศาสนา ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ (ร้อยละ 86.7) ส่วนสถานภาพสมรสก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ พบว่าผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่เป็นโสด (ร้อยละ 33.3) และมีจำนวนมากที่อยู่กินร่วมกัน ฉันทสามีภรรยาแต่ไม่ได้จดทะเบียนสมรส (ร้อยละ 31.3) ในด้านการศึกษา ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 21.3) และมัธยมศึกษาตอนปลาย (ร้อยละ 20.7) มีเพียงร้อยละ 4 ที่มีการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี

ประสบการณ์ความรุนแรง

ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.9) ไม่เคยได้รับความรุนแรงก่อนเข้ามาในเรือนจำ โดยมีการรายงานว่าผู้ต้องขังหญิงได้รับความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจเท่ากัน (ร้อยละ 22.5) และความรุนแรงทางเพศ (ร้อยละ 6.1) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 : จำนวนและร้อยละของประสบการณ์ความรุนแรง

ความรุนแรง	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยได้รับความรุนแรง	87	48.9
ความรุนแรงทางร่างกาย	40	22.5
ความรุนแรงทางเพศ	11	6.1
ความรุนแรงทางจิตใจ	40	22.5
รวม	178	100.0

ปัญหาโรคประจำตัวและสุขภาพจิต

ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.3) ไม่มีโรคประจำตัว และร้อยละ 84 ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยว่ามีปัญหาสุขภาพจิตก่อนเข้าเรือนจำ รายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 : จำนวนและร้อยละของปัญหาสุขภาพจิต

ปัญหาสุขภาพจิต	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	126	84.0
มีก่อนเข้าเรือนจำ (ดีขึ้น)	4	2.7
มีก่อนเข้าเรือนจำ (คงที่)	10	6.7
มีก่อนเข้าเรือนจำ (แย่ลง)	2	1.3
เพิ่งมีในเรือนจำ	8	5.3
รวม	150	100.0

ในด้านประสบการณ์ความรุนแรง ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48.9) ไม่เคยได้รับความรุนแรงก่อนเข้ามาในเรือนจำ แต่มีบางส่วนที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจเท่ากัน (ร้อยละ 22.5) และความรุนแรงทางเพศ (ร้อยละ 6.1) ในด้านปัญหาสุขภาพจิต ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84.0) ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยว่ามีปัญหาสุขภาพจิตก่อนเข้าเรือนจำ ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับความรุนแรงก่อนเข้ามาในเรือนจำ อย่างไรก็ตาม มีบางส่วนที่ได้รับความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจเท่ากัน รวมถึงความรุนแรงทางเพศที่มีสัดส่วนน้อยกว่า นอกจากนี้ ในด้านปัญหาโรคประจำตัวและสุขภาพจิต ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัว และไม่เคยได้รับการวินิจฉัยว่ามีปัญหาสุขภาพจิตก่อนเข้าเรือนจำ ทั้งนี้ ผู้ต้องขังหญิงที่มีปัญหาสุขภาพจิตเมื่อเข้ามาในเรือนจำมักจะมีการคงที่หรือดีขึ้นในบางราย

จากผลการวิจัยนี้สามารถเชื่อมโยงกับทฤษฎีต่างๆ เช่น ทฤษฎี Battered Woman Syndrome (BWS) ที่อธิบายว่าผู้หญิงที่ถูกทำร้ายในระยะยาวมักพัฒนาความรู้สึกสิ้นหวังและไม่สามารถหลบหนีจากผู้ทำร้ายได้ (Walker, 2009) รวมถึงการเชื่อมโยงกับโรคเครียดหลังเหตุสะเทือนขวัญ (PTSD) ที่พบว่า ผู้ต้องขังหญิง

บางส่วนมีอาการของ PTSD เช่น ความเครียดและผลกระทบทางจิตใจจากเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (Goff et al., 2007) งานวิจัยของ Kathleen Daly พบว่าผู้ต้องขังหญิงหลายคนมีประสบการณ์การถูกทำร้ายทั้งทางร่างกายและจิตใจ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการก้าวเข้าสู่เส้นทางการกระทำผิด ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่าผู้ต้องขังหญิงบางส่วนได้รับความรุนแรงทางร่างกายและจิตใจเท่ากัน (ร้อยละ 22.5) และความรุนแรงทางเพศ (ร้อยละ 6.1) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Daly ที่อธิบายถึงการถูกกระทำรุนแรงในวัยเด็กและการก้าวเข้าสู่การกระทำผิดในภายหลังซึ่งงานวิจัยนี้สนับสนุนผลการวิจัยข้างต้น

ผลการวิจัยเชิงปริมาณข้างต้นชี้ให้เห็นถึงภาพรวมของลักษณะทางประชากร ประสบการณ์ความรุนแรง และปัญหาสุขภาพจิตของผู้ต้องขังหญิง ซึ่งสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาแนวทางการดูแลและการให้คำปรึกษาที่เหมาะสมในเรือนจำต่อไป

ผลการศึกษาข้างต้นชี้ให้เห็นว่า ผู้ต้องขังหญิงจำนวนไม่น้อยเคยตกเป็นเหยื่อความรุนแรงทั้งจากการทำร้ายทางกายและทางจิตใจ โดยเกิดขึ้นทั้งในช่วงวัยเด็กและในช่วงวัยผู้ใหญ่ และในหลายๆ กรณีการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงและบาดแผลทางจิตใจที่เกิดจากเหตุการณ์เหล่านี้มักมีความเชื่อมโยงกับการก้าวเข้าสู่เส้นทางการกระทำผิดของพวกเขา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความกดดันทางสังคม (Strain Theory) ซึ่งอธิบายว่าความเครียดที่เกิดจากความไม่สามารถบรรลุเป้าหมายทางสังคมที่ถูกกำหนดไว้อาจนำไปสู่การกระทำผิด ผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติเหยื่อความรุนแรงมักไม่เปิดเผยข้อมูลของตน ซึ่งอาจสะท้อนถึงความกดดันที่พวกเขาประสบก่อนเข้ามาในเรือนจำ อีกทั้งยังสอดคล้องกับทฤษฎี Battered Women Syndrome (BWS) อธิบายว่าผู้หญิงที่ถูกทำร้ายในระยะยาวมักพัฒนาความรู้สึกสิ้นหวังและไม่สามารถหลบหนีจากผู้ทำร้ายได้ ผลการวิจัยพบว่าผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติเหยื่อความรุนแรงมักไม่ไว้วางใจในการเปิดเผยข้อมูลและมีพฤติกรรมเก็บตัว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี BWS ที่อธิบายถึงผลกระทบทางจิตใจที่ยาวนานจากการถูกทำร้าย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับโรคเครียดหลังเหตุสะเทือนขวัญ (PTSD) ผลการวิจัยพบว่าผู้ต้องขังหญิงบางส่วนมีอาการของ PTSD เช่น ความเครียดและผลกระทบทางจิตใจจากเหตุการณ์สะเทือนขวัญ ซึ่งสอดคล้องกับการวินิจฉัยของ PTSD ที่เน้นถึงอาการที่เกิดขึ้นหลังเหตุการณ์รุนแรง เช่น การคิดถึงเหตุการณ์ซ้ำ ๆ และการหลีกเลี่ยงสิ่งกระตุ้น ในงานวิจัยของ Kathleen Daly สนับสนุนผลการวิจัยดังกล่าวว่าเหยื่อของความรุนแรงทั้งจากการทำร้ายทางกายและทางจิตใจ โดยมีความเชื่อมโยงกับการก้าวเข้าสู่เส้นทางการกระทำผิดของพวกเขา (Daly, 1994)

ผลกระทบของการถูกใช้ความรุนแรงต่อผู้ต้องขังหญิง

จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ต้องขังหญิงที่เคยประสบความรุนแรงทางร่างกาย ทางเพศ ทางจิตใจ ถึงความเกี่ยวข้องในการทำให้ผู้ต้องขังหญิงกระทำความผิดในฐานความผิดปัจจุบัน

ด้านการถูกทำร้ายร่างกาย ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังหญิงคิดว่า ไม่เกี่ยวข้องในการทำให้ตนกระทำความผิดในฐานความผิดปัจจุบัน แต่มีถึง 1 ใน 3 ที่คิดว่า การถูกทำร้ายร่างกายส่งผลต่อสภาพจิตใจเป็นระยะเวลานานถึงขั้นเป็นปมในใจจนถึงปัจจุบัน (ร้อยละ 36.1) และกว่าครึ่งหนึ่งของผู้ต้องขังหญิง คิดว่าการถูกทำร้ายร่างกายส่งผลต่อร่างกาย (เพียงเล็กน้อย) (ร้อยละ 52.8)

ด้านการถูกกระทำความรุนแรงทางเพศ ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังหญิงคิดว่า ไม่เกี่ยวข้องในการทำให้ตนกระทำความผิดในฐานความผิดปัจจุบัน แต่เกือบครึ่งหนึ่งของผู้ที่โดยกระทำ คิดว่าการถูกล่วงละเมิดทางเพศส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจเพียงระยะสั้นภายหลังเหตุการณ์และส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจเป็นระยะเวลานานถึงขั้นเป็นปมในใจจนถึงปัจจุบัน เท่ากันกับการส่งผลกระทบต่อร่างกาย (เพียงเล็กน้อย) (ร้อยละ 42.1)

ด้านการถูกทำร้ายจิตใจ ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังหญิงคิดว่า ไม่เกี่ยวข้องในการกระทำความผิดในฐานความผิดปัจจุบัน แต่เกือบครึ่งหนึ่ง คิดว่า การถูกทำร้ายจิตใจได้ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจเป็นระยะเวลานานถึงขั้นเป็นปมในใจจนถึงปัจจุบัน (ร้อยละ 40.0) และส่งผลกระทบต่อร่างกาย (ร้อยละ 43.1)

อย่างไรก็ตาม แม้ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ที่เคยตกเป็นเหยื่อถูกกระทำความรุนแรงทางร่างกายทางเพศ และทางจิตใจ จะคิดว่าตนไม่ได้รับผลกระทบ และคิดว่าไม่เกี่ยวข้องในการทำให้ตนกระทำความผิดในฐานความผิดปัจจุบัน แต่เมื่อวิเคราะห์ในส่วนของผลกระทบของการถูกใช้ความรุนแรงต่อผู้ต้องขังหญิง ด้านสุขภาพกาย พบว่า ผู้ต้องขังหญิงกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีโรคประจำตัว (57.3) แต่สำหรับกลุ่มผู้ต้องขังหญิงที่มีโรคประจำตัวก่อนเข้าเรือนจำ มีอาการคงที่เมื่อเข้า (ร้อยละ 14.7) มีอาการดีขึ้นเมื่อเข้ามาในเรือนจำ (ร้อยละ 12) และมีอาการแย่ลงเมื่อเข้ามาในเรือนจำ (ร้อยละ 8.7) อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งปัญหาสุขภาพร่างกายมีทั้งในลักษณะมีโรคประจำตัว เช่น หอบหืด ความดันสูง ไชมันสูง กระดูกเสื่อม ภูมิแพ้ หรือเคยบาดเจ็บมาก่อนจนส่งผลกระทบต่อร่างกายถึงปัจจุบัน เช่น ขามีเหล็กตามเนื่องจากเกิดอุบัติเหตุ เนื่องจากแฟนซิมอเตอร์ไซด์ ในขณะที่มีโรคประจำตัว เช่น หอบหืด ความดันสูง ไชมันสูง กระดูกเสื่อม ภูมิแพ้ หรือเคยบาดเจ็บมาก่อนจนส่งผลกระทบต่อร่างกายถึงปัจจุบัน เช่น ขามีเหล็กตามเนื่องจากเกิดอุบัติเหตุ เนื่องจากแฟนซิมอเตอร์ไซด์ ในขณะที่มีโรคประจำตัว เช่น หอบหืด ความดันสูง ไชมันสูง กระดูกเสื่อม ภูมิแพ้ หรือเคยบาดเจ็บมาก่อนจนส่งผลกระทบต่อร่างกายถึงปัจจุบัน เช่น ขามีเหล็กตามเนื่องจากเกิดอุบัติเหตุ เนื่องจากแฟนซิมอเตอร์ไซด์

ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Baldwin ว่าผู้ต้องขังหญิงจดจำเรื่องราวความรุนแรงที่เคยประสบในชีวิตก่อนเข้าเรือนจำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจอย่างมาก (Baldwin, 2009) ความรุนแรงในวัยเด็กและประสบการณ์ชีวิตที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การหย่าร้างของผู้ปกครอง ความยากจน การสูญเสียบุคคลใกล้ชิดก่อให้เกิดความเครียดและบาดแผลทางใจ อีกทั้งยังส่งผลต่อการใช้อารมณ์อีกด้วย (Kim, Gerber & Kim, 2007; Cherukuri et al., 2009; Artz et al., 2011) การเผชิญปัญหาที่ไม่เหมาะสมทำให้เกิดความเครียดมากขึ้นและนำไปสู่ความล้มเหลวในชีวิต (Carver et al., 1989; สิริพร เลียวกิตติกุล, 2545).

การสัมภาษณ์ผู้ต้องขังหญิงพบว่าบุคคลใกล้ชิดทราบถึงการตกเป็นเหยื่อความรุนแรงแต่ไม่ได้ให้การช่วยเหลือ อาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ผลึกผู้ต้องขังหญิงเหล่านี้ให้เข้าสู่ภาวะวิกฤติจนตัดสินใจและกระทำการใดๆ ก็ตามที่ก้าวพลาดไป ดังที่ Corveleyn และ Hutsebaut (1994) อธิบายว่าภาวะวิกฤติเกิดจากความตึงเครียดและการไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ นำไปสู่การเสียมดุลชีวิตและอาจเกิด PTSD ซึ่งเป็นโรคเครียดหลังเหตุสะเทือนขวัญ โดยเฉพาะในผู้ที่มีประสบการณ์ความรุนแรงในวัยเด็กและไม่มีระบบสนับสนุนที่ดี (Caplan, 1961)

อย่างไรก็ตาม ทางด้านความเครียด พบว่า ผู้ต้องขังหญิงมีความเครียดในระดับปานกลาง (ร้อยละ 40.3) รองลงมาคือ มีความเครียดน้อย (ร้อยละ 24.1) อย่างไรก็ดี มีผู้ต้องขังหญิงกลุ่มหนึ่ง ซึ่งเป็นส่วนน้อยมีความเครียดในระดับเครียดมากที่สุด (ร้อยละ 15.5)

ด้านผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญ พบว่า ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่มีระดับผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญอยู่ในเกณฑ์ที่มีอาการเล็กน้อย คือ มีอาการเล็กน้อย แต่ไม่รบกวนการดำเนินชีวิตตามปกติ (ร้อยละ 40.7) และสามารถดำเนินชีวิตตามปกติได้ รองลงมาคือ ไม่มีผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญ (ร้อยละ 38.1) อย่างไรก็ตาม มีผู้ต้องขังหญิงกลุ่มหนึ่งได้รับผลกระทบทางจิตใจหลังเกิดเหตุการณ์สะเทือนขวัญในระดับรุนแรง มีอาการมากจนรบกวนการดำเนินชีวิตตามปกติ (ร้อยละ 13.7) และมีอาการรุนแรงจนไม่สามารถดำเนินชีวิตได้ตามปกติ (ร้อยละ 7.5) ซึ่งแม้จะเป็นส่วนน้อย ก็ควรที่จะได้รับคำปรึกษาจากจิตแพทย์และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางในการให้คำปรึกษา

แม้ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ (ร้อยละ 84) ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยปัญหาสุขภาพจิต แต่บางคนเคยได้รับการวินิจฉัยว่ามีปัญหาสุขภาพจิตก่อนเข้าเรือนจำ ซึ่งในกลุ่มนี้ ร้อยละ 6.7 มีอาการคงที่เมื่อเข้าเรือนจำ ร้อยละ 2.7% มีอาการดีขึ้น และร้อยละ 1.3 มีอาการแย่ลง นอกจากนี้ บางคนเพิ่งมีปัญหาสุขภาพจิตเมื่อเข้าเรือนจำ อาการซึมเศร้า เช่น ความเศร้า, ท้อใจ, เครียด, นอนไม่หลับ, และหงุดหงิดง่าย เป็นปัญหาที่พบบ่อย ผู้ที่เคยได้รับการวินิจฉัยว่ามีภาวะเครียดสะสมมักนอนไม่หลับ ทำให้ง่วงซึมตลอดเวลาและอารมณ์หงุดหงิดง่าย โดยปัญหาสุขภาพจิตดังกล่าวได้รับการดูแลจากแพทย์ แต่บางรายไม่รับประทานยาตามที่แนะนำและเลือกทำงานหนักในช่วงกลางวันเพื่อให้เหนื่อยและสามารถนอนหลับได้ สำหรับผู้ที่ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยว่ามีปัญหาสุขภาพจิต มักมีอาการซึมเศร้าในช่วงแรกที่เข้าเรือนจำ แต่ส่วนใหญ่รู้สึกดีขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป เมื่อสอบถามถึงอาการ พบว่า การนอนไม่หลับเพราะกังวลใจ เป็นอาการที่ผู้ต้องขังเป็นมากที่สุด บางท่านอาจเป็นเฉพาะในช่วงแรกๆ ของการเข้ามาอยู่ในเรือนจำ บางท่านเป็นเพราะความกลัวโดนที่บ้านทิ้ง กังวล/เป็นห่วงเรื่องครอบครัว กลัวจะถูกทำร้ายซ้ำ ทางด้านอาการไม่สามารถหลับได้สนิท รู้สึกตึงเครียดอยู่ตลอดเวลา รู้สึกหงุดหงิด อารมณ์ไม่ดี พบว่า มีผู้ต้องขังบางท่านรู้สึกอารมณ์ไม่ดีอยู่บ่อยครั้ง หงุดหงิดง่าย สับสนในอารมณ์ แต่บางท่าน พอลงในเรือนจำไปสักระยะอาการเริ่มดีขึ้น

สำหรับการทำร้ายร่างกายและการฆ่าตัวตาย แม้ว่าผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ไม่เคยทำร้ายตนเอง (ร้อยละ 67.3) แต่มีถึง 1 ใน 3 ที่เคยมีประสบการณ์การทำร้ายตนเองมาก่อน (ร้อยละ 32.7) โดยส่วนใหญ่เคยทำร้ายตนเองก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ (ร้อยละ 80.0) แต่มีบางท่านเคยทำร้ายตนเองทั้งก่อนอยู่ในเรือนจำและขณะอยู่ในเรือนจำ (ร้อยละ 14.0 และ 6.0) สำหรับการพยายามฆ่าตัวตาย ผู้ต้องขังหญิงที่เคยเกือบ 1 ใน 5 เคยพยายามฆ่าตัวตาย (ร้อยละ 18.8) โดยส่วนใหญ่ของผู้ต้องขังหญิงที่เคยพยายามฆ่าตัวตาย เป็นการเคยพยายามฆ่าตัวตายก่อนเข้ามาอยู่ในเรือนจำ แต่มีถึง 1 ใน 4 ที่เคยพยายามฆ่าตัวตายทั้งก่อนอยู่ในเรือนจำและขณะอยู่ในเรือนจำ (ร้อยละ 25.0)

แม้ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการวินิจฉัยว่ามีปัญหาสุขภาพจิต (ร้อยละ 84.0) อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีอาการและอารมณ์ซึมเศร้า เช่น ความเศร้า ท้อใจ น้อยใจ ความกังวล เครียด นอนไม่หลับ หงุดหงิดง่าย การเห็นภาพเหตุการณ์รุนแรงซ้ำๆ การหลีกเลี่ยงสิ่งทีกระตุ้นความทรงจำที่สอดคล้องกับการวินิจฉัยโรค PTSD ทั้งการประสบเหตุการณ์รุนแรงซ้ำแล้วซ้ำเล่า การหลีกเลี่ยงสิ่งทีกระตุ้นความทรงจำ การตอบสนองช้า และอาการตื่นตัวเพิ่มขึ้น (Baldwin, 2009; Kim et al., 2007; Cherukuri et al., 2009) บางคนอาจมีอาการ

เครียดเรื้อรังจนกระทบชีวิตประจำวันหรือกระทั่งนำไปสู่การฆ่าตัวตาย (Javidi & Yadollahie, 2012) หรือการใช้สารเสพติดเพื่อบรรเทาความเครียด (Elger, 2009) จากอาการข้างต้นแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่ลึกซึ้งของประสบการณ์ความรุนแรง ซึ่งทำให้ผู้ต้องขังเหล่านี้ต้องเผชิญกับปัญหาสุขภาพจิตอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าบางคนอาจสามารถปรับตัวได้ดีขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป แต่อาการที่เกิดขึ้นในช่วงแรกของการถูกคุมขังยังคงส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและความเป็นอยู่ในเรือนจำ

นอกจากนี้ การวินิจฉัยโรค PTSD ต้องพบอาการตามเกณฑ์อย่างน้อย 1 เดือน แม้ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่จะช่วยเหลือตนเองได้ดี แต่บางรายมีอาการที่กระทบการใช้ชีวิต เช่น ง่วง อ่อนเพลีย นอนไม่หลับ ปัญหาการรับประทานอาหาร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเหตุการณ์ก่อนเข้าเรือนจำเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของผู้ต้องขังหญิง สอดคล้องกับการศึกษาของวรานี ฉายินทุและวัลลีย์ ลีธรรมโกสิทธิ์, 2553 ที่พบว่า ความทรงจำที่เจ็บปวดเหล่านี้สามารถกลับมาส่งผลกระทบได้เป็นระยะ ทำให้มีปัญหาการทำงาน การเข้าสังคม และการดำเนินชีวิตประจำวันที่ไม่เหมือนเดิม

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้ต้องขังหญิงมีปัญหาความทุกข์ใจ ไม่สบายใจในเรือนจำ ผู้ต้องขังหญิงส่วนใหญ่จะปรึกษาเพื่อนในเรือนจำ (ร้อยละ 37.0) เก็บไว้คนเดียว (ร้อยละ 32.0) มีบางส่วนที่ปรึกษาคอครว (ร้อยละ 16.0) ในขณะที่บางกลุ่มจะหากิจกรรมต่างๆ ทำ เช่น การนั่งสมาธิ การเล่นเกม อ่านหนังสือ เป็นต้น (ร้อยละ 8.0) รวมถึงจะปรึกษาเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ (ร้อยละ 7.0)

ด้านความสามารถในการจัดการกับความเครียดและปัญหาชีวิตที่เกิดขึ้น พบว่า ผู้ต้องขังหญิงที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่สามารถจัดการกับความเครียดและปัญหาชีวิตที่เกิดขึ้นได้ด้วยหลากหลายวิธีด้วยกัน เช่น ยอมรับปัญหา ตั้งสติ ค่อยๆ เรียนรู้ คิดหาทางออก สวดมนต์ อ่านหนังสือ ร้องเพลง จดบันทึก และพูดคุยกับเพื่อน/คนรอบข้าง เพื่อให้ก้าวผ่านปัญหานั้นไป ในขณะที่มีผู้ต้องขังหญิงบางท่าน ก็ไม่สามารถจัดการกับความเครียดและปัญหาชีวิตที่เกิดขึ้นได้ และเวลามีปัญหามักหลีกเลี่ยงด้วยการนอน ทานยาแก้แพ้ ซึ่งมีผลข้างเคียงทำให้ง่วง หรือยทานยานอนหลับอยู่เสมอ

การตอบสนองของเรือนจำและแนวทางการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ถูกใช้ความรุนแรง

ในด้านแนวปฏิบัติสากล ข้อกำหนดนครกรุงเทพฯและข้อกำหนดเนลสัน แมนเดลา เน้นถึงการดูแลสุขภาพจิตและร่างกายของผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติถูกกระทำ ความรุนแรง การวิจัยนี้สนับสนุนความสำคัญของการดูแลสุขภาพจิตในเรือนจำเพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ต้องขังหญิงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในกรณีที่มีความต้องการพิเศษทางสุขภาพจิตและการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา สำหรับระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ต้องขังหญิงกลุ่มนี้ จากเชิงลึกกับเจ้าหน้าที่เรือนจำจำนวน 11 คน ที่มีบทบาทและประสบการณ์ในการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติถูกกระทำ ความรุนแรงก่อนเข้าสู่เรือนจำ ประกอบด้วยผู้อำนวยการฝ่าย นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา พยาบาล และเจ้าหน้าที่ฝ่ายลักษณะผู้ต้องขังและฝ่ายฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง อธิบายว่า ข้อควรปฏิบัติและแนวทางที่เรือนจำใช้ในปัจจุบัน คือ การสอบประวัติผู้ต้องขังเข้าใหม่ทุกราย เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานเพื่อการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ซึ่งรวมถึงประวัติการถูกกระทำ ความรุนแรง

รุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจและการตรวจสุขภาพขณะรับตัว โดยหากพบว่าผู้ต้องขังมีประวัติกระทำรุนแรง ก่อนเข้าสู่เรือนจำ ฝ่ายจำแนกจะส่งเรื่องต่อไปยังฝ่ายพยาบาลและนักจิตวิทยาเพื่อให้การดูแลในเบื้องต้น หรือส่งต่อไปยังจิตแพทย์ในกรณีที่มีการกระทบกระเทือนอย่างรุนแรง รวมถึงจะมีการถ่ายภาพร่องรอยบาดแผลเก็บไว้เป็นหลักฐานอีกด้วย

การวิจัยนี้สนับสนุนความสำคัญของการดูแลสุขภาพจิตในเรือนจำเพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจของผู้ต้องขังหญิงอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในกรณีที่มีความต้องการพิเศษทางสุขภาพจิตและการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยา อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่บางท่านกล่าวว่า ทางเรือนจำไม่ได้มีระเบียบหรือข้อควรปฏิบัติเฉพาะผู้ต้องขังหญิงกลุ่มนี้ ซึ่งเป็นไปตามระเบียบทั่วไปของกรมราชทัณฑ์ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังทุกคนเหมือนกันและเท่าเทียมกัน หากพิจารณาถึงข้อกำหนดสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและมาตรการที่มีใช้การคุมขังสำหรับผู้กระทำผิดหญิง หรือ ข้อกำหนดกรุงเทพ ซึ่งเป็นมาตรฐานระหว่างประเทศที่มุ่งเน้นการวางแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงและผู้กระทำผิดหญิง โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางด้านเพศภาวะของผู้หญิงในเรือนจำและเด็กติดผู้ต้องขัง จะพบว่า ข้อกำหนดที่ 7 ได้เน้นย้ำถึงการได้รับการแจ้งสิทธิที่จะได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานยุติธรรม ในกรณีที่ผู้ต้องขังหญิงมีประวัติตกเป็นเหยื่อความรุนแรงในช่วงก่อนหรือระหว่างที่อยู่ในเรือนจำ รวมถึงการได้รับความช่วยเหลือด้านจิตใจและคำปรึกษาด้านสุขภาพจิตโดยทันที นอกจากนี้ ข้อกำหนดที่ 41 ได้กล่าวถึงการประเมินความเสี่ยงและการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่มีความละเอียดอ่อนทางเพศภาวะ โดยเน้นย้ำถึงแนวปฏิบัติของเรือนจำที่นำข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้ต้องขัง เช่น ประวัติการถูกกระทำรุนแรง ประวัติความผิดปกติทางจิต มาประกอบการพิจารณาการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังระหว่างต้องโทษ

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า แนวปฏิบัติของเรือนจำต่อผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติถูกกระทำรุนแรงในปัจจุบันนั้นยังมีความไม่ชัดและไม่ครอบคลุมตลอดช่วงระหว่างการจำคุก กล่าวคือ แนวทางที่เรือนจำปฏิบัติเป็นหลักรวมทั้งการจำแนกผู้ต้องขังเข้าใหม่เพื่อคัดกรองผู้ต้องขังและการดูแลเบื้องต้นด้านสภาพจิตใจ ซึ่งมีความสอดคล้องตามแนวทางที่ระบุไว้ในข้อกำหนดกรุงเทพตามที่ได้กล่าวไป อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์พบว่าแนวทางที่มีอยู่นั้นยังไม่ได้ครอบคลุมการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังที่มีลักษณะพิเศษกลุ่มนี้อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาการคุมขัง รวมถึงภายหลังพ้นโทษ รวมถึงไม่ได้มีแนวปฏิบัติที่เป็นแบบแผน มักจะขึ้นอยู่กับแนวทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่แต่ละคน

ด้านปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดในการดูแลสุขภาพผู้ต้องขังหญิงที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงก่อนเข้าเรือนจำ สามารถจำแนกได้ 7 ประเด็น คือ (1) การไม่เปิดใจหรือความไม่ไว้วางใจของผู้ต้องขังในการเล่าถึงปัญหา ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่ไว้วางใจและการไม่อยากเล่าถึงประสบการณ์ด้านลบหรือบาดแผลที่ตนเคยประสบ ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่ต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างนานในการพูดคุย หรือต้องพูดคุยหลายๆ ครั้ง เพื่อเข้าถึงปัญหาและสาเหตุที่แท้จริง หลักฐาน (2) การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ แต่ละคนมีภาระงานที่มากเกินไป เจ้าหน้าที่หนึ่งคนจะต้องรับผิดชอบหลายหน้าที่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอีกทั้ง (3) ข้อจำกัดด้านงบประมาณ (4) ข้อจำกัดสถานที่โดยเฉพาะห้องตรวจ ที่ปัจจุบันมีการใช้ร่วมกับแพทย์ท่านอื่น (5) ระเบียบของ

กรมราชทัณฑ์ ที่ขั้นตอนดำเนินการในการส่งต่อผู้ป่วยไปรักษาภายนอกยังคงมีขีดจำกัด ทั้งในด้านขั้นตอนและความคล่องตัวในการดำเนินงาน รวมถึง (6) การส่งต่อข้อมูลผู้ต้องขัง และ (7) ทศนคติของผู้ต้องขังอื่นในเรือนจำ ผู้ต้องขังรายอื่นในเรือนจำยังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านปัญหาสุขภาพจิตหรือผลกระทบจากการได้รับความรุนแรง ทำให้ไม่เข้าใจพฤติกรรมการแสดงออกของผู้ต้องขังกลุ่มดังกล่าว หรือเกิดการรังเกียจเกิดขึ้นได้ ในทางกลับกัน ผู้ต้องขังรายอื่นอาจมีพฤติกรรมเลียนแบบเพื่อเรียกร้องความสนใจหรือเพื่อให้ได้สิทธิประโยชน์บางอย่าง ซึ่งทำให้เรือนจำต้องรับภาระในการจัดการกับปัญหาเหล่านี้

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ผู้ต้องขังหญิงจำนวนมากมีประสบการณ์ได้รับความรุนแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจก่อนเข้ามาในเรือนจำ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตและร่างกายอย่างมาก การตอบสนองของเรือนจำในการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ถูกกระทำ ความรุนแรงยังมีข้อจำกัดในการให้การดูแลที่ครอบคลุมและต่อเนื่อง แนวทางในการดูแลที่ครอบคลุมและมีประสิทธิภาพจึงควรพัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงความต้องการพิเศษของผู้ต้องขังหญิง รวมถึงการให้คำปรึกษาและการสนับสนุนทางจิตใจอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะแนวทางการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ถูกใช้ความรุนแรง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการพัฒนากระบวนการสอบประวัติผู้ต้องขังหญิงเข้าใหม่ โดยปรับปรุงกระบวนการสอบประวัติผู้ต้องขังเข้าใหม่ให้มีความละเอียดมากขึ้น รวมถึงการสอบถามประวัติความรุนแรงที่ได้รับในอดีตทั้งทางร่างกาย จิตใจ และเพศ
2. ควรมีการจัดทำแบบสอบถามที่สามารถคัดกรองอาการทางสุขภาพจิต อาการ PTSD และปัญหาสุขภาพจิตอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถอ้างอิงแบบสอบถามที่ได้มาตรฐานจากกรมสุขภาพจิตเป็นต้นแบบ และนำไปใช้กับผู้ต้องขังเข้าใหม่ทุกราย รวมถึงมีการจัดแบบประเมินเป็นประจำทุก 6 เดือน เพื่อติดตามการเปลี่ยนแปลงของสุขภาพจิต
3. ควรจัดทำโครงการที่มุ่งแก้ปัญหาความเกี่ยวเนื่องระหว่างการตกเป็นเหยื่อความรุนแรง (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้ความรุนแรงในครอบครัว) บาดแผลทางจิตใจ และสุขภาพจิต รวมทั้งควรขยายการให้การดูแลด้านสุขภาพจิตเป็นรายบุคคล
4. ควรมีการให้คำปรึกษาและการดูแลทางจิตวิทยา โดยจัดให้มีการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาและการสนับสนุนทางจิตใจอย่างต่อเนื่องสำหรับผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติความรุนแรง (ทั้งในลักษณะเป็นผู้กระทำความรุนแรงเอง และถูกกระทำความรุนแรงจากบุคคลอื่น)
5. ควรเพิ่มจำนวนและความถี่ในการเข้าพบกับนักจิตวิทยาหรือที่ปรึกษา เพื่อให้การสนับสนุนทางจิตใจและการรับประทานยา (หากมี) มีความต่อเนื่อง
6. ควรมีการจัดโปรแกรมเสริมในเรื่องทักษะต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและเยียวยาร่างกายและจิตใจของตนเองให้กับผู้ต้องขังหญิง รวมทั้งองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต นอกจากนี้

ควรเชิญวิทยากร หรือผู้ที่มีความรู้ในเรื่องที่อบรมอย่างแท้จริงมาให้การฝึกอบรม เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับความรู้ที่ถูกต้อง รวมถึงเนื้อหาที่นำมาใช้ในการอบรมควรมีความทันสมัย ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน

7. ควรอบรมและพัฒนาทักษะเจ้าหน้าที่ โดยจัดการอบรมเกี่ยวกับการดูแลและสนับสนุนผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติความรุนแรงให้กับเจ้าหน้าที่เรือนจำ เพื่อทำความเข้าใจ พัฒนาทักษะการให้คำปรึกษา การสังเกตอาการ และสามารถจัดการกับความเครียดของผู้ต้องขังหญิง รวมถึงของเจ้าหน้าที่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลผู้ต้องขังหญิง

8. ควรมีการปรับปรุง ตกแต่งพื้นที่เรือนจำให้เป็นมิตรต่อผู้ต้องขังและเจ้าหน้าที่ เพื่อเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการบำบัดฟื้นฟูผู้ต้องขัง เช่น มีพื้นที่เอนกประสงค์สำหรับทำกิจกรรมที่เพียงพอ มีการใช้โทษที่นุ่มนวล การตกแต่งที่สบายตา เป็นต้น

9. เรือนจำควรประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบให้บริการด้านการดูแลสุขภาพจิตในเรือนจำ รวมทั้งภาคประชาสังคม ภาคเอกชนที่ให้ความสนใจในประเด็นดังกล่าว เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ต้องขังหญิงที่มีประสบการณ์ความรุนแรง รวมถึงมีปัญหาสุขภาพจิตอื่นๆ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ควรมีการพัฒนา นโยบายด้านการดูแลปัญหาสุขภาพจิตและการฟื้นฟูผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติความรุนแรงอย่างเป็นระบบ โดยมีกระบวนการให้การดูแลเฉพาะที่ตอบสนองต่อความต้องการรายบุคคล สำหรับการดูแลผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติความรุนแรง เพื่อให้การดูแลเป็นระบบ มีมาตรฐาน สามารถรักษาและดูแลร่างกายและจิตใจให้ผู้ต้องขังหญิงสามารถอยู่ในเรือนจำได้อย่างปกติสุข

2. ควรมีนโยบายด้านการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำเบื้องต้นด้านการให้คำปรึกษาแก่ผู้ต้องขังหญิง การสังเกตอาการ รวมถึงทักษะในการสอบถามถึงความรุนแรงโดยไม่สร้างบาดแผลทางใจเพิ่มเติมให้กับผู้ต้องขังหญิง

3. ควรมีนโยบายด้านการฝึกอบรมผู้ต้องขังที่มุ่งเสริมการเยียวยาจิตใจ การสร้างความมั่นใจให้กับตนเอง การเสริมสร้างกำลังใจ และการรู้เท่าทันอารมณ์ตนเอง

4. ควรมีนโยบายด้านการสร้างความเข้าใจและทัศนคติเชิงบวกเกี่ยวกับผู้ต้องขังหญิง หรือผู้ที่เคยประสบเหตุการณ์รุนแรงให้แก่ผู้ต้องขังรายอื่นและเจ้าหน้าที่เรือนจำ

5. ควรมีการบูรณาการบริการด้านสุขภาพจิต โดยสนับสนุนการบูรณาการบริการด้านสุขภาพจิตในเรือนจำให้มีความครอบคลุมและเทียบเท่ากับบริการในชุมชน รวมถึงส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน เพื่อให้การดูแลสุขภาพจิตของผู้ต้องขังหญิงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6. ควรพิจารณานโยบายทางเลือกในการเบี่ยงเบนผู้กระทำผิดหญิงที่มีประสบการณ์ได้รับความรุนแรงออกจากกระบวนการยุติธรรมกระแสหลัก โดยมุ่งเน้นการฟื้นฟูเยียวยา มากกว่าการลงโทษ

7. ควรมีระบบการสนับสนุนหลังได้รับการปล่อยตัว เพื่อช่วยสนับสนุนการกลับคืนสู่สังคมให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ไม่กลับไปสู่สภาพแวดล้อม หรือวงจรเดิม ผ่านความร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย รวมถึงหน่วยงานของรัฐ องค์กรเอกชนและองค์กรภาคประชาสังคม

8. ควรมีโครงการรณรงค์เพื่อการศึกษาของรัฐบาลสำหรับให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไปเกี่ยวกับเส้นทางสู่เรือนจำของผู้หญิง ประสบการณ์การจำคุกของผู้หญิง การกระทำความรุนแรง การตกเป็นเหยื่อความรุนแรง ความต้องการ ความท้าทาย และเรื่องราวความสำเร็จต่าง ๆ ในการกลับคืนสู่สังคม

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรส่งเสริมการศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์ความรุนแรงของผู้ต้องขังหญิงแบบสหวิชาการ เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์และความต้องการของผู้ต้องขังหญิงอย่างครอบคลุม

2. ควรส่งเสริมการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณเพื่อรวบรวมมุมมองแบบองค์รวมเกี่ยวกับประสบการณ์ของผู้ต้องขังหญิง รวมถึงส่งเสริมการศึกษาแบบระยะยาว (longitudinal study) เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบในระยะยาวของความรุนแรงที่มีต่อผู้ต้องขังหญิงและผลของการแทรกแซงต่างๆ เมื่อเวลาผ่านไป

3. ควรมีการวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประสบการณ์ความรุนแรงของผู้ต้องขังหญิง และแนวปฏิบัติในประเทศต่างๆ และระบบเรือนจำต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและเข้าใจถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความรุนแรง เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังหญิงที่เคยได้รับความรุนแรงได้อย่างเหมาะสม

4. ควรมีการศึกษาเรื่องปฏิสัมพันธ์ของอัตลักษณ์ที่ทับซ้อนของผู้ต้องขังที่มีอิทธิพลต่อประสบการณ์ของผู้ต้องขังหญิงที่เคยประสบความรุนแรง และการกระทำผิดอย่างไร

5. ควรส่งเสริมการศึกษาเชิงเปรียบเทียบประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดูแลผู้ที่เคยมีประสบการณ์ความรุนแรงในบริบทต่างๆ เช่น บ้าน โรงพยาบาล และเรือนจำ เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพของการดูแลในบริบทและสภาพแวดล้อมที่ต่างกัน

6. ควรส่งเสริมการวิจัยที่เน้นการพัฒนาแนวทางการดูแลสุขภาพจิตและการฟื้นฟูผู้ต้องขังหญิงที่มีประวัติความรุนแรงทั้งในลักษณะเป็นผู้กระทำความรุนแรงต่อผู้อื่น และถูกผู้อื่นกระทำความรุนแรง

7. ควรมีประเมินผลการดำเนินงานของแนวทางการดูแลที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดูแลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

8. ควรมีการสร้างความรู้ในสังคมเกี่ยวกับปัญหาความรุนแรงที่ผู้หญิงต้องเผชิญในสังคม ผ่านสื่อมวลชนและกิจกรรมการอบรม

9. ควรมีการสนับสนุนการให้ข้อมูลและการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของความรุนแรงทางร่างกาย จิตใจ และเพศต่อสุขภาพจิตของผู้หญิง สร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้นให้แก่คนในสังคม

บรรณานุกรม

- นันทิ จิตสว่าง. (2546). โปรแกรมการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด. กรุงเทพมหานคร : วัฒนพงศ์การพิมพ์.
- วรานี ฉายินทุ, และ วลี ลีธรรมโกสิทธิ์(บรรณาธิการ). (2553). คู่มือการช่วยเหลือเยียวยาจิตใจประชาชนในภาวะวิกฤต (ฉบับปรับปรุง). สงขลา: สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์.
- สิริพร เลี้ยวกิตติกุล. (2545). ปัจจัยในการทำงานการเผชิญปัญหาและความเครียดของ บุคลากรระดับปฏิบัติการ : ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. ปริญญาโท ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์กร). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Artz, L., Hoffman-Wanderer, Y., & Moul, K. (2011). Women, Crime and Incarceration: Exploring Pathways of Women in Conflict with the Law. Cape Town: University of Cape Town Gender, Health & Justice Research Unit.
- Baldwin, J. T. (2009). We've come a long way baby . . . or have we? The phenomenon of community re-integration for incarcerated women (Doctoral dissertation).
- Brown, M., & Bloom, B. (2020). Gendered justice: Addressing women offenders. *Justice Quarterly*, 37(2), 276-299. <https://doi.org/10.1080/07418825.2019.1602040>
- Caplan, G. (1961). An approach to community mental health. New York : Grune & Stratton .
- Carver, C. S., Scheier, M. F., & Weintraub, J. K. (1989). Assessing coping strategies: A theoretically based approach. *Journal of Personality and Social Psychology*, 56(2), 267-283.
- Cherukuri, S., Britton, D.M., & Subramaniam, M. (2009) Between life and death: women in an Indian state prison. *Feminist Criminology*, 4(3), 252-274.
- Clark, C. (2022). Psychological support for incarcerated women: A pathway to recovery. *Journal of Correctional Health Care*, 28(1), 45-59. <https://doi.org/10.1177/10783458211023798>
- Conveleyn, J., & Hutsebaut, D. (1994). *Belief and Unbelief: Psychological Perspectives*. Amsterdam, Rodopi, 21-36.
- Daly, K. (1994). Gender, crime and punishment. New Haven: Yale University Press.
- Davis, L. (2019). Training correctional officers to manage trauma among inmates. *Correctional Psychology Review*, 31(3), 78-95. <https://doi.org/10.1080/10509674.2019.1623456>

- Elger, B.S.(2009) Prison life: Television, sports, work, stress and insomnia in a remand prison. *International Journal of Law and Psychiatry* 2009; 32(2):74-83.
- Garcia, P. (2021). *Life skills development through psychological support in prisons: Enhancing post-release success*. *Correctional Psychology Review*.
- Goff, A., Rose, E., Rose, S., & Purves, D. (2007). Does PTSD occur in sentenced prison populations? A systematic literature review. *Criminal Behaviour and Mental Health*, 17(3), 152-162.
- Harlow, C. W. (2018). Women in prison: Violence and victimization. *Corrections Today*, 80(5), 32-39. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.52.10.1130>
- Javidi H., and Yadollahie M. (2012). Post-traumatic Stress Disorder. *International Journal of Occupational & Environmental Medicine*, 3(1), 2-9.
- Johnson, L. (2019). *Self-confidence and self-worth development through psychological support in female inmates*. *Rehabilitation Psychology*.
- Johnson, R. (2020). The impact of violence on women prisoners. *Women & Criminal Justice*, 30(4), 303-320. <https://doi.org/10.1080/08974454.2020.1759493>
- Kim, B., Gerber, J., & Kim, Y. (2007). Characteristics of incarcerated women in South Korea who killed their spouses: A feminist and age-graded theory of informal social control analysis. *The Southwest Journal of Criminal Justice*, 4(1), 39-57.
- Merton, R. K. (1968). *Social Theory and Social Structure*. Free Press.
- Smith, A., Brown, J., & Davis, K. (2020). *Reducing recidivism through mental health interventions in female correctional facilities*. *Journal of Offender Rehabilitation*.
- Walker, L. (1979). *The Battered Woman*. Harper & Row.
- Walker, L. E. A. (2009). *The battered woman syndrome* (3rd ed.). Springer Publishing Co.
- Williams, J. (2021). Chronic pain and health outcomes in women inmates. *Health & Justice*, 9(2), 159-176. <https://doi.org/10.1186/s40352-021-00154-9>
- Williams, S., & Thompson, M. (2018). *Building supportive networks for female inmates: Post-incarceration outcomes*. *Social Work in Criminal Justice*.

การยอมรับของครอบครัวและการรับรู้ผลต่อสุขภาพของชายรักชาย ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

เมธเศรษฐ โฆษิตานนท์¹

รณภูมิ สามัคคีคารมย์²

พรทิพย์ จอมพุก³

บทคัดย่อ

ชายรักชายเป็นกลุ่มที่เผชิญหน้ากับความไม่เท่าเทียมกันในสังคมและความเปราะบางอันเปราะบางจากมุมมองในอดีต ทำให้ไม่ได้รับการยอมรับในสังคมและในสถาบันครอบครัว การศึกษาครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการยอมรับของครอบครัวที่มีลูกเป็นชายรักชายและการรับรู้ผลกระทบทางสุขภาพจากการยอมรับของครอบครัวของพวกเขา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้ข้อมูล คือ ชายรักชาย จำนวน 10 คน และสมาชิกครอบครัวของชายรักชายดังกล่าว จำนวน 10 คน ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการยอมรับของครอบครัวเริ่มจาก ครอบครัวมีการรับรู้ถึงความเป็นชายรักชาย ด้วยการสังเกตจากพฤติกรรม การรวมกลุ่มกับเพื่อน และการเปิดเผยตนเองโดยการใช้เวลาระยะเวลา การพูดคุยปรับความเข้าใจ การปรับการแสดงออกในพฤติกรรมของชายรักชาย และความพยายามแสดงออกของชายรักชายถึงจุดยืนในอัตลักษณ์ของตน ทำให้ครอบครัวก็เกิดการรับรู้ที่มากขึ้น และมีความเข้าใจในอัตลักษณ์ จึงทำให้ครอบครัวยอมรับ ส่วนผลกระทบต่อสุขภาพของชายรักชาย 4 ด้าน คือ สุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต สุขภาพทางสังคม และสุขภาพทางปัญญา พบว่าการได้รับการยอมรับจากครอบครัวส่งผลทางบวกต่อสุขภาพของชายรักชายทุกด้าน ยกเว้นสุขภาพทางกายที่ส่งผลทางลบได้ด้วย การไม่ยอมรับของครอบครัวส่งผลทางลบต่อสุขภาพ ทุกด้าน ยกเว้นสุขภาพทางปัญญาที่สามารถส่งผลทางบวกได้ด้วย การศึกษานี้มีข้อเสนอแนะ คือ ควรให้มีการเผยแพร่ความรู้ เรื่อง เพศสภาพ เพศวิถี ความเท่าเทียมทางเพศและสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานแก่ประชาชน เพื่อให้เกิดการยอมรับ การเป็นชายรักชายในสมาชิกของครอบครัว เนื่องจากการยอมรับของครอบครัวมีผลต่อสุขภาพทั้ง 4 ด้านของชายรักชาย ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ชายรักชายสามารถอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขที่ดีในทุกด้านต่อไป

คำสำคัญ: ชายรักชาย, การยอมรับของครอบครัว, ผลกระทบต่อสุขภาพ

¹ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ACCEPTANCE OF FAMILY MEMBERS AND THEIR PERCEPTIONS ON HEALTH RELATED
EFFECTS AMONG MEN WHO HAVE SEX WITH MEN (MSM) IN AMPHOE MUANG,
PHITSANULOK PROVINCE

Metasate Kositanont¹

Ronnapoom Samakkeekarom²

Pornthip Chompook³

ABSTRACT

MSM is a group that faces social inequalities and vulnerabilities from a past perspective. As a result, it is not accepted in society and in family institutions. The objective of this study was to examine the acceptance process of MSM families and their perception of the health effects of their family's adoption. It is a qualitative study. The information was collected through in-depth interviews by 10 MSM informants and their family members. The study found that the family acceptance process starts with the family recognizing MSM by observing behavior, gathering with friends, and exposing oneself over time. Discussion of Understanding Adaptation of expression in MSM behavior and attempts by MSM to express their position in their identity. As a result, the family has a greater awareness and understanding of identity, thus making the family accept. The health impacts of MSM are physical, mental, social and intellectual health.

Keywords: MSM, Family Acceptance, Health Effects

¹ Master of Public Health Student, Faculty of Public Health, Thammasat University

² Assistant Professor, Faculty of Public Health, Thammasat University

³ Assistant Professor, Faculty of Public Health, Thammasat University

บทนำ

สถานการณ์บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในสังคมไทยต้องเผชิญกับกับภาวะความเปราะบาง คือความเข้าใจและมายาคติเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในเชิงลบ เช่น การมองบุคคลที่เป็นชายรักชายเป็นความผิดธรรมชาติ จิตสำนึกคิดที่ผิดปกติชอบเพศเดียวกัน มุมมองว่ากลุ่มชายรักชายเป็นแหล่งแพร่เชื้อ HIV การยอมรับของคนในสังคมไทยนั้นยังขาดความเข้าใจในตัวตนทางเพศ และเพศวิถีของบุคคลทำให้ในบางครั้งเป็นการตอกย้ำความรู้สึกผิด หรือตีตราให้กับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ (Jenkins C, Hunter A, & P, 2005) ซึ่งส่งผลให้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ ถูกกระทำ ความรุนแรงทั้งทางด้านร่างกาย วาจา และจิตใจจากสังคม และจากครอบครัว(มูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทยเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2558) สิ่งเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศด้านร่างกายคือ การทำร้ายร่างกายให้บาดเจ็บจนถึงขั้นเสียชีวิต ด้านจิตใจ คือทำให้บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ เกิดภาวะเครียด โรคซึมเศร้า การทำร้ายตนเอง การฆ่าตัวตาย และมีการสนับสนุนการศึกษาจากรายงานการศึกษาเรื่อง BEING LGBT IN ASIA: รายงานในบริบทของ ประเทศไทย จากโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ(UNDP)และองค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐฯ(USAID) สะท้อนให้เห็นภาวะความรุนแรงที่กลุ่มความหลากหลายทางเพศต้องเผชิญ ไม่ได้เผชิญเพียงแค่การถูกกระทำ ความรุนแรงทางด้านร่างกาย วาจา จิตใจ แต่ยังรวมถึงความรุนแรงทางเพศ คือการที่กลุ่ม LGBT ขาดการสนับสนุนจากสมาชิกในครอบครัวส่งผลให้เกิดการถูกละเมิดสิทธิต่างๆ อาทิ บุคคลที่เป็นกะเทยหรือชายรักชายทางเพศถูกบิดาของตัวเองทำร้ายร่างกายและด่าว่า ถูกลงโทษ เนื่องจากมีพฤติกรรมไม่ตรงกับเพศสรีระเป็นผู้ชายแต่มีพฤติกรรมกระตุ้งกระตั้งเหมือนเด็กผู้หญิงและถูกตัดสัมพันธ์และบังคับให้ออกจากบ้านเนื่องจากทำให้ชื่อเสียงเสียชื่อเสียงต่อวงศ์ตระกูล บุคคลที่เป็นเลสเบี้ยนนั้นก็มีความเสี่ยงกับการถูกสมาชิกในครอบครัวของตนข่มขืน เพื่อเป็นการแก้ไขภัยจากการข่มขืนด้วยกัน กลุ่มชายรักชายที่เผชิญปัญหาทั้งทางสังคม ได้แก่ อคติในการชอบเพศเดียวกัน มุมมองเรื่องการแพร่เชื้อโรค และปัญหาทางครอบครัว การไม่เปิดเผยเพศวิถีของตนเองจึงเป็นวิธีการที่ดีเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาดังกล่าว เนื่องจากการที่เมื่อมีคนรับรู้เพศวิถีจะทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การถูกเหยียดหยามและการถูกตีตรา(Mahidol University, 2014) ซึ่งมีผลต่อสุขภาพทางลบของกลุ่มชายรักชายจากผลการศึกษา พบว่าในกลุ่มชายรักชายมีความเสี่ยงในการเกิดปัญหาทางด้านสุขภาพจิตเป็น 2.4 เท่า มีความคิดนำไปสู่การฆ่าตัวตายเป็น 1.82 เท่า มีภาวะซึมเศร้าเป็น 2.13 เท่า(M. King et al., 2003) การติดเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็น 4 เท่า และการใช้สารเสพติดเป็น 3.5 เท่าของกลุ่มรักตรงเพศตามปกติ(Michael King et al., 2008)และการศึกษา สนับสนุนเรื่องจากการที่เกิดปัญหาครอบครัวไม่ยอมรับเพศวิถีของชายรักชายจะส่งผลให้เกิดมีความเสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายมากกว่ากลุ่มรักตรงเพศตามปกติ 8 เท่า(C. Ryan, Huebner, Diaz, & Sanchez, 2009) มีความเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้า 6 เท่า และเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด 3 เท่า (C. Ryan et al., 2009) ทั้งนี้สาเหตุดังกล่าวมาจากเกิดการไม่ยอมรับของสังคมและครอบครัว

จากการสืบค้นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชายรักชายในบริบทจังหวัดอื่นๆเป็นการศึกษารูปแบบวิถีชีวิตของชายรักชายรูปแบบการดำเนินชีวิต มุมมอง ทักษะคติของตัวชายรักชายและมุมมองทางสังคมที่มีต่อชายรักชาย การเปิดเผยตัวตนของชายรักชายต่อสังคม ประเด็นการศึกษามุ่งเน้นประสบการณ์ที่ชายรักชายพบเจอความยากลำบากในการดำรงชีวิตในสังคมแต่สิ่งที่ยังขาดคือการศึกษารูปแบบที่อยู่ล้อมรอบชายรักชาย ลำดับแรกอย่างใกล้ชิดตัวชายรักชายมากที่สุดคือครอบครัวของตัวชายรักชายมีส่วนในเรื่องการยอมรับและการเปิดเผยตัวตนของชายรักชายต่อตนเองและครอบครัว เมื่อไม่เกิดการเปิดเผยตัวตนเหตุเพราะการไม่ยอมรับของครอบครัวทำให้ตัวชายรักชายต้องแบกรับความรู้สึก ความอึดอัดในการที่จะเปิดเผยตัวตนและต้องดำรงชีวิตตามแบบที่ครอบครัวและสังคมให้การคาดหวัง

จากข้อมูลสถิติของสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลกพบว่ามีจำนวนประชากรซึ่งเป็นกลุ่มชายรักชายอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลในเมืองพิษณุโลกจำนวน 1,163 คน(โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก, 2561) ซึ่งเป็นจำนวนที่ได้จากการเก็บข้อมูลที่ยื่นทะเบียนให้ข้อมูลกับหน่วยงานราชการแต่ยังมีประชากรกลุ่มชายรักชายที่ไม่เปิดเผยตัวตนอยู่อีกเป็นจำนวนมากเช่นกัน จากข้อมูลสถิติกลุ่มงานโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก พบผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มชายรักชายเข้ารับบริการเฉลี่ยเดือนละ 20 คน และจากผู้ป่วยบริการที่มูลนิธิเอ็มพลัส 20 คน(มูลนิธิเอ็มพลัสพิษณุโลก, 2562) แสดงให้เห็นถึงว่ามีจำนวนประชากรกลุ่มชายรักชายและครอบครัวของชายรักชายที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกและการเข้าถึงบริการสุขภาพของตัวชายรักชายยังน้อยมาก และจากปัญหาเรื่องการไม่ยอมรับของครอบครัวที่จะส่งผลต่อสุขภาพของตัวชายรักชาย ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงด้านการมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย การใช้สารเสพติด ปัญหาสุขภาพจิต การป่วยด้วยโรคซึมเศร้า นำไปสู่การฆ่าตัวตาย ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาดังกล่าวด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพโดยผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดโปรแกรมการสร้างเสริมสุขภาพและให้คำแนะนำกับครอบครัวที่มีลูกเป็นชายรักชาย มีความรู้ ความเข้าใจอัตลักษณ์ทางเพศและสิ่งที่ชายรักชายเผชิญ

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ในพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก เป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายของประชากรกลุ่มชายรักชาย การอพยพย้ายถิ่นฐานของประชากรจากหลายแหล่งที่มา รวมถึงตัวกันที่จังหวัดพิษณุโลกทำให้เกิดความแตกต่าง ความหลากหลายของกลุ่มประชากรที่ต่างกันด้วยชาติพันธุ์ ฐานภูมิลาเนาเดิม ความเชื่อ ศาสนา สังคมวัฒนธรรมและพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการเพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลักเป็นตัวตั้งต้นทั้งนี้การเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความเหมาะสมตรงกับหัวข้อที่จะศึกษา และหลังจากนั้นใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบลูกโซ่

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่มได้แก่ 1) ชายรักชายที่เปิดเผยตนเองกับครอบครัว และครอบครัวยอมรับในอัตลักษณ์ชายรักชาย จำนวน 10 คน และ 2) สมาชิกครอบครัวที่รับรู้และมีการยอมรับในอัตลักษณ์ชายรักชาย จำนวน 10 คน

การเข้าถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นชายรักชาย โดยติดต่อผ่านเจ้าหน้าที่กลุ่มงานโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก, ผู้เข้ารับบริการที่มูลนิธิเอ็มพลัส และเพื่อนรุ่นน้องของผู้ศึกษา เป็นผู้แนะนำผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นชายรักชาย หลังจากนั้นผู้ศึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาพร้อมทั้งให้เอกสารคำแนะนำในการศึกษา แบบยินยอมเข้าร่วมการศึกษาของผู้ให้ข้อมูลกลุ่มที่เป็นชายรักชายและกลุ่มที่เป็นสมาชิกครอบครัว และสอบถามถึงการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มสมาชิกครอบครัวของชายรักชาย เมื่อทั้งผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่เป็นชายรักชายและกลุ่มที่เป็นสมาชิกครอบครัวยินยอมจึงดำเนินการเก็บข้อมูล

วิธีการศึกษา เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก(in-depth interview) เพื่อศึกษาประสบการณ์ การรับรู้ข้อเท็จจริง ตามวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษากระบวนการยอมรับของครอบครัวที่มีลูกเป็นชายรักชาย และเพื่อศึกษาการรับรู้ผลกระทบทางสุขภาพจากการยอมรับของครอบครัว การสัมภาษณ์ให้ความสำคัญกับความยืดหยุ่นตามสถานการณ์ เวลา และความยินยอมในการให้ข้อมูล โดยการศึกษาครั้งนี้ผ่านการรองรับ จริยธรรมการวิจัยในคน จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน สาขาวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รหัสโครงการวิจัยที่ 022/2563 อนุมัติเมื่อ 1 สิงหาคม 2563

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ศึกษาระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและพร้อมทั้งทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับวิธีการทางวิจัยเชิงคุณภาพทั้งการเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการบันทึกและจัดข้อมูลออกเป็นกลุ่มภายใต้ประเด็นต่าง ๆ ตามแนวคิดและทฤษฎีเพื่อให้ข้อมูลที่ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี และวัตถุประสงค์ของการศึกษาออกมาเป็นภาพรวมตามประเภทพร้อมแยกแยะประเด็นตามวัตถุประสงค์

ผลการศึกษา

3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นชายรักชาย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 10 คน ผู้ให้ข้อมูลเป็นชายรักชายอายุช่วง 18-28 ปี 7 คน และอายุ 29-40 ปี 3 คน

ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีถิ่นฐานอยู่ต่างจังหวัด และได้ย้ายเข้ามาอาศัยในจังหวัดพิษณุโลกด้วยเหตุผลการมาศึกษาต่อ การหางานทำ และการย้ายถิ่นฐานตามครอบครัว มีผู้ให้ข้อมูลเพียง 3 คนที่เป็นคนพิษณุโลกแต่เดิม ทั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลทุกคนอาศัยอยู่ในจังหวัดพิษณุโลกเกิน 6 เดือน

ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี เศรษฐฐานะและการเข้าถึงทรัพยากรต่าง ๆ ของตนเองและทางบ้านอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับดี โดยนิยามจากสถานภาพทางการเงินคือมีเงินพอใช้โดยไม่เป็นหนี้และมีเงินพอใช้ถึงสามารถเก็บออมได้

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่เป็นชายรักชาย

ชื่อ (นาม สมมุติ)	อายุ (ปี)	อาชีพ	การ นิยาม ตนเอง	พฤติกรรม การแสดงออก (ผู้ให้ข้อมูล)	คู่ ความสัมพันธ์	บทบาททาง เพศสัมพันธ์	มีญาติพี่น้องที่ เป็นชาย รักชาย
มด	30	รับจ้าง	เกย์	กริยามี ลักษณะแบบ ผู้หญิง	มีแฟน	รับ	ไม่มี
ดริ่ม	22	นักศึกษา	เกย์	กริยามี ลักษณะแบบ ผู้หญิง	โสด	รับ	มี
เหมา	23	ค้าขาย	เกย์	กริยามี ลักษณะแบบ ผู้ชาย	มีแฟน	รุก/รับ	ไม่มี
บาส	25	ข้าราชการ	ไม่ นิยาม	กริยามี ลักษณะแบบ ผู้ชาย	มีแฟน	รุก	ไม่มี
เบสท์	22	รับจ้าง	เกย์	กริยามี ลักษณะแบบ ผู้ชาย	มีแฟน	รุก	มี

ท็อป	29	ธุรกิจส่วนตัว	เกย์	กริยามีลักษณะแบบผู้หญิง	มีแฟน	รับ	ไม่มี
นุก	30	ข้าราชการ	ไม่ นิยม	กริยามีลักษณะแบบผู้ชาย	มีแฟน	รับ	มี
ท็อปพี	22	ค้าขาย	เกย์	กริยามีลักษณะแบบผู้หญิง	มีแฟน	รุก	มี
เอ็น	33	ข้าราชการ	เกย์	กริยามีลักษณะแบบผู้หญิง	มีแฟน	รับ	ไม่มี
ปาล์ม	21	นักศึกษา	ผู้ชาย	กริยามีลักษณะแบบผู้ชาย	มีแฟน	รุก/รับ	มี

3.2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกครอบครัวของชายรักชาย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่สมาชิกครอบครัวของชายรักชายจำนวน 10 คน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบ่งเป็นเพศชาย 1 คน และเพศหญิง 9 คน

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกครอบครัว

ชื่อ (นามสมมุติ)	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นชายรักชาย	เพศ	ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้ข้อมูล	อายุ (ปี)	อาชีพ
น้ำตาล	มด	หญิง	น้อง	22	นักศึกษา
จันทร์	ดริม	หญิง	แม่	43	ค้าขาย
จिरา	เหมา	หญิง	แม่	56	ค้าขาย

นก	บาส	หญิง	แม่	52	ไม่ได้ประกอบอาชีพ
บอล	เบสท์	ชาย	พี่	27	รับจ้าง
ศร	ท็อป	หญิง	ป้า	58	ไม่ได้ประกอบอาชีพ
แก้ว	นุก	หญิง	แม่	56	ข้าราชการ
บุศย์	ท็อปพี	หญิง	พี่	28	ธุรกิจส่วนตัว
สมพร	เอิ้น	หญิง	แม่	58	ข้าราชการ
ปลื้ม	ปาล์ม	หญิง	แม่	40	ค้าขาย

กระบวนการยอมรับของครอบครัว

การรับรู้ความเป็นชายรักชายของลูก

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกลุ่มที่เป็นสมาชิกครอบครัวของชายรักชาย สามารถรับรู้ความเป็นชายรักชายของลูกได้จากพฤติกรรมการแสดงออกของชายรักชายเมื่ออยู่กับครอบครัว กลุ่มเพื่อนของชายรักชาย การสังเกตพฤติกรรมต่างๆ รวมถึงการรับรู้โดยการเปิดเผยตนเองจากชายรักชาย เมื่อรับรู้แล้วจึงเกิดการแปลความหมายถึงสิ่งที่แสดงออกของชายรักชาย โดยใช้ชุดประสบการณ์ ความรู้ บริบทต่างๆ ทำให้รู้ว่ามีความผิดปกติที่แตกต่างจากคนทั่วไป

“พี่เขาชอบพูดจา จีบปาก จีบคอ คำพูดคำจาจิกกัด เพื่อนหนูที่เป็นผู้ชายเขาไม่พูดกัน”

น้ำตาล (นามสมมุติ) อายุ 22 ปี

“กลุ่มเพื่อนพี่เขามีแต่กะเทยที่เล่นวอลเลย์บอลด้วยกันมาบ้านแต่ละทีนะ วิตวายกันตลอด”

น้ำตาล (นามสมมุติ) อายุ 22 ปี

“โอ้ย ลูกฉันมันชอบแต่งตัวเป็นผู้หญิง มันใส่กระโปรงตั้งแต่เด็กแล้ว ตอนแรกฉันก็ไม่คิดอะไร มองว่ามันตลกดี แล้วเดี๋ยวนี้มันแต่งตัวนะสะอาดสะอาดเนี่ย ตั้งแต่หัวจรดเท้า”

จันทร์ (นามสมมุติ) อายุ 43 ปี

“ลูกโทรหาเรา แล้วบอกเราว่าจะกลับบ้าน ตอนนี้อยู่กับเพื่อนและแนะนำว่าเพื่อนคนนี้เป็นแฟนของเขา จะเอาเพื่อนคนนี้มาที่บ้านด้วย”

นก (นามสมมุติ) อายุ 52 ปี

รูปแบบการยอมรับความเป็นชายรักชายของคุณ

เมื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกของครอบครัวเกิดการรับรู้ความเป็นชายรักชายของคุณจากพฤติกรรมการแสดงออกเมื่ออยู่กับครอบครัว กลุ่มเพื่อนของชายรักชาย การสังเกตพฤติกรรม และการเปิดเผยตนเองกับครอบครัว จากการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 ราย พบรูปแบบของการยอมรับของผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีจำนวน 3 รูปแบบได้แก่ 1) ไม่ยอมรับและปฏิเสธในช่วงแรก จำนวน 5 ราย 2) ยอมรับได้ตั้งแต่ต้นและเข้าใจในความเป็นชายรักชาย จำนวน 4 ราย และ 3) ยอมรับได้แต่ชายรักชายปฏิเสธในอัตลักษณ์ จำนวน 1 ราย โดยรูปแบบการยอมรับทั้ง 3 นี้มีปลายทางเดียวกันคือมีความเข้าใจและการยอมรับในความเป็นชายรักชาย

ไม่ยอมรับและปฏิเสธในช่วงแรก

“พอลูกมาบอกว่า เป็นชายรักชาย โอย พ่อมันสวนกลับไปอย่างรวดเร็ว น้ำหน้าอย่างมึงนี่จะเป็นกะเทย พ่อมันไม่ชอบเลย ส่วนตัวฉันก็เสียใจนะ แสดงออกให้เห็นเลย แต่พอผ่านไปสักพักก็มานั่งคุยกันอะไรๆมันก็ดี ขึ้น”

จันทร์ (นามสมมุติ) อายุ 43 ปี

“จำได้เลยตอนลูกพาแฟนเข้าบ้าน พ่อมันนี่ชี้หน้าด่า เป็นผู้ชายดีๆไม่ชอบ มึงจะเป็นทำไม มึงออกจากบ้านไปเลยนะ ถ้าจะเป็นแบบนี้ แล้วเอาแฟนมึงออกจากบ้านกูไปด้วย โกรธถึงขั้นจะลงไม้ลงมือ ฉันก็คอยห้าม สุดท้ายแล้วพ่อก็ไม่คุยกับลูกเป็นเดือน”

จิรา (นามสมมุติ) อายุ 56 ปี

ยอมรับได้ตั้งแต่ต้นและเข้าใจในความเป็นชายรักชาย

“คนเป็นแม่ เราก็สังเกตลูกเรามาตั้งแต่ตอนเป็นเด็ก เราก็รับรู้มาตลอด เหมือนว่าเรารอเวลาให้ลูกพูด ลูกคงอึดอัดมาก มีความรู้สึกมากมายที่อยากบอก แต่พอลูกบอกมากลับกลายเป็นที่เรารับไม่ได้เอง ต่อไปเราคงต้องทำใจและยอมรับให้ได้ ขนาดรู้มาก่อนแล้ว เตรียมใจมาก่อนแล้ว คงต้องใช้เวลาสักหน่อย ตอนนี้ก็ยอมรับได้มากขึ้นแล้ว”

จันทร์ (นามสมมุติ) อายุ 43 ปี

“รับรู้มาตั้งแต่แรกอยู่แล้วไม่ได้ตกใจอะไร เรา รู้สึกโล่งใจแทนลูกด้วยนะที่ลูกบอก ในตอนแรกคิดว่า เป็นผู้หญิงมาตลอด เราก็ไม่ได้ว่าอะไรให้สิทธิ์เขาเต็มที่ เราก็มานั่งคุยกับลูกว่าเป็น หญิงชายหรือเป็นแบบไหน แม่ก็ยอมรับได้”

นก (นามสมมุติ) อายุ 52 ปี

ยอมรับได้แต่ชายรักชายปฏิเสธในอัตลักษณ์

“แม่สังเกตเห็นตั้งแต่ช่วงม.ต้น จนเรามาเห็นพฤติกรรมการแสดงออกเขาชัดเจนมาก ในช่วงมหาวิทยาลัย เรารู้สึกแน่ใจมากขึ้นเนื่องจากดูอุปนิสัยการแสดงออก ท่าทาง คำพูด จริตในการแสดงออก เราทำใจยอมรับได้ เราเคยถามลูกแต่เจ้าตัวปฏิเสธ เมื่อลูกบอกว่าไม่ก็ไม่ ไม่ได้อยากคาดหวัง”

สมพร (นามสมมติ) อายุ 58 ปี

กระบวนการยอมรับความเป็นชายรักชายของลูก

หลังจากที่ครอบครัวมีการรับรู้ความเป็นชายรักชายของลูก ซึ่งรับรู้ได้จากพฤติกรรมการแสดงออก กลุ่มเพื่อนของชายรักชาย การสังเกตพฤติกรรม และการเปิดเผยตนเองกับครอบครัว ทำให้เกิดการยอมรับของครัวจากการวิเคราะห์ทั้ง 3 รูปแบบ ได้แก่ ไม่ยอมรับและปฏิเสธในช่วงแรก การยอมรับได้ตั้งแต่ต้นและเข้าใจในความเป็นชายรักชาย และการยอมรับได้แต่ชายรักชายปฏิเสธในอัตลักษณ์ ในปลายทางท้ายที่สุดคือการยอมรับได้ของครอบครัว

กระบวนการยอมรับของรูปแบบการยอมรับทั้ง 3 แบบ มีการไม่ยอมรับการแสดงออกโดยปฏิเสธการเว้นระยะห่างไม่พูดคุยกันระหว่างครอบครัวและชายรักชายเพื่อให้เกิดการคิดทบทวน นำไปสู่การยอมรับที่สามารถยอมรับได้ จากการรับรู้โดยการเปิดเผยตนเอง การปรับความเข้าใจโดยการพูดคุยโดยกับสิ่งที่เผชิญอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการยอมรับในรูปแบบใดการที่จะเกิดกระบวนการยอมรับมีตัวแปรสำคัญร่วมกันคือระยะเวลาและการปรับความเข้าใจกันของชายรักชายและครอบครัว

ไม่ยอมรับและปฏิเสธในช่วงแรก

“ในตอนแรกเรากระแคะระคายว่าทำไมพี่เราถึงวิ๊ตวิ๊ว คำพูดคำจา ไม่เหมือนผู้ชายคนอื่นนะ กลุ่มเพื่อนก็มีแต่กะเทย เราไม่ได้สนใจอะไรหรอก แต่พอพ่อรู้ว่าพี่เป็นชายรักชาย พ่อก็ไม่พูดด้วยเลย พ่อจะพูดเรื่องนี้ในวงกินข้าวพ่อก็เงียบหรือพูดตัดบทไปคุยเรื่องอื่น ไม่สนใจอะไรพี่เลย หรือพ่อพ่อเห็นพี่วิ๊ตวิ๊ว พี่ก็ต่ออย่ามาทำแบบนี้ในบ้าน ไม่พอใจแล้วเดินออกไป จนพี่ย้ายไปเรียนที่ต่างจังหวัดนานๆจะกลับมาเจอกันที่บ้านสักทีหนึ่ง ด้วยความที่พ่อแม่แยกทางกันฝั่งแม่ก็มาช่วยพูดนะว่าลูกของเราจะเป็นอะไรก็เป็นไป เรามีหน้าที่เลี้ยงดูและส่งเสริมเขา เราต้องเป็นแหล่งพักพิงให้เขานะ นานไปพ่อก็เริ่มใจอ่อนกลับมาพูดคุยด้วยปกติ แต่ยังเว้นในเรื่องของการเป็นชายรักชายไว้ จนตอนนี้พี่เรียนจบทำงานเลี้ยงดูตัวเองได้แล้ว พ่อก็พูดคุยกับพี่มากขึ้น บรรยากาศในวงกินข้าวดีขึ้น พูดคุยกันได้หลายเรื่องรวมถึงเรื่องชายรักชาย มีการถามถึงการตัดสินใจในอนาคตของพี่ด้วย”

น้ำตาล (นามสมมติ) อายุ 22 ปี

ยอมรับได้แต่ชายรักชายปฏิเสธในอัตลักษณ์

“แม่รับรู้ว่ามีน้องเป็นตั้งแต่เด็กแล้ว แม่ติดตามน้องเขาในเฟซบุ๊กน้องเขามีแฟนตั้งสถานะโหว่ชัดเจนจริงๆ ไม่อยากใช้คำว่าเปิดเผยตัวตนเลย ทางแม่ตั้งรับและรับได้อยู่แล้ว แม่มองน้องเขาว่าเป็นผู้ชายที่ชอบผู้ชายด้วยกัน ที่บ้านเราให้อิสระมากในเรื่องเพศจะเป็นเพศอะไรก็ได้แล้วแต่ลูก ถ้าลูกมีปัญหาอะไรเราพร้อมจะซัพพอร์ตทุกอย่าง คอยเป็นห่วงอยู่ห่างๆ เรายอมรับได้ตั้งแต่แรก ตั้งแต่ลูกยังไม่บอกด้วยซ้ำ แม่มองว่าเรื่องพวกนี้ปกติมากเลยนะ ใครๆ เขาก็เป็นกัน”

ปลื้ม (นามสมมติ) อายุ 40 ปี

“ไม่เคยคิดเลยว่าน้องชายจะเป็นชายรักชายนะ เราก็เริ่มสังเกตเห็นว่ากลุ่มเพื่อนน้องมีแต่เกย์ทั้งนั้น มีอยู่ครั้งหนึ่งเราเคยเห็นน้องเขียนจดหมายบอกรักเพื่อนผู้ชายด้วยกันเลยรู้ว่าน้องเป็นเลสได้นั่งคุยกับน้อง จากนั้นน้องจะพาแฟนมาบ้าน และแสดงออกชัดเจนว่ามีความสัมพันธ์กับเพื่อน บอกกับแม่ว่าคนนี้เป็นแฟนนะ แม่ร้องไห้ แม่หนีออกจากบ้านเลย ไม่ยอมคุยกับน้องอีกเลย ที่บ้านยังไม่ยอมรับเรื่องพวกนี้ น้องก็แก้ไขปัญหาด้วยการออกจากบ้านไปอยู่บ้านเพื่อนเป็นอาทิด้วย ในตอนแรกเราก็ไม่อยากให้น้องเป็นชายรักชายนะเพราะเราเป็นแล้วเรารู้ กว่าเราจะผ่านจุดที่น้องกำลังเผชิญอยู่มันไม่ง่าย แล้วแม่ต้องมาเจอเหตุการณ์ซ้ำรอบสองอีก เราด้วยความที่เป็นพี่และเป็นชายรักชายด้วยก็เหมือนตัวเชื่อมระหว่างน้องกับครอบครัว คอยบอกคอยสอนน้องเรื่องการวางตัวในบ้านอย่าแสดงออกให้มันมากนัก และคอยปรับความเข้าใจกับแม่ว่ามันเกิดขึ้นแล้วน้องเป็นแล้ว หลังจากนั้นแม่กับน้องก็ค่อยๆ ปรับความเข้าใจกันโดยมีเราเป็นกลางก่อน ไม่อยู่กันเพียงลำพัง พอผ่านนานไปแม่ก็เริ่มเข้าใจในสิ่งที่น้องเป็น ห่วงแต่พ่อที่ยังไม่ค่อยเปิดใจ”

บอล (นามสมมติ) อายุ 27 ปี

ยอมรับได้แต่ชายรักชายปฏิเสธในอัตลักษณ์

“แม่สังเกตเห็นตั้งแต่ช่วงม.ต้น เราเคยถามลูกแต่เจ้าตัวปฏิเสธ เมื่อลูกบอกว่าไม่ก็ไม่ใช่ เราไม่ได้อยากคาดหวังความชัดเจนในอัตลักษณ์ของลูก จนเรามารู้สึกว่าพฤติกรรมแสดงออกเขาชัดเจนมากในช่วงมหาวิทยาลัย เรา รู้สึกสนใจมากขึ้นเนื่องจากดูอุปนิสัยการแสดงออก ท่าทาง คำพูด จริตในการแสดงออก และจนลูกพาแฟนมาเปิดตัวกับที่บ้าน ตอนที่เปิดตัวกับเรา เรารู้สึกผิดหวังนิดๆ ว่าทำไมตอนที่ถามลูก ลูกไม่ยอมรับแต่แรกว่าเป็น เราได้เตรียมตัวและเตรียมใจยอมรับตั้งแต่ตอนนั้นแล้ว ปล่อยให้เวลาผ่านไปตั้งนาน ลูกจะมีความเครียดความกดดันอะไรบ้างไหม เราเป็นห่วงและรักลูก เขาคงคิดว่าครอบครัวจะไม่ยอมรับเขาด้วยบริบทต่างๆ แต่จริงๆ แล้วครอบครัวเตรียมพร้อมและจะสนับสนุนในสิ่งที่ลูกเลือก”

สมพร (นามสมมติ) อายุ 58 ปี

เหตุแห่งการยอมรับ

จากการศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นสมาชิกครอบครัว ให้เหตุผลว่าด้วยสาเหตุแห่งการยอมรับที่มีลูกเป็นชายรักชายคือ 1) ความรัก และความสัมพันธ์ทางสายเลือด 2) การเคารพในการตัดสินใจของชายรักชาย

ความรัก และความสัมพันธ์ทางสายเลือด

“แม่รู้แล้วแหละว่าเรามีแฟนตั้งแต่อยู่ ม.ปลาย เป็นผู้ชายเหมือนกัน เราก็เก็บไว้ในใจตลอด จนลูกมาเปิดเผยแล้วว่าเป็นแฟนกับคนนี้ ถามว่าเรารับได้ไหม? เรารับได้แหละค่ะ ทำไมเราถึงยอมรับได้ง่ายผิดกับพ่อเขาที่ไม่ยอมรับเลย เราตอบเขาว่า เพราะความรักไงคะ แค่นี้เองเพราะเขาเป็นลูกของเรา ไม่ว่าจะเป็นอย่างไรราก็รัก อะไรที่ลูกทำแล้วมีความสุขแม่ก็มีความสุขด้วย”

จันทร์ (นามสมมติ) อายุ 43 ปี

“ด้วยความที่เรเป็นพ่อแม่เนะ เรามีความรักลูก ลูกจะเป็นอย่างไรเราก็รักและยอมรับในตัวลูกของเราได้”

จิรา (นามสมมติ) อายุ 56 ปี

การเคารพในการตัดสินใจของชายรักชาย

“เราเป็นแม่ เราให้ชีวิตเขาจริงแต่เราไม่ใช่เจ้าของชีวิต เราไม่มีสิทธิ์ไปกีดกันเขาในเรื่องเพศทางเลือก เขาอยากจะเป็นอะไรควรให้อย่างที่เขเป็น”

นก (นามสมมติ) อายุ 52 ปี

“แม่ก็กลัวนะภายในสังคมที่ยังไม่ยอมรับ มีแต่ข่าวแง่ลบกับคนกลุ่มนี้ แม่ก็ได้แค่สนับสนุนส่งเสริมในสิ่งที่เขาเลือก แม่เคารพในการตัดสินใจของลูก ลูกตัดสินใจในสิ่งไหนแล้วสิ่งนั้นต้องอยู่กับลูกตลอดชีวิต เราเลี้ยงลูกด้วยเหตุผลและความเข้าใจ นั่นเป็นสิ่งที่เขาเลือกแล้ว”

แก้ว (นามสมมติ) อายุ 52 ปี

การรับรู้ผลกระทบทางสุขภาพจากการยอมรับของครอบครัว

การยอมรับของครอบครัวส่งผลทั้งทางบวกและทางลบต่อสุขภาพทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต สุขภาพทางสังคม และสุขภาพทางปัญญา พบว่าการได้รับการยอมรับจากครอบครัวส่งผลทางบวกต่อสุขภาพของชายรักชายทุกด้าน ยกเว้นสุขภาพทางกายที่ส่งผลทางลบได้ด้วย และการไม่ยอมรับของครอบครัวส่งผลทางลบต่อสุขภาพ ทุกด้าน ยกเว้นสุขภาพทางปัญญาที่สามารถส่งผลทางบวกได้ด้วย

ผลกระทบทางบวกจากการยอมรับ

“พอครอบครัวรู้จักครอบครัวเราก็เป็นห่วง จะทำอะไรเขา เราต้องรู้จักรับผิดชอบและรู้จักป้องกันทั้งตัวเองและป้องกันเขาด้วย หลังจากนั้นเราก็พยายามเซฟตัวเองจะทำอะไรเราก็ใช้ถุงยางตลอด และมีเพศสัมพันธ์แต่กับแฟน” (ผลกระทบสุขภาพทางกาย)

เอิ้น (นามสมมุติ) อายุ 33 ปี

“แต่ก่อนเราดื่มเหล้า สูบบุหรี่จัดมากและยังเคยใช้ยาแก้ไอกับน้ำอัดลมด้วย เหมือนที่เราเครียดไม่รู้จะหาทางออกอย่างไร พอพ่อแม่รู้เรื่องที่เราเป็นและยอมรับเราได้ เราก็สูบบุหรี่น้อยลงและไม่ใช้ยาแล้ว”

(ผลกระทบสุขภาพทางกาย)

เบสท์ (นามสมมุติ) อายุ 22 ปี

“เหมือนยกภูเขาออกจากอกเลย เรารู้สึกโล่งมาก จากที่เครียดไม่กล้าบอกกลัวผลของการบอก พอบอกไปแล้วเขายอมรับได้ เรารู้สึกดีมากเหมือนได้เกิดใหม่” (ผลกระทบสุขภาพทางจิต)

เบสท์ (นามสมมุติ) อายุ 22 ปี

“เราสามารถเปิดเผยตนเองได้อย่างเต็มที่ เครือญาติเราที่บ้านอยู่ในรั้วเดียวกันก็รู้ว่าเรามีแฟนเป็นผู้ชาย ก็ไม่เห็นมีใครว่าอะไร” (ผลกระทบสุขภาพทางสังคม)

บาส (นามสมมุติ) อายุ 25 ปี

“เวลามีคนมาถามว่าเป็นไหม? ไซ้ไหม? ก็ตอบไปเลยว่าไซ้ ไม่ต้องปิดบังตัวตน เราได้เพื่อนใหม่ที่เป็นกลุ่มชายรักชายด้วยกันอีกด้วย” (ผลกระทบสุขภาพทางสังคม)

เหมา (นามสมมุติ) อายุ 23 ปี

“เราเป็นแบบนี้ เราก็ภูมิใจนะ เราทำได้ทุกอย่างและทำอย่างเต็มที่ในบทบาทหน้าที่ของลูก” (ผลกระทบสุขภาพทางปัญญา)

มด (นามสมมุติ) อายุ 30 ปี

“เราเป็นแบบนี้ก็ดีนะ ไม่เห็นจะต่างจากผู้ชายคนอื่นตรงไหน นี่ถ้าเลือกได้นะ ขาดหน้าก็ขอเกิดมาเป็นแบบนี้ก็” (ผลกระทบสุขภาพทางปัญญา)

เอิ้น (นามสมมุติ) อายุ 33 ปี

ผลกระทบทางลบจากการยอมรับ

“ครอบครัวรับรู้และยอมรับได้เราก็อบายใจ เทียบสุด กินเหล้าจนภาพตัด ให้เพื่อนลากลับ มากินเหล้ากับเพื่อนแต่กลับบ้านกับใครไม่รู้ตื่นมาตอนเช้าก็ไม่ว่างห้องใคร มีเซ็กส์มั่วไปหมด” (ผลกระทบสุขภาพทางกาย)

ท้อป (นามสมมุติ) อายุ 29 ปี

ผลกระทบทางบวกจากการไม่ยอมรับ

“เรารู้สึกคลุมเครือ เลยต้องปิดปมตนเองด้วยเรื่องการเรียน ทำให้การเรียนมันเด่นจนไม่ได้มีมุมของการเป็นชายรักชายขึ้นมา รู้สึกด้อยค่าตนเองในเรื่องการแสดงออกทางอัตลักษณ์ได้น้อย เรามีมุมมองแค่ว่าต้องพัฒนาตนเองต่อไป เพราะอยากให้ที่บ้านยอมรับ แม้ว่าจะเปิดเผยกับที่บ้านแล้วแต่ก็ยังมีความรู้สึกเวลาโดนเรียกว่าเป็นกะเทย” (ผลกระทบสุขภาพทางปัญญา)

ท้อป (นามสมมุติ) อายุ 29 ปี

“เรามองว่ามันเป็นเรื่องปกติไหม? ไม่ใช่เรื่องที่จะต้องมาตีใจหรือเสียใจที่เป็นแบบนี้ เราควรจะไปภาคภูมิใจในเรื่องอื่นมากกว่าที่จะมามองแค่ในเรื่องเพศเช่น ฉันทชอบติดข้าวราดแกงอะไรแบบนี้” (ผลกระทบสุขภาพทางปัญญา)

เอิ้น (นามสมมุติ) อายุ 33 ปี

ผลกระทบทางลบจากการไม่ยอมรับ

“เราเปลี่ยนคูนอนบ่อยมาก มันเป็นความสุขเดียวที่เราทำได้ในตอนนั้น” (ผลกระทบสุขภาพทางกาย)

เอิ้น (นามสมมุติ) อายุ 33 ปี

“มันเหมือนมีความคิดแล่นเข้ามาตลอด เครียด วิดกจริตไปหมด ผมนอนไม่หลับเลยจนต้องกินยานอนหลับช่วยอยู่ช่วงหนึ่ง” (ผลกระทบสุขภาพทางจิต)

เบสท์ (นามสมมุติ) อายุ 22 ปี

“เพราะมุมมองของสังคมเค้าบอกว่าเราเป็นตัวเชื้อโรค เป็นพวกล่าสอนทางเพศ แล้วใครจะกล้าบอกล่ะว่าเป็น” (ผลกระทบสุขภาพทางสังคม)

เหมา (นามสมมุติ) อายุ 23 ปี

“มองเรื่องความต่างของเพศบางอย่างที่ไม่สามารถทำได้ เช่น ขอผู้ชาย ขอผู้หญิง แต่เราไม่มีโอกาสได้
ทำ เราเลยรู้สึกว่ามันคนไม่เท่ากัน” (ผลกระทบสุขภาพทางปัญญา)

เหมา (นามสมมุติ) อายุ 23 ปี

สรุปและอภิปรายผล

จากผลการศึกษาจะเห็นได้ว่าภายหลังจากที่ชายรักชายได้เปิดเผยตนเองกับครอบครัวจะมีการ
ตอบสนองของครอบครัวออกมาในรูปแบบที่แตกต่างกัน 3 รูปแบบ โดยมีครอบครัวที่ไม่ยอมรับและปฏิเสธใน
ช่วงแรก ครอบครัวที่ยอมรับได้ตั้งแต่ต้นและเข้าใจในความเป็นชายรักชาย และครอบครัวที่ยอมรับได้แต่ชายรัก
ชายปฏิเสธในอัตลักษณ์

ในรูปแบบของครอบครัวที่ไม่ยอมรับและปฏิเสธในช่วงแรก จะมีการแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อชาย
รักชาย ผ่านทางการแสดงออก คำพูด ที่แสดงถึงการไม่ยอมรับ ทั้งนี้เกิดจากความไม่เข้าใจในอัตลักษณ์ความ
เป็นชายรักชาย ความเชื่อและทัศนคติทางด้านลบที่มีต่อชายรักชาย รวมถึงความคิดและชุดประสบการณ์ของ
ครอบครัว เมื่อมีการเปิดเผยตนเองกับทางครอบครัวของรูปแบบครอบครัวที่ไม่ยอมรับและปฏิเสธในช่วงแรก
ทำให้เกิดการตอบสนองดังกล่าว และเมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่ง ได้มีการกลับมาคิดทบทวน สิ่งที่เกิดขึ้น มีการ
ปรึกษาพูดคุยกับบุคคลในครอบครัวและชายรักชาย ทำให้เริ่มสามารถยอมรับได้โดยขั้นแรกอาจมีการตั้ง
เงื่อนไขบางอย่าง และเมื่อเวลาผ่านไปเงื่อนไขต่างๆที่ตั้งไว้ค่อยๆหายไปและยอมรับได้อย่างเต็มที่ ในกลุ่มที่
ยอมรับได้ จะมีการพูดคุยถึงสิ่งที่กำลังเกิดขึ้น ใช้เหตุผล ความรัก ความเข้าใจและเคารพในการตัดสินใจของ
ชายรักชาย อาจจะไม่ยอมรับได้ไม่เต็มที่แต่ก็ได้แสดงปฏิกิริยาปฏิเสธต่อชายรักชาย มีการพูดคุยและให้กำลังใจ
ซึ่งกันและกัน แล้วเมื่อระยะเวลาผ่านไปทำให้สามารถยอมรับได้มากขึ้นเรื่อยๆจนยอมรับได้มากที่สุด ซึ่ง
สอดคล้องกับทฤษฎีการยอมรับและการปฏิเสธระหว่างบุคคลของ Rohner กล่าวโดยเมื่อบุคคล 2 คนมีชุด
ความคิดหรือชุดประสบการณ์ที่แตกต่างกันโดยผ่านการมองความสัมพันธ์ระหว่างมุมมองของแต่ละบุคคล
หากมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันจะมีพฤติกรรมแสดงออกไปในแนวทางที่ดี แต่หากเคยมีประสบการณ์ที่ไม่ดี มี
สัมพันธ์ภาพระหว่างเหตุการณ์ในอดีตที่ไม่ดี ก็จะแสดงออกมา ในพฤติกรรมด้านที่ไม่ดี ในกรณีนี้ชุดความคิด
และประสบการณ์ของชายรักชายกับครอบครัวไม่ตรงกันทำให้เกิดการแสดงออกทางกาย การพูด (Rohner,
2016)

รูปแบบครอบครัวที่ยอมรับได้ตั้งแต่ต้นและเข้าใจในความเป็นชายรักชาย เมื่อมีการเปิดเผยตนเองกับ
ครอบครัว ครอบครัวมีการรับรู้ก่อนแล้วและรอเวลาที่ชายรักชายจะเปิดเผยตนเองกับครอบครัว มีการ
แสดงออกทางด้านความรัก ด้วยวาจา ความเข้าใจว่ายอมรับในตัวชายรักชายได้ รับรู้และแสดงออกถึงความรัก
และปรารถนาดีต่อชายรักชาย การพูดให้กำลังใจ พูดเรื่องการยอมรับ ให้คุณค่ากับตัวชายรักชาย และยิ่งเวลา
ผ่านไปครอบครัวมองว่าเป็นเรื่องปกติไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ของลูกคนนี้หรือสังคมในเรื่องอัตลักษณ์ทางเพศของ

ลูกและอีกหนึ่งรูปแบบคือการเตรียมความพร้อมที่จะยอมรับแต่ชายรักชายปฏิเสธในอัตลักษณ์ตนเอง เนื่องจากชายรักชายคิดว่าการเป็นชายรักชายเป็นปัญหาจึงคิดที่จะปฏิเสธแต่ครอบครัวรับรู้และมีความต้องการให้ชายรักชายยอมรับหรือปรึกษาเพื่อจะได้หาแนวทางแก้ไขร่วมกัน เมื่อชายรักชายยอมรับในอัตลักษณ์ก็สามารถยอมรับได้และเมื่อเวลาผ่านไปก็สามารถยอมรับได้มากขึ้น จะเห็นได้ว่ากระบวนการยอมรับมีทั้งการรับรู้ การปฏิเสธและการแสดงออก การเตรียมความพร้อมในการยอมรับ การพูดคุยและปรึกษากัน ทั้งนี้ตัวเชื่อมของกระบวนการคือเวลา เมื่อระยะเวลาผ่านไปและมีกระบวนการหรือปัจจัยอื่นเข้ามาจะทำให้ค่อยๆเกิดการยอมรับที่มากขึ้น ทั้งนี้ไม่ได้กล่าววาระยะเวลาที่ผ่านไปจะทำให้เกิดแต่การยอมรับที่เพิ่มขึ้นอาจมีการยอมรับที่ลดลงด้วยจากหลายปัจจัยนอกจากนี้เหตุแห่งการยอมรับได้นั้นคือความสัมพันธ์ของครอบครัวหรือความรัก

กระบวนการยอมรับของครอบครัวเริ่มจากการรับรู้ของครอบครัว ได้จากการสังเกตพฤติกรรม การบอกกล่าว การแสดงออกของชายรักชาย เมื่อมีการเปิดเผยตัวตนกับครอบครัว ทำให้ครอบครัวเกิดปฏิกิริยาตอบสนองต่อชายรักชาย ตามชุดประสบการณ์และชุดความคิดของครอบครัว ปฏิสัมพันธ์ต่อชายรักชายกับครอบครัว ครอบครัวมีการแสดงออกในเชิงยอมรับและปฏิเสธต่อชายรักชาย และเมื่อชายรักชายได้รับปฏิกิริยาเหล่านี้ ก็มีการตอบสนองกลับต่อครอบครัว ตามชุดความคิดและชุดประสบการณ์ของชายรักชายเช่นกัน ทำให้เกิดผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว ในช่วงแรกเป็นช่วงปะทุที่ครอบครัวและชายรักชายต่างใช้ชุดประสบการณ์ของตนมายืนยันให้เหตุผลต่างๆเกี่ยวกับเรื่องอัตลักษณ์ของชายรักชาย และเมื่อเวลาผ่านไปได้มีการพูดคุย ปรับความเข้าใจ เริ่มแบ่งปันชุดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทำให้ครอบครัวและตัวชายรักชายมีความเข้าใจกันมากขึ้น เริ่มมีการแสดงออกในทางด้านความรัก และปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันมากขึ้น ยอมรับในอัตลักษณ์ได้มากขึ้น และจนยอมรับได้ที่สุด อันมีเหตุมาจากความรักและความสัมพันธ์ทางสายเลือด และด้วยความที่ครอบครัวเข้าใจในอัตลักษณ์ของชายรักชายแล้วจึงเกิดการยอมรับโดยเคารพการตัดสินใจเลือกอัตลักษณ์ความรักชายของลูก (Rohner, 2016)

การศึกษาการรับรู้ผลการรับรู้ผลกระทบทางสุขภาพจากการยอมรับของครอบครัว ศึกษาผลกระทบทางบวกและทางลบ ที่เกิดจากการยอมรับและไม่ยอมรับของครอบครัวที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของชายรักชายทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ สุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต สุขภาพทางสังคม และสุขภาพทางปัญญา

สุขภาพทางกาย พฤติกรรมการดื่มสุรา สูบบุหรี่ การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย และการใช้สารเสพติด จากการศึกษาพบว่า หลังจากการเปิดเผยกับครอบครัวและครอบครัวไม่ให้การยอมรับ ทำให้ชายรักชายมีพฤติกรรมการดื่มสุรา สูบบุหรี่ การมีเพศสัมพันธ์ที่ไม่ปลอดภัย และการใช้สารเสพติด ที่แต่เดิมเป็นพฤติกรรมของชายรักชายอยู่แล้วเพิ่มมากขึ้น ในช่วงแรก หลังจากเวลาที่เวลาผ่านไปและครอบครัวเริ่มให้การยอมรับในอัตลักษณ์ของชายรักชาย ทำให้พฤติกรรมเหล่านี้ลดลง มีผู้ให้ข้อมูลเพียงส่วนน้อยที่ยังมีพฤติกรรมสุขภาพทางกาย หลังการยอมรับแล้ว มีพฤติกรรมที่เสี่ยงมากขึ้น(Caitlin Ryan, Russell, Huebner, Diaz, & Sanchez, 2010)

สุขภาพทางจิต ผลกระทบจากการไม่ยอมรับทำให้ชายรักชายมีความเครียด ความวิตกกังวล นอนไม่หลับ ภาวะซึมเศร้า นำไปสู่การพฤติกรรมสุขภาพทางกาย การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ การใช้สารเสพติด และการ

ฆ่าตัวตาย การที่ครอบครัวไม่ยอมรับทำให้ชายรักชายมีภาวะเครียดหรือการตัดสินใจที่จะเปิดเผยตนเองกับครอบครัวก็ทำให้เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ใช้ชีวิตได้อย่างไม่ปกติสุขเหมือนเก็บอ้อมความทุกข์เอาไว้ภายใน ไม่สามารถแสดงออกหรือตอบสนองต่อความต้องการของตนเองได้เมื่อครอบครัวยอมรับทำให้ชายรักชายคลายความเครียดและความวิตกได้ (สุพร เกิดสว่าง, 2546) มีความโล่งใจ สามารถแสดงออกในความเป็นตนเองได้อย่างเต็มที่ มีความสุขกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ในทางด้านสุขภาพจิตการยอมรับของครอบครัวส่งผลแต่ทางด้านบวก(Caitlin Ryan et al., 2010)

สุขภาพทางสังคม สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่เล็กย่อยที่สุดในสถาบันสังคมหากในครอบครัวยังไม่ให้การยอมรับย่อมส่งผลต่อความมั่นใจในตนเองและการแสดงออกต่อสังคม ความสุขในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การอยู่ร่วมกับผู้อื่น มุมมองทางด้านสังคมที่มีต่อชายรักชาย การยอมรับของครอบครัวจึงช่วยเป็นแรงพื้นฐานในการพุงสถานภาพทางเพศและทางสังคมของชายรักชาย จากการยอมรับของครอบครัวทำให้ชายรักชายมีความกล้าในการแสดงออกและมีความภาคภูมิใจที่ได้รับการยอมรับจากครอบครัว (มูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทยเพื่อสิทธิมนุษยชน, 2560)

สุขภาพทางปัญญา สุขภาวะทางปัญญาเป็นองค์ประกอบสำคัญของคุณภาพชีวิตที่ดีและมีผลต่อความสุขในการดำรงชีวิตของชายรักชาย การยอมรับและเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศจากครอบครัว หรือสังคม จะช่วยสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนสุขภาวะทางปัญญาอย่างมีคุณภาพและความเป็นมนุษย์ ในชายรักชาย ได้มีความภาคภูมิใจในตนเองทั้งในฐานะผู้เป็นเจ้าของอัตลักษณ์และบุตรของครอบครัว

การรับรู้ผลกระทบทางสุขภาพของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นชายรักชาย จากผลการศึกษา ผลกระทบทางสุขภาพทางบวก 4 ด้าน สุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต สุขภาพทางสังคม และสุขภาพทางปัญญา จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อครอบครัวของชายรักชายสามารถยอมรับความเป็นชายรักชายได้ นอกจากนี้การที่ครอบครัวสามารถยอมรับได้ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางลบ ของสุขภาพทางกาย เนื่องจากเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่ดีเนื่องจากพันสภาวะเครียด ในทิศทางเดียวกันหากครอบครัวไม่ยอมรับในความเป็นชายรักชายก็จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางลบ 4 ด้าน สุขภาพทางกาย สุขภาพทางจิต สุขภาพทางสังคม และสุขภาพทางปัญญา แต่การไม่ยอมรับของครอบครัวส่งผลกระทบต่อสุขภาพทางบวก ของสุขภาพทางปัญญา เพราะความอยากพ้นสภาพความอึดอัดทำให้กลับมาคิดทบทวนเพื่อหาแนวทางการจัดการกับความรูสึกนั้นโดยใช้ปัญญา

ข้อเสนอแนะ

1.ควรให้มีการจัดการเรียนการสอนในวิชาสุขศึกษา เรื่อง เพศ เพศสภาพ เพศวิถี สิทธิทางเพศ ความเท่าเทียมทางเพศ และสิทธิมนุษยชน ทั้งภายใน ภายนอกสถานศึกษาและครอบครัว เพื่อพัฒนาความรู้เรื่อง

ความหลากหลายทางเพศ ให้มีความรู้ ความเข้าใจในอัตลักษณ์ทางเพศ และการรับมือกับพฤติกรรมรุนแรง กลั่นแกล้ง รั้งแกผู้อื่นทั้งทางวาจาและร่างกาย(บูลลี่)

2.ควรมีการจัดการให้คำปรึกษาแก่ครอบครัวที่มีลูกเป็นชายรักชาย จากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง โดยให้คำปรึกษาตั้งแต่ระยะรับรู้ในอัตลักษณ์ของชายรักชาย ภาวะสุขภาพที่ชายรักชายประสบจากการไม่ยอมรับของครอบครัว การรับมือกับสถานการณ์เปิดเผยตนเอง การแสดงออกปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวกับชายรักชาย เพื่อให้สถาบันครอบครัวเป็นสถานที่ปลอดภัยสำหรับชายรักชาย

3.ศึกษาเพิ่มในกลุ่มที่ครอบครัวมีการรับรู้แต่ไม่ให้การยอมรับ เพื่อศึกษาชุดประสบการณ์ของครอบครัว เหตุผลแห่งการไม่ยอมรับ แนวโน้มความเปลี่ยนแปลง และเหตุแห่งการยอมรับ

บรรณานุกรม

- Jenkins C, Hunter A, and P.n.A. P.(2005) .*Katoey in Thailand: HIV/AIDS and Life Opportunities*. Washington DC: USAID.
- King, M., et al. (2003).*Mental health and quality of life of gay men and lesbians in England and Wales: controlled, cross-sectional study*. Br J Psychiatry, 183, 552-8.
- King, M., et al. (2008). *A systematic review of mental disorder, suicide, and deliberate self harm in lesbian, gay and bisexual people*. BMC psychiatry, 8: 70-70.
- Mahidol University, P.I.T., and UNESCO Bangkok Office. (2014).*A Brief on school bullying on the basis of sexual orientation and gender identity: LGBT-friendly Thailand? (tha)*,UNESCO Office Bangkok/Plan International/Mahidol University.
- Rohner, R.P. (2016). *Introduction to interpersonal acceptance-rejection theory (IPARTheory) and evidence*. Online Readings in Psychology and Culture, 6(1): 4.
- Ryan, C., et al.(2010). *Family rejection as a predictor of negative health outcomes in white and Latino lesbian, gay, and bisexual young adults*. Pediatrics,123(1), 346-52.
- Ryan, C., et al. (2010). *Family Acceptance in Adolescence and the Health of LGBT Young Adults*. Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing, 23(4), 205-213.
- มูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทยเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2558). รายงานวิจัยเรื่องความต้องการ ปัญหาและอุปสรรคของคนข้ามเพศที่เกี่ยวข้องกับการรับรองสถานภาพและคำนำหน้านาม
- มูลนิธิเครือข่ายเพื่อนกะเทยไทยเพื่อสิทธิมนุษยชน. (2560). รายงานการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่องระบบสุขภาพอย่างรอบด้านในประเทศไทย.
- มูลนิธิเอ็มพลัสพิชญโลก .(2562). ข้อมูลประชากรที่เข้ารับบริการในมูลนิธิเอ็มพลัสพิชญโลก.
- โรงพยาบาลพุทธชินราช พิชญโลก. (2561). ข้อมูลประชากรในเขตพื้นที่ตำบลในเมือง.
- สุพร เกิดสว่าง. (2546). *ชายรักชาย*.

INTEGRATED LEARNING MODEL FOR ENVIRONMENTAL EDUCATION AMONG STUDENTS IN A HIGHER EDUCATION LEVEL

Seree Woraphong
Attapol Kanjanapongporn¹

Abstract

This study's objectives are: (1) to study general information about learning activity in environmental education in a higher educational level; (2) to study integrated learning model for environmental education in a higher educational level; (3) to study problems and limitations of integrated learning model for environmental education in a higher educational level. The present study employed questionnaires to collect the data from 400 students and in-depth interview for 10 instructors and experts.

The present study found that there are 126 male students (31.5%) and 274 female students (68.5%). About 54.5% are aged at 18-19 years. Most of the samples face the problem of wastewater disposal (41.75%), air pollution (64.5%) which is coming from dust (45.5%), car emission (61.25%), power plant (70.5%).

Most of the sample reported that the expected integrated learning model for environmental education is the integration with other courses in which provides the benefit for daily life, the exchange of opinion about environmental problems and management in the classroom. The educational media should be clear and more interesting contents. Teaching and learning activities should be made outside the classroom in order to generate the direct experience for students, promote the life skill in environment, and create environmental awareness among students.

For limitations and recommendations, the teaching should have more interesting courses, better educational media, and improved contexts. The limitation was found that the students have no interest in contents due to the out of date information. Contents of the course in environmental education should be improved and updated.

¹ Corresponding author

Introduction

Present, environmental problems in the local, regional, and global level have impacted to all population such as air pollution, water pollution, soil degradation. These problems lead to human adaptation to deal with such environmental changes in the near future. Environmental changes create more natural disasters that effect whole population. Population need to adapt themselves to cope with natural disaster situations. It can be said that human is the main actor that generate continuously environmental population. As a results, it is better to change human behavior to be more pro-environmentally behavior, leading to create lesser environmental problems.

Human development is essential for environmental management. Developing human behaviors; such as knowledge, awareness, skill, participation, assessment, can be the better way to generate lesser environmental problems. Learning and practicing in environment courses can be regarded as the important means to develop human. Integrated learning model for environmental education among students is the new approach which can generate the human behavioral changes among higher educational students. It is able to form better environmental attitude, environmental awareness, and also pro-environmental practices. In present, integrated learning model for environmental education among students is one of the important approaches that can solve the environmental problems and generate the sustainable environment.

Faculty of Social Sciences and Humanities, Mahidol University, launches pro-environmental activities such as waste separation, setting the committee of cleaning and sanitation. Also, the faculty assigned lecturers and staffs to take care of the area of the faculty frequently.

Integrated learning management is the linkage among internal course area, within course area and real situation that generate meaningful learning to the students. It provides a relationship of the environment which helps the student link and apply in their life (Teerachai Buranachote, 2001: 6-7).

Integrated Unit Teaching is not the determinants of teaching method because teaching method considers the contents and activities what learning should do. Teachers will choose their teaching method by themselves with help their students reach the learning objectives. Teachers can also choose the study media and activities to be more

enjoyable to their students. In addition, Integrated Unit Teaching is the teaching method combining contents and activities in other courses. This method allows environment contents combining in courses that relates with environmental education such as sciences, social studies (Department of Environmental Quality Promotion, 2000: 62).

According to the characteristics of Integrated Unit Teaching that provides learning development to the students, it helps the students realize the learning content affect to their livelihood. They are able to link the relationship among nature, environment, society, culture, custom, community, and nation. They can analyze the causes of changes, impacts, and adaptation. It also can help the students solve the problems, develop learning habit, gather the knowledges, develop analytical skill, evaluate information, consider the decision, develop working skill, develop systematical work, realize their values, and happily live with others (Ministry of Education, 2004: 5).

Integrated learning model for environmental education is important for determining the learning management in whole educational reform system. It generates the desirable characteristics of students, which requires all stakeholders' participation by providing knowledge, understanding, and the content of integrated learning model to personnels in order to generate good attitude and values on environment (Ministry of Education, 2004: 7).

Therefore, researcher wants to create environmental changes by empowering new generation people through environmental education in a higher educational level with the intention of behavioral changing to be more environmental friendly and sustainably in the future.

Research objectives

1. To study the general situation of environmental education in a higher educational level.
2. To study integrated learning model for environmental education in a higher educational level.
3. To propose the recommendation on integrated learning model for environmental education in a higher educational level.

Scope of Research

Content: The present research studies in content and theories related with environmental education for generating the integrated learning model for environmental education in the higher educational level in order to make students are able to apply environment education for environmental changes.

Areas: This study uses Mahidol University, Salaya campus, as a study site for collecting data from undergraduate students.

Population: This study collected data from undergraduate students who enrolled in Human and Environment course, elective course, in every faculties and years.

Definitions of the study

Integrated learning model for environmental education is the learning model linked with environmental education.

Environmental education is the systematic process of providing environmental knowledge and educational technology to the students in order to create environmental changes and better quality of life.

Conceptual framework

This study employed of the integrated learning model for environmental education as a conceptual framework. Researcher has collected the general information about environmental education in a higher educational level, integrated the environmental education in the course, and also studied the problems and limitations of environmental education in order to creat integrated learning model for environmental education in a higher educational level.

Expected outcomes

1. Knowledge, awareness, skill, and participation in environment for solving the existing environmental problems.
2. Situation about environmental education in Mahidol University, Salaya campus.
3. Experiences about integrated learning for environmental education among students in a higher educational level.

Methodology

This study comprises with 4 steps of research implementation:

1) Study on information of surrounding area and determine samples of the study; lecturers who teach environmental courses, and undergraduate students in the campus.

2) Create the research tools.

-Researcher creates valid and reliable research tools to fit with research objectives by considering concepts, theories related with the research objectives.

-Researcher gives the research tools to experts to consider and check the validity of the tools.

-Researcher creates research tools to assess the projects, including questionnaire for undergraduate students and in-depth interview guideline for lecturers.

3) Study integrated learning model for environmental education.

-Study the learning contents that fit with integrated learning pattern in environmental courses.

-Interview with lecturers who teach environmental courses.

-Collect information from undergraduate students by questionnaire for improving the integrated learning model.

Research tools

1. Questionnaire: This tool is for collecting characteristics of undergraduate students about integrated learning model.

2. In-depth interview guideline: This tool is for lecturers and experts who teach environmental courses in the university.

The method of integrated learning model includes 2 methods.

1. Survey research: Researcher employs the questionnaire to collect information from undergraduate students aged 18 years and over who enrolled in the elective course of “Human and environment” in Mahidol University because they can participate integrated learning model efficiently.

2. In-depth interview: Researcher employs in-depth interview guideline to collect information from lecturers who teach environmental course because they can adopt integrated learning model for environmental education.

Results

Researcher found the results in any issues about attitudes and opinions towards this project as follows.

For the integrated learning model, it was found that characteristics of student who are mostly needed by the university includes (1) having responsibility, practicing learning skill, and having good relationship with lecturer and friends (88.0%), (2) having responsibility (7.5%), (3) having good relationship with lecturer and friends (3.75%), and practicing learning skill (0.75%).

For the problem if integrated learning model, it was found that there is no problem (62%), lack of participation (21.5%), lack of learning facilities (11.25%), have no fundamental knowledge of environment (4.25%), and lecturer is not qualified (0.75%).

For the program, it was found that proportion of integrating environment with other courses are 50:50 (55.75%), 70:30 (30.25%), 80:20 (13%), and 100% (2%).

It was found that the course that is needed to integrate with environment is the course of “Life skill” (57.75%), “Environmental education” (34%), “Population studies” (7.75%), and other (0.5%).

For the changes after integrating with environment, it was found that the student has changed (96.25%), and not changed (3.75%).

For the in-depth interview results, it was found that most wanted integrated learning model and components is the integration with other courses which can be utilized in the daily life. The model should create the opinion exchange about environmental problem among students in classroom. The instructional media should be clear in content and interesting. Off-site activities should be made in order to generate direct experiences among students. In addition, life skill with environment should be promoted with the intention of creating the environmental consciousness to the students.

The integrated learning model also include the off-site activities, linkage with other courses, and sharing opinion among students.

Conclusion

1. Study on environmental education course in a higher educational level

1.1 General information: There were 400 students in this study, covering 126 men (31.5%) and 274 (68.5%). Almost students had 18-19 years of age (54.5%) and were Buddhists (54%). Most of them were studying in Faculty of Engineering (20.75%), studying on-site (86%), had GPA 3.01 (79.25%), and finishing science-mathematic area in their high-school (93.5%). Most of them resided in 4-6 family size (72.25%), had monthly expenditure more than 5,000 baht (57.75%), and resided in central and Bangkok metropolitan (56.75%).

1.2 Environmental and livelihood information: Most of soil in their residence were mold soil (75.25%), Most of land usage purpose was for residence (51%) with mostly found soil problem was chemical residue (69.75%). Most of water usage in their residence were pipe water (71.75%) with mostly found water problem was wastewater disposal (41.75%). More than half of the respondents faced the air pollution (64.5%), especially dust problem (45.5%), and 61.25% of air pollution came from vehicles. Most of the respondents used electricity as a main power usage (70.5%). Majority of the power problem were expensive problem (97.75%). About half of their household had a plantation (50.5%) with vegetable garden (72.5%) and most of them planted chilli (44.5%). Most of their household did not raise the animal (85.5%) and mostly animal-raised household raised chicken (60%).

1.3 For the cultural aspect, Almost respondents thought that they belong to local environment (86.5%). Most of them decided in real situation (41.25%). When they had conflict in the household, they employed conciliation with parents (44%). When they had conflict in the community, they employed conciliation with community committee (33.75%).

1.4 For integrated learning model, most of the respondents wanted all students are responsible, practicing the learning person, and good relationship with teacher and friends (88%). Most of them were not found any problems (62.25%). Proportion of core curriculum and local curriculum was 70:30 (42.5%). Proportion of course integrated with other courses was 50:50 (55.75%). Course that was needed to integrate with environment was Life Skill (57.75%). Most of the respondents thought that integration with environment can provide behavioral changes (96.25%). Most wanted integrated activity was environmental

promotion (53.5%). Most favorite integrated activities were launching internal learning unit in the campus (34%) and environmental promotion (34%).

2. Study the integrated learning model in a higher educational level: It was found that most of the respondents wanted the integrated learning model in a higher educational level because it could provide the higher advantage in daily life. This model can provide opinion exchange towards environmental problems and problem solving among students in class. Content and media for this model should be clear and interesting. This model should provide off-site extra activities in order to provide direct experience for the students with teachers association. Also, this model could promote life skill and environmental awareness among students.

3. Problems and limitations of integrated learning model in a higher educational level: For the teaching method, students might feel bored if the teaching method was not interesting and media was not improved. For the content, students might not interest in contents if it was not updated and not convince student enough. The updated content should be made in order to convince the students. For the teachers, teacher who teach in this model should be the one who have environmental background. Teacher should integrate environmental education in the course efficiently with the intention of promoting knowledge to students and student participation in class. For the general problem, it should promote student to learn and face direct experience towards environment with the purpose of generating life skill.

Discussion

Integrated learning model and its component aims to integrate environmental content to any courses in higher education in order to generate benefit to students. Also, instructional media and content should be clearer and more interesting for student. Learning activities should be outdoor activities with the purpose of providing the direct experiences, creating the life skill, and generating the environmental awareness to students (Hulley, 1999). Jessadawiroj (2003) found that integrated learning model for environmental learners can generate analytical skill, ethics, learning values, and communication skill. Many courses can be integrated such as literatures and social studies, mathematics and sciences.

Teachers in grade 5 can develop study plan which integrate science, technology, and social studies. They can employ study plan as a tool for integration in a further teaching.

For the problems of study in environmental course, sometimes students can be bored if there are uninteresting content and unimproved instructional media. The improvement of content and instructional media is required. Teacher should promote direct experience and skills to the students. Learning Theory highlights the adaptability of subjects to their surrounding environment (Chan-em, 1976). Successful learning model should consider Learning Theory as a way to improve student's awareness, skill, and behavior. Educational personnel and psychologist can also apply this theory to create desirable behavior to the subjects (Awakul, 1997: 177-181)

Acknowledgment

Research on An integrated learning model for environmental learners at the higher education level. This time it was a success. With the cooperation of many parties and thanks to the Department of Social Sciences. Faculty of Social Sciences and Humanities Mahidol University awarded "This research project received a research grant from 3% of the department's funds" for this research. until it was able to be accomplished very well

The researcher would like to thank the students of the Faculty of Nursing. Mahidol University Respondents and teachers Experts who provide information and suggestions in the area of environmental integration and cooperation in answering the questionnaire this time As well as providing feedback on all related documents.

And finally, the researcher Thank you to the team of researchers who took the time to help collect the questionnaires. and help enter statistical data, evaluate results, and provide successful information to researchers The researcher hopes that The results of this research will be beneficial to those involved. and academic benefits and will lead to development and improvement In terms of developing research, it will be very useful in the future.

As for the research results in Problems with teaching and learning management in the environmental subject Makes students bored and uninterested in the subject content. Lack of interest in learning in the classroom Teaching media has not been improved and developed to make students more interested. Content issues In the teaching

and learning of environmental subjects, it was found that students lacked interest because the content was old and not up-to-date and did not meet the needs of the learners. Makes students not interested in learning about the environment. They want to improve the content of learning in environmental subjects. To be modern towards living life in the present day more Problems with teachers in environmental subjects It is necessary to have people with true environmental knowledge become instructors in environmental subjects and the instructors can integrate the subjects well and efficiently, making students gain knowledge, become interested, and want to participate. Organize more classes in environmental subjects. General problems in teaching environmental subjects Students should be encouraged to Learn from the real experiences of the students. Studying various places about the environment and integrate lifestyle with skills for living with the environment well which is consistent with Learning Theory (Learning Theory) has been found by psychologists and educators. Educational psychologists (Sucha Chanaem, 1976, p. 144)) have given a definition of learning to mean The ability of organic matter to adapt to the environment For the survival of that organism, the rules of learning It is considered the basis of psychology. It is about learning which is required to succeed in training. You should study these criteria to gain understanding. which corresponds to the factors that promote and support learning. Learning comes from improving and changing human behavior. From not knowing to knowing, from not understanding to understanding. There are many factors that cause learning (Wichit Awakul, 1997: 177-181).

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2543). สิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน. พิมพ์ครั้งที่ 1.
กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายส่งเสริมการศึกษาและคุณภาพสิ่งแวดล้อม.
- กิติมา ปรีดีติลล. (2533). ปรัชญาการศึกษาเล่ม 1 : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษา.
กรุงเทพมหานคร: อักษรบัณฑิต.
- เกษม จันท์แก้ว. (2536). สิ่งแวดล้อมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: อักษรสยามการพิมพ์.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). การจัดการเรียนรู้ของครูนักปฏิรูป.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้.(2543). ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- บรรจง จันทรสา. (2527). ปรัชญาการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสำนักพิมพ์ไทย
วัฒนาพานิช จำกัด.
- เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว.(2548). การสอนแบบบูรณาการ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์การพัฒนการเรียนรู้. หจก. ภาพพิมพ์.
- พรธณี ช.เจนจิต. (2528). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3 (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพมหานคร:
อมรินทร์การพิมพ์.
- พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต)(2539). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: บริษัทสหธรรมมิก
จำกัด.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2523). ปรัชญาการศึกษาและปรัชญาการศึกษาของไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- ภาสินี เปี่ยมพงศ์สานต์. (2548). สิ่งแวดล้อมศึกษา แนวการสอน สาระการเรียนรู้และกิจกรรมการ
เรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- มกราพันธุ์ จุฑารส. (2545). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเหตุผล
เชิงจริยธรรมของนักศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร์(สาธารณสุข
ชุมชน)ในวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร. จังหวัดขอนแก่น: วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น
_____. (2543). สิ่งแวดล้อมศึกษาในโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายส่งเสริมการศึกษาคคุณภาพ
สิ่งแวดล้อม กองส่งเสริมและเผยแพร่.

วินัย วีระวัฒนานนท์, บานชื่น สีพันผ่อง. (2539). สิ่งแวดล้อมศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน.

กรุงเทพมหานคร : บริษัทสองสยาม จำกัด.

วิมลสิทธิ์ หรยางกูร. (2530). พฤติกรรมมนุษย์กับสภาพแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ. (2543). รูปแบบสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาใน

กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต,

สาขาสีงแวดล้อมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย. (2544). ระบบการจัดการสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษา : คำตอบ.

บริษัท สื่อผลิใบ จำกัด. กรุงเทพ มหานคร: คณะกรรมการนักรธุรกิจเพื่อสิ่งแวดล้อม.

สมคิด อิศระวัฒน์. (2543). การสอนผู้ใหญ่. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์ การพิมพ์.

สมบูรณ์ ศาလာชีวิน.(2526). จิตวิทยาเพื่อการศึกษาผู้ใหญ่. เชียงใหม่ : ลานนาการพิมพ์.

สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ. (2545). 20 วิธีจัดการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

สิริพัทธ์ เจษฎาวิโรจน์.(2546). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยด์. สุ

มิตร คุณากร.(2528). หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

ภาษาต่างประเทศ

Chires, D.D. (1991). Environmental Science Action for a Sustainable Future. California: The Benjamin/Comming Publishing Company.Inc.

Douglas, H.L. 1970. Integrated Methodology. New York: Mike & Sons Printing Group.

Fredericks, A.D.(1998). The Integrated Curriculum. Colorado: Teacher Ideas Press

Richey, R.W. (1968). Planning for Teaching. (4th ed.). New York. Mc Graw-Hill Book Company.

UNESCO-UNEP International Environmental Education Programme. (1990). Environmental Education. Paris: UNESCO.

United Nations Asian and Pacific Development Institute. (1976). The Environmental Dimension in Development. Bangkok: Erawan Printing.

คณะผู้จัดทำ

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โสวริทธิ์ธร จันทร์แสงศรี

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

บรรณาธิการฝ่ายจัดการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนากร มุลพงษ์

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

2. นางกนกรัตน์ ธีป

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล

กองบรรณาธิการ

1. รองศาสตราจารย์ ดร. อุนิษา เลิศโตมรสกุล

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รองศาสตราจารย์ ดร.จุลนี เทียนไทย

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. รองศาสตราจารย์ ดร. พัฒนา ราชวงศ์

คณะคณะเกษตรศาสตร์ ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยนเรศวร

4. รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐไชย สุขสอาด

ข้าราชการบำนาญ นักวิชาการอิสระ

5. ศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์วิทย์ บุญมงคล

ข้าราชการบำนาญ นักวิชาการอิสระ

6. รองศาสตราจารย์ ดร. กมลพร สอนศรี

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไสภณ ชัยวัฒน์กุลวานิช

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รณภูมิ สามัคคีคารมย์

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไสภณ ชัยวัฒน์กุลวานิช

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

10. อาจารย์พันธุ์หญิง ดร.อุบลพรรณ ธีระศิลป์

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว

11. อาจารย์ ดร. นันทร์พัช ไชยอักรพงศ์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

12. อาจารย์ ดร. ญาเรศ อัครพัฒนานุกูล

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

13. อาจารย์ ดร. เกศกุล สระแก้ว

วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

14. อ.ดร. ประสิทธิ์ หมั่นดี

คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล

15. รองศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา จงถาวรสถิตย์

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

16. รองศาสตราจารย์ ดร. กฤษณ์ รักชาติเจริญ

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

17. รองศาสตราจารย์ ดร. วณิชพล มหาอาชา

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธเนศ เกษศิลป์	คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสรี วรพงษ์	คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มยุรี โยธาวิฑู	คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
21. อาจารย์ ดร. โอม โตอาจ	คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
22. อาจารย์ ดร. สรประเวศ กระจ่างคันธมาตร์	คณะศึกษาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

ฝ่ายจัดทำรูปเล่มวารสาร

1. รติ แต่สมบัติ

ระเบียบการเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารศาสตร์

1. เป็นบทความทางด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ หรือศึกษาศาสตร์ ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อน
2. ความยาวไม่เกิน 12 หน้า เขียนเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟเวิร์ด (Microsoft Word) บนกระดาษขนาด A4 ระยะขอบตามที่โปรแกรมกำหนดโดยปริยาย (default) ใช้ตัวอักษร TH Sarabun New ขนาด 16 pt เว้นช่วง 1 บรรทัด (single-spacing)
3. ต้องมีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประกอบบทความแต่ละบทความมีความยาวไม่เกิน 1 หน้า และต้องมีชื่อนามสกุลผู้แต่ง พร้อมด้วยตำแหน่งวิชาการ
4. ในบทคัดย่อ ที่ชื่อนามสกุลผู้เขียนทุกคน ใช้เครื่องหมายลำดับเลข (1, 2, 3,..) ทำเชิงอรรถท้ายหน้า (footnote) เพื่อระบุตำแหน่งและหน่วยงาน
5. ในบทความ ที่ชื่อนามสกุลผู้เขียนทุกคน ใช้เครื่องหมายลำดับเลขทำเชิงอรรถท้ายเรื่อง (endnote) เพื่อระบุตำแหน่งและหน่วยงาน
6. ถ้ามีกิตติกรรมประกาศ (acknowledgment) (เช่น แหล่งทุน) ให้เขียนไว้ท้ายบทความ ก่อนที่จะขึ้นในส่วนบรรณานุกรม
7. การระบุแหล่งอ้างอิงในเนื้อเรื่อง ใช้วิธีการอ้างแทรกตามระบบ APA
8. การเขียนบรรณานุกรมใช้ระบบ APA (สามารถดาวน์โหลดตัวอย่างการเขียนบรรณานุกรมได้ใน shorturl.at/rsuPW)
9. ถ้ามีเชิงอรรถอธิบายเนื้อหาในเนื้อเรื่อง ให้ใช้ระบบเชิงอรรถท้ายเรื่อง (endnote) โดยทำเชิงอรรถด้วยเครื่องหมายลำดับเลข (1, 2, 3,..)
10. กองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์ที่จะไม่ส่งคืนต้นฉบับพิมพ์และแผ่นบันทึกข้อมูล ต้นฉบับจะต้องผ่านการประเมินคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งนี้กองบรรณาธิการอาจขอให้ผู้เขียนปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาและ/หรือรูปแบบบทความก่อนการตีพิมพ์
11. ส่งไฟล์ต้นฉบับ (Microsoft Word) E-mail: shmujournal@gmail.com
12. ผู้เขียนบทความจะได้รับการติดต่อกลับเพื่อการแจ้งเนื้อหาการปรับปรุงบทความ หรือ เพื่อแจ้งผลการประเมินภายในเวลา 1-2 เดือน

วารสารสหศาสตร์

ISSN 1513-8429

ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)

วารสารสหศาสตร์

Interdisciplinary Studies Journal

ปีที่ 24 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)
Vol.24 No. 1 (January - June 2024)

คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล
25/25 ถ.พุทธมณฑลสาย4 ต.ศาลายา
อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170
โทรศัพท์: 0-2800-2840-70 ต่อ 1648
โทรสาร: 0-2441-9738
เว็บไซต์: www.sh.mahidol.ac.th

ISSN 1513-8429

9 771513 842425